

DEN NORSKE KIRKE
Kirkemøtet

Protokoll

KIRKEMØTET

2023

Trondheim, 4.–8. august 2023

Saksdokumenter og opptak fra plenumssamlingene finner du på kirken.no/kirkemotet. Der finnes også tidligere års protokoller og informasjon.

Alle foto: Den norske kirke

Protokoll Kirkemotet 2023

© Kirkeradet, Den norske kirke 2023

Det 41.kirkemøte i Den norske kirke

ble holdt i Trondheim

fra fredag 4.august til tirsdag 8. august 2023.

Møtets forhandlinger fant sted på Scandic hotel Nidelven, Trondheim.

Innholdsfortegnelse

Åpning av kirkemøtet 2023.....	5
Åpningsgudstjenesten.....	5
Åpningsmøte.....	6
Generaldebatt.....	7
Konstituering KM 03.01/23 Valg av dirigentskap for Kirkemøtet 2023.....	8
Kirkemøtes vedtak.....	8
KM 01/23 Godkjenning av innkalling og sakliste.....	9
Kirkemøtets vedtak.....	9
KM 02/23 Kontrollutvalgets rapport om Kirkerådets oppfølging av Kirkemøtets vedtak 2022.....	11
Kirkemøtets vedtak.....	12
KM 03/23 Valg og oppnevninger Kirkemøtet 2023.....	13
KM 04/23 Orienteringssaker.....	18
Kirkemøtets vedtak.....	19
KM 05/23 Kirkelig organisering: Folkevalgte som kirkelig styringstjeneste, biskopens tilsyn og ledelse, og ordning for daglig ledelse.....	20
Kirkemøtets vedtak.....	29
KM 06/23 Regler for saksbehandling av liturgisaker.....	31
Kirkemøtets vedtak.....	34
KM 07/23 Likeverdig tilgjengelighet og tilhørighet - universell utforming av og i kirken.....	37
Kirkemøtets vedtak:.....	40
KM 08/23 Kirkens tjeneste i samfunnsinstitusjoner.....	41
Kirkemøtets vedtak.....	46
KM 09/23 Forskrift om regler for valg av Kirkerådet og endringer i kirkeordningen m.m.....	47
Kirkemøtets vedtak.....	65
KM 10/23 Kontrollutvalgets melding til Kirkemøtet 2023.....	69
Kirkemøtets vedtak.....	69
KM 11/23 Kirkemøtets fordeling av midler for 2024 og orientering om budsjett 2023.....	70
Kirkemøtets vedtak.....	76
KM 13/23 Kirkelig organisering: endringer i personalreglementet og kirkeordningen m.m.....	77
Kirkemøtets vedtak.....	90
KM 14/23 Forberedelse til Det lutherske verdensforbunds generalforsamling 2023: Én kropp, én ånd, ett håp.....	93

Kirkemøtets vedtak	98
KM 15/23 Kirkemøtets arbeidsform	99
Kirkemøtets vedtak	102
KM 16/23 Adgang til å legge vekt på samlivsform ved tilsetning i Den norske kirke.....	104
Kirkemøtets vedtak	106
KM 17/23 Endring av regler om ordning for felles menighetsråd.....	107
Kirkemøtets vedtak	108
KM 18/23 En hellig kirke – uttalelse fra Kirkemøtet.....	109
Kirkemøtets vedtak	115
Seminar: En hellig, allmenn kirke.....	117
Hilsener, prekenes og foredrag.....	118
Åpningsgudstjeneste i Vår Frue kirke: Preken ved biskop i Hamar Ole Kristian Bonden.....	118
Tale til Kirkemøtet 2023 av Kirkerådets leder Kristin Gunleiksrud Raaum, leder i Kirkerådet.....	121
Helsing ved opninga av Kyrkjemøtet 2023 ved preses Olav Fykse Tveit.....	128
Hilsen til Kirkemøtet 2023 ved statsråd Kjersti Toppe.....	131
Festgudstjeneste i Nidaros domkirke: Preken ved preses Olav Fykse Tveit.....	136

Åpning av kirkemøtet 2023

Åpningsgudstjenesten

På bildet: Marja Mortensson, sokneprest i Bugården menighet, sokneprest Linn Strømme Hummelvoll og biskop i Hamar Ole Kristian Bonden.

Fredag 4. august kl. 13.00 var det åpningsgudstjeneste i Vår Frues kirke. Biskop i Hamar, Ole Kristian Bonden, holdt prekenen. Ellers medvirket følgende representanter fra kirkemøtet: Herborg Oline Finnset, biskop i Nidaros, Linn Strømme Hummelvoll, sokneprest i Bugården menighet, Linda Berntzen, prost i Døvekirken, Kjersti Jåvold Landmark, Oslo, Solveig Botnen Eide, Agder og Telemark Bjørn Thomas Åhrén, Nidaros, Marta Kristine Ims, Nord-Hålogaland.

Følgende gjester ved kirkemøtet deltok også i åpningsgudstjenesten: Hilde Thorsø og Mette Lilleeng, KABB.

Medvirkende fra Nidaros domkirke:

Andreas Hilmo Grandy-Teig, sokneprest og konst. domprost. Brita Sjøberg, domkantor.

Musikere:

Marja Mortensson – sang

Geir Morten Øien – trompet.

Åpningsmøte

Kirkemøtet åpnet fredag 4.august kl. 15:00 på Scandic Nidelven hotell i Trondheim.

Hovedtema for Kirkemøtet 2023: En hellig allmenn kirke.

Ingeborg Dybvik, Programdirektør organisering og organisasjonsutvikling i Kirkerådet, ønsket velkomment og presenterte talerne.

Musikalske innslag: Piano: Ulf Nilsen

Tale ved Kirkerådets leder Kristin Gunleiksrud Raaum.

Tale ved statsråd Kjersti Toppe (Barne- og familieminister)

Hilsen ved preses i Bispemøtet, Olav Fykse Tveit.

Dagen ble avsluttet med middag på hotellet kl. 20.00 for Kirkemøtets medlemmer og inviterte gjester. Konferansierer under middagen var Tove karoline Knutsen og Thomas Raadin Iversen.

Følgende gjester kom med hilsninger:

Ragnhild Male Hartviksen, stortingsrepresentant og medlem av Familie- og kulturkomiteen.

Nirmala Eidsgård, som representant for STL - Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (er også styreleder i Buddhistforbundet)

Takk for maten talen ble holdt av Odd Einar Dørum.

Generaldebatt

Generaldebatten startet fredag 4. august kl. 17:15.

Disse hadde ordet:

Per Gunnar Disch, Solveig Botnen Eide, Odd-Inge Rønning Uleberg, Karl Johan Kirkebø, Oddny Irene Miljeteig, Kjersti Gautestad Norheim, Anita Apelthun Sæle, Karin-Elin Berg, Erling Birkedal, Mathilde Thompson Sand, Finn Ragnvald Huseby, Trond Rønning, Johan Gjendemsjø, Rikke Elisabeth Grevstad Kopperstad, Ingeborg Midttømme, Olav Myklebust, Ann-Kristin Sørvik, Bjørn Thomas Åhren, Kai Krogh, Gaute Norbye, Christer Sollie Nordkil, Olav Øygard, Odd Einar Dørum, Marius Berge Eide, Arve Otter Juritzen, Therese Egebakken, Liv Heidrun Skaar Heskestad, Thor Magne Seland, Tore Christiansen, Hanne Jakobsen, Inga Stoveland Dekko, Jo Hedberg, Sevat Lappegard, Arild Mikkelsen, Malin Hegenscheidt, Sofie Hopshaug-Bakke, Thomas Raadin Iversen, Dennis Lund, Sigbjørn Sødal, Emil Skartveit, Magne Hersvik, Ragnhild Jepsen, Ole Kristian Bonden, Herborg Oline Finnset, Svein Valle, Thomas Tinglum, Gard Realf Haugerud Sandaker-Nielsen, Kathrine Tallaksen Skjerdal

Konstituering KM 03.01/23 Valg av dirigentskap for Kirkemøtet 2023

Saksdokument: KM 03.1/23 Valg av dirigentskap for Kirkemøtet 2023

KM 03.01/23 Valg av dirigentskap for Kirkemøtet 2023

Referanser: KR 27/23

Arkivsak: 22/03987-15

Kirkerådets leder, Kristin Gunleiksrud Raaum ledet valget. Dirigentskapet ble valgt ved akklamasjon og overtok deretter ledelsen av møtet

Kirkemøtes vedtak

Kirkemøtet valgte følgende dirigentskap for Kirkemøtet 2023:

Dirigent

Ole Jacob Flæten, Borg (hoveddirigent)
Kjersti Jåvold Landmark, Oslo
Liv Heidrun Skaar Heskestad, Stavanger

Vara

1. Marta Kristine Ims, Nord-Hålogaland
2. Trond Rønning, Hamar

KM 01/23 Godkjenning av innkalling og saksliste

Dirigent: Ole Jacob Flæten.

Innkalling til Kirkemøtet 2023 med vedlagte saksdokumenter var sendt til delegatene i forskriftsmessig stand. Det var ingen innvendinger til innkallingen.

Kirkemøtets vedtak

Kirkemøtet vedtok den fremlagte sakslisten.

- KM 01/23 Godkjenning av innkalling og saksliste

- KM 02/23 Kontrollutvalgets rapport om Kirkerådets oppfølging av Kirkemøtets vedtak 2022
- KM 03/23 Valg og oppnevninger Kirkemøtet 2023
 - KM 03.1/23 Valg av dirigentskap for Kirkemøtet 2023
 - KM 03.2/23 Valg av tellekorps for Kirkemøtet 2023
 - KM 03.3/23 Valg av nominasjonskomite til Kirkemøtet 2024
 - KM 03.4/23 Supplerende fordeling av medlemmer på Kirkemøtets komiteer
 - KM 03.5/23 Supplerende valg til Mellomkirkelig råd 2023-2024

- KM 04./23 Orienteringssaker
 - KM 04.1/23 Årsrapport Den norske kirke 2022
 - KM 04.2/23 Årsrapport Bispemøtet 2022
 - KM 04.3/23 Protokoll Ungdommens kirkemøte 2022
 - KM 04.4/23 Døvekirkenes årsmelding 2022
 - KM 04.5/23 Årsmelding Sjømannskirken 2022
 - KM 04.6/23 Utfordringsbildet 2023 - Den norske kirke
 - KM 04.7/23 Endring i økonomiregelverk for rettssubjektet Den norske kirke
 - KM 04.8/23 Muntlig orientering fra generalforsamlingen i Konferansen av europeiske kirker (KEK) 2023

- KM 05/23 Kirkelig organisering Folkevalgte som kirkelig styringstjeneste, biskopens tilsyn og ledelse, og ordning for daglig ledelse

- KM 06/23 Regler for saksbehandling i liturgisaker

- KM 07/23 Likeverdig tilgjengelighet og tilhørighet - universell utforming av og i kirken

- KM 08/23 Kirkens tjeneste i samfunnsinstitusjoner

- KM 09/23 Forskrift om regler for valg av Kirkerådet og endringer i kirkeordningen m.m

- KM 10/23 Kontrollutvalgets melding til Kirkemøtet 2023

- KM 11/23 Kirkemøtets fordeling av midler for 2024 og orientering om budsjett 2023
- KM 12/23 Evaluering av kontrollordningene i Den norske kirke
- KM 13/23 Kirkelig organisering- endringer i personalreglementet og kirkeordningen m.m
- KM 14/23 Forberedelse til Det lutherske verdensforbunds generalforsamling 2023_ Én kropp, én ånd, ett håp
- KM 15/23 Kirkemøtets arbeidsform
- KM 16/23 Adgang til å legge vekt på samlivsform ved tilsetting i Den norske kirke
- KM 17/23 Endring av regler om ordning for felles menighetsråd
- KM 18/23 En hellig, allmenn kirke – uttalelse fra Kirkemøtet (utarbeides under Kirkemøtet)

KM 02/23 Kontrollutvalgets rapport om Kirkerådets oppfølging av Kirkemøtets vedtak 2022

Referanser: KR 59/23
Arkivsak: 20/00188-26

Saksdokument: KM 2.1/ 23 Vedlegg til kontrollutvalgets rapport - Internrevisors rapport oppfølging km vedtak.

Kirkemøtet vedtok i 2016 å opprette et kontrollutvalg for Den norske kirke, og fastsatte regler for utvalget. Kirkemøtet i 2017 oppnevnte kirkens første kontrollutvalg. Etter reglene skal kontrollutvalget oppnevnes av første Kirkemøte etter et kirkevalg, og nytt utvalg ble oppnevnt av KM 2020. Utvalget består av Finn Huseby (leder), Liv Heidrun Heskestad (nestleder), Marit Hermstad, Gunn Karlsaune og Jan Olav Olsen.

Denne rapporten gjelder utvalgets oppgave etter Regler for Den norske kirkes kontrollutvalg § 2:

Kontrollutvalget skal på Kirkemøtets vegne forestå den løpende kontroll med Kirkerådets virksomhet – herunder kontrollere om Kirkemøtets vedtak blir fulgt opp etter deres innhold og forutsetninger.

Koronapandemien forårsaket i 2020, 2021 og 2022 som kjent at Kirkemøtet først ble gjennomført i hhv oktober, november og september de respektive år. Også i 2023 er gjennomføringen av Kirkemøtet utsatt – denne gang til august. Kontrollutvalget velger på bakgrunn av dette å la denne rapporten om Kirkerådets oppfølging av Kirkemøtets vedtak omfatte Kirkerådets arbeid et stykke inn i 2023, av praktiske grunner fram til 15. mars. Det er likevel kort tid fra gjennomføringen av Kirkemøtet til rapporten skrives, slik at oppfølgingen av vedtakene på noen områder mer vil handle om planer enn om gjennomførte tiltak.

Kontrollutvalgets leder har valgt å delta som observatør på Kirkerådsmøtene for på denne måte å sikre god innsikt i rådets arbeid. Internrevisor har i samarbeid med Kirkerådets sekretariat foretatt en gjennomgang av hvordan samtlige vedtak fra Kirkemøtet 2022 er blitt fulgt opp. Internrevisor har i tillegg gått dypere inn i noen utvalgte saker, og har på grunnlag av undersøkelsene avgitt en rapport til kontrollutvalget med sin anbefaling.

Kontrollutvalget har hatt særlig oppmerksomhet rettet mot KM-sak 10/22 Kirkelig organisering, som var Kirkemøtets største sak i 2022 og der det er lagt plan for oppfølging over flere år framover. Utvalget har valgt å ikke gå inn i en innholdsmessig vurdering av de planer Kirkerådet har lagt for oppfølgingsarbeidet, men vi har vært opptatt av å kontrollere og bidra til at Kirkemøtevedtaket følges lojalt opp i det videre arbeidet.

Konklusjon: Kontrollutvalget har i sin gjennomgang av Kirkerådets arbeid ikke gjort vesentlige funn som medfører kritikk av Kirkerådets oppfølging av vedtakene fra Kirkemøtet 2022.

Internrevisors anbefaling og en tabellarisk oversikt over oppfølgingen av de enkelte saker vedlegges rapporten.

Plenumsbehandling:

Dirigent: Ole Jacob Flæten

Saksordfører: Finn Huseby

Votering: Enstemmig vedtatt (111 stemmeberettigede)

Kirkemøtets vedtak

Kontrollutvalgets rapport om Kirkerådets oppfølging av Kirkemøtets vedtak 2022 ble vedtatt.

KM 03/23 Valg og oppnevninger Kirkemøtet 2023

Arkivsak: 22/03987-25

Sammendrag

KM 03.1/23 Valg av dirigentskap for Kirkemøtet 2023 (se konstituering)

KM 03.2/23 Valg av tellekorps for Kirkemøtet 2023

KM 03.3/23 Valg av nominasjonskomite til Kirkemøtet 2024

KM 03.4/23 Supplerende fordeling av medlemmer på Kirkemøtets komiteer

KM 03.5/23 Supplerende valg til Mellomkirkelig råd 2023-2024.

KM 03.2/23 Valg av tellekorps for Kirkemøtet 2023

Saksorientering

Kirkemøtet oppnevner et tellekorps bestående av fem representanter fra sekretariatet. (Jf. Kirkemøtets forretningsorden § 3-4)

Forslag til vedtak:

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å oppnevne følgende tellekorps for Kirkemøtet 2023:

Øyvind Meling, leder

Kristian Myhre

Jan Christian Kielland

Karen Marie Engeseth

Svein Magne Christensen

Kirkemøtets vedtak:

Kirkemøtet oppnevner følgende tellekorps for Kirkemøtet 2023:

Øyvind Meling, leder

Kristian Myhre

Jan Christian Kielland

Karen Marie Engeseth

Svein Magne Christensen

KM 03.3/23 Valg av nominasjonskomite til Kirkemøtet 2024 – UTGIKK

Begrunnelse:

Sak KM 3.3/23 om valg av nominasjonskomité var forberedt ut fra de gamle valgreglene til Kirkerådet. 7.august vedtok Kirkemøtet nye regler for valg av Kirkerådet, og disse trådte i kraft straks. Et element i dette vedtaket var at Kirkemøtets nominasjonskomité ble avviklet. Det er derfor ikke grunnlag for å velge en nominasjonskomité etter at dette vedtaket er fattet.

Personene som ble foreslått til nominasjonskomiteen, er de som sitter i Kirkemøtets valgkomité.

KM 03.4/23 Supplerende fordeling av medlemmer på Kirkemøtets komiteer

Saksorientering:

Kirkemøtekomite A – Gudstjenesteliv

KM 6/23 Regler for saksbehandling av liturgisaker

KM 17/23 Endring av regler om ordning for felles menighetsråd

Berge, Marit Melvær	Lek, ÅF	Bjørgvin, vara
Berg, Karin-Elin	Lek, ÅF	Borg
Brandsgård, Merete Bekkeseth	Lek, ÅF	Tunsberg
Christiansen, Tore	Lekkrk	Sør-Hålogaland
Espelund, Gyrild	Lek, ÅF	Stavanger
Hellerdal, Helene Breivik	Lek, ÅF	Stavanger
Heskestad, Liv Heidrun Skaar	Lek, NL	Stavanger
Hoholm, Rakel Vangen	Lekkrk	Nord-Hålogaland
Håland, Turid Torland	Lek, NL	Agder og Telemark
Juritzen, Arve Otter	Lek, NL	Oslo
Lappegard, Øystein	Lek, NL	Tunsberg
Moltubak, Arne	Prest	Møre
Myrseth, Jan Otto	Biskop	Tunsberg
Norbye, Gaute	Prest	Nord-Hålogaland
Pettersen, Unni Leiros	Lek, NL	Sør-Hålogaland, vara
Sand, Mathilde Thompson	Lek, BL	Borg, vara
Selnæs, Kirsten Margrete	Lek, NL	Nidaros, vara
Sæle, Anita Apelthun	Lek, BL	Bjørgvin
Tinglum, Thomas	Prest	Hamar
Veiteberg, Kari	Biskop	Oslo
Westermoen, Markus	Lek, NL	Agder og Telemark

Kirkemøtekomite B - Undervisning, diakoni, samfunnsspørsmål

KM 7/23 Likeverdig tilgjengelighet og tilhørighet – universell utforming av og i kirken

KM 8/23 Kirkens tjeneste i samfunnsinstitusjoner

Abelsen, Aleksander Høymyr	Lek, ÅF	Borg, vara
Dekko, Inga Stoveland	Lek, ÅF	Tunsberg
Egebakken, Therese	Lek, NL	Stavanger
Finnset, Herborg	Biskop	Nidaros
Fylling, Astrid	Lekkrk	Bjørgvin
Gjone, Anne Helene Mangelrød	Lek, NL	Tunsberg
Gulbrandsen, Jon Henrik	Prest	Nidaros
Hansen, Sonja Strøm	Lek, ÅF	Sør-Hålogaland, vara
Hopshaug-Bakke, Sofie		UKM
Horsfjord, Vebjørn		VID, vara
Jakobsen, Hanne	Lek, NL	Sør-Hålogaland
Kasbo, Ann-Kathrin Fjøren	Lekkrk	Oslo
Kopperstad, Rikke Elisabeth G.	Lek, NL	Møre
Krogh, Kai	Lek, ÅF	Nord-Hålogaland
Landmark, Kjersti Jåvold	Lek, ÅF	Oslo
Midttømme, Ingeborg	Biskop	Møre
Nordkil, Christer Sollie	Lek, BL	Nord-Hålogaland, vara
Seland, Thor Magne	Lek, ÅF	Stavanger
Sydbøge, Lisbeth	Lek, ÅF	Hamar
Uleberg, Odd-Inge Rønning	Lek, ÅF	Agder og Telemark

Kirkemøtekomite C – Økonomi og kirkeordning

KM 09/23 Forskrift om regler for valg av Kirkerådet, tilhørende endring i kirkeordningen og forskrift om endring i forskrift om Kirkerådets virksomhet

KM 11/23 Kirkemøtets fordeling av midler 2024 og orientering om budsjett 2023

KM 12/23 Evaluering av kontrollordningene i Den norske kirke

Alvsvåg, Kari Mangrud	Biskop	Borg
-----------------------	--------	------

Bjåstad, Magne	Lekkrk	Stavanger
Damman, Terje	Lek, ÅF	Agder og Telemark
Dørum, Odd Einar	Lek, ÅF	Oslo
Enemo, Trond	Lek, NL	Hamar
Eriksen, Christel Benedicte	Lek, ÅF	Nord-Hålogaland
Frogh, Inger-Johanne	Lekkrk	Tunsberg, vara
Hedberg, Jo	Lek, BL	Tunsberg
	Lek, NL	Sør-Hålogaland, forfall
Lillebø, Anne Anita	Prest	Oslo
	Lek, ÅF	Hamar, forfall
Norheim, Kjersti Gautestad	Prest	Bjørgvin
	Lek, ÅF	Sør-Hålogaland, forfall
Rabbevåg, Frode	Lek, NL	Møre
Repstad, Sidsel	Lek, NL	Borg
Skjelbred, Brit	Lek, NL	Nidaros
Sørvik, Ann-Kristin	Lek, NL	Møre
Valle, Svein	Biskop	Sør- Hålogaland, vara
Øiestad, Vemund Atle	Lek, NL	Bjørgvin

Kirkemøtekomite D – kirkeordning

KM 5/23 Kirkelig organisering - Folkevalgte som kirkelig styringstjeneste, biskopens tilsyn og ledelse, og ordning for daglig ledelse

KM 15/22 Kirkemøtets arbeidsform

Bergslid, Martha Garborg	Lekkrk	Nidaros
Birkedal, Erling	Lek, NL	Borg
Furuseth, Kjersti Ngozi	Lek, BL	Nidaros
Gjeset, Agnes Sofie Engen	Lek, ÅF	Nidaros
Grevstad, Ole Martin	Lek, ÅF	Møre
Hegstad, Harald	Lek, NL	Oslo
Hilleren, Per	Lek, NL	Bjørgvin
Hummelvoll, Linn Strømme	Prest	Tunsberg
Huseby, Finn Ragnvald	Lek, ÅF	Hamar
Iversen, Thomas Raadin		UKM
Kirkebø, Karl Johan	Lek, ÅF	Bjørgvin
Knutsen, Tove Karoline	Lek, ÅF	Nord-Hålogaland
Milje, Dag Tormod	Prest	Stavanger
Lauritzen, Lars Evan	Lek, ÅF	Sør-Hålogaland, vara
Pedersen, Per Gunnar	Lekkrk	Agder og Telemark
Reinertsen, Stein	Biskop	Agder og Telemark
Runesson, Anders		TF
Sandaker-Nielsen, Gard Realf	Lek, ÅF	Oslo
Skjerdal, Kathrine Tallaksen	Prest	Agder og Telemark
Sølvfæstersen, Oddgeir	Lek, NL	Nord-Hålogaland
Terjesen, Anja	Lekkrk	Hamar
Tveit, Olav Fykse	Biskop	Preses
Ådna, Jostein	Lek, NL	Stavanger

Kirkemøtekomite E – Personal, arbeidsgiverspørsmål, utdanning

KM 13/22 Kirkelig organisering –endringer i personalreglementet og kirkeordningen m.m.

KM 16/23 Adgangen til å legge vekt på samlivsform ved tilsetting

Almås, Kristine Lund	Lekkrk	Borg
Bonden, Ole Kristian	Biskop	Hamar
Grutle, Bjørn Tore	Lek, NL	Hamar, vara
Haanes, Vidar Leif		MF
Ims, Marta Kristine	Lek, NL	Nord-Hålogaland
Lappegard, Sevat	Lek, ÅF	Tunsberg, vara
Lund, Dennis		UKM, vara
Miljeteig, Oddny Irene	Lek, ÅF	Bjørgvin

Molland, Grete Bækken	Lek, ÅF	Nidaros
Myklebust, Olav	Lek, ÅF	Møre
Nupen, Maylen	Prest	Borg
Raaum, Kristin Gunleiksrud	Lek, ÅF	Oslo
Rønneberg, Olav	Lekkrk	Møre
Rønning, Trond	Lek, BL	Hamar
Sabbasen, Elin	Samisk	Nord-Hålogaland
	Samisk	Sør-Hålogaland, forfall
Sødal, Sigbjørn		NLA
Varhaug, Håkon Kolstad	Lek, BL	Agder og Telemark
Ådnøy, Anne Lise	Biskop	Stavanger
Aas, Inger Johanne	Lek, NL	Oslo

Kirkemøtekomite F - Kommunikasjon, urfolk, internasjonale og økumeniske spørsmål

KM 14/23	Forberedelse til Det lutherske verdensforbunds generalforsamling 2023
KM 10/23	Kontrollutvalgets melding til Kirkemøtet 2023
KM 18/23	En hellig, allmenn kirke – uttalelse fra Kirkemøtet

Alstad, Gunhild Tomter	Lek, ÅF	Hamar
	Lek, NL	Sør-Hålogaland, forfall
Denstad, Randi Sollie	Lek, NL	Nidaros
Disch, Per Gunnar	Lek, ÅF	Agder og Telemark, vara
Døsvik, Alex Ramstad	Lek, ÅF	Nidaros
Eide, Marius Berge	Døvekirken	Oslo
Eide, Solveig Botnen	Lek, ÅF	Agder og Telemark
Eira, Sara Ellen Anne		SKR
Eriksen, Helene Lunder	Lek, ÅF	Borg
Fjose, Turid	Lek, NL	Bjergvin
Flæten, Ole Jacob	Lek, ÅF	Borg
Gjendemsjø, Johan	Lek, BL	Møre
Hansen, May-Eldrid	Lek, ÅF	Nord-Hålogaland
Hegenscheidt, Malin		UKM
Hersvik, Magne	Lek, BL	Stavanger
Jepsen, Ragnhild	Biskop	Bjergvin
Mikkelsen, Arild	Lek, ÅF	Tunsberg
Mosand, Nora	Døvkrk	Oslo
Sandmæl, Kristine		MKR
Steffensen, Rolf	Prest	Sør-Hålogaland
Øygard, Olav	Biskop	Nord-Hålogaland
Åhren, Bjørn Thomas	Samisk	Nidaros
Aas, Therese Kristin Utgård	Lek, ÅF	Møre
Skartveit, Emil		Metodistkirken

Kirkemøtes vedtak:

Kirkemøtet gir sin tilslutning til det fremlagte forslag til komitesammensetning på Kirkemøter 2023.

KM 03.5/23 Supplerende valg til Mellomkirkelig råd 2023-2024

Etter gjeldene regler for Mellomkirkelig råd skal Mellomkirkelig råd ha fire representanter med personlige varaer som er valgt av og blant Kirkemøtes medlemmer. (§ 3 b). Monika Tettli har gått ut av Møre bispedømmeråd og hennes vara, Jon Henrik Gulbrandsen, går ut av Nidaros bispedømmeråd etter Kirkemøtet. I tillegg går Jostein Ådna ut av Stavanger bispedømmeråd etter Kirkemøtet. Helene Breivik Hellerdal rykker da opp som medlem av Mellomkirkelig råd for resten av perioden. Det må velges ett nytt medlem med varamedlem og ett varamedlem til Mellomkirkelig råd frem til Kirkemøtet 2024.

Kirkemøtets medlemmer vil ha mulighet til å fremme kandidater for valgkomiteen i starten på Kirkemøtet. Kirkemøtets valgkomité vil deretter fremme forslag til supplerende valg på Mellomkirkelig

råd.

Plenumsbehandling:

Dirigent: Kjersti Jåvold Landmark
Leder av valgkomiteen: Agnes Sofie Engen Gjeset

Følgende hadde ordet: Agnes Sofie Engen Gjeset, Olav Myklebust,

Det ble fremmet et forslag om å stemme punktvis, ikke i blokk.

Kirkemøtets vedtak:

Kirkemøtet velger til Mellomkirkelig råd for perioden 2023-2024:

1. Gaute Norbye velges som nytt medlem med 103 stemmer.
2. Rikke Elisabeth Grevstad Kopperstad, Møre velges som personlig vara for Gaute Norbye med 76 stemmer.
3. Kristine Lund Almås, Borg velges som personlig vara for Helene Breivik Hellerdal med 104 stemmer.

Antall stemmeberettigede 108.

KM 04/23 Orienteringssaker

KM 04.1/23 Årsrapport Den norske kirke 2022

KM 04.2/23 Årsrapport Bispemøtet 2022

KM 04.3/23 Protokoll Ungdommens kirkemøte 2022

KM 04.4/23 Døvekirken årsmelding 2022

KM 04.5/23 Årsmelding Sjømannskirken 2022

KM 04.6/23 Utfordringsbildet 2023 - Den norske kirke

KM 04.7/23 Endring i økonomiregelverk for rettssubjektet Den norske kirke

KM 04.8/23 Muntlig orientering fra generalforsamlingen i Konferansen av europeiske kirker (KEK) 2023

1. **Årsrapport Den norske kirke 2022**

Følgende hadde ordet:

Erling Birkedal, Kristin Gunleiksrud Raaum, Olav Rønneberg, Odd Einar Dørum.

Tatt til orientering.

2. **Årsrapport Bispemøtet 2022**

Tatt til orientering.

3. **Protokoll Ungdommens kirkemøte 2022**

Følgende hadde ordet:

Thomas Raadin Iversen, Malin Hegenscheidt, Sofie Hopshaug-Bakke, Dennis Lund, Kari Mangrud Alvsvåg, Vidar L. Haanes, Marta Kristine Ims, Kristin Gunleiksrud Raaum, Odd Einar Dørum, Therese Egebakken.

Tatt til orientering.

4. **Årsmelding Døvekirken 2022**

Følgende hadde ordet:

Gard Realf Haugerud Sandaker-Nielsen, Kari Veiteberg.

Tatt til orientering.

5. **Årsmelding Sjømannskirken 2022.**

Følgende hadde ordet:

Generalsekretær i Sjømannskirken Jeffrey Huseby, Ragnhild Jepsen, Gard Realf Sandaker-Nielsen, Oddgeir Sølvfæstersen, Kjersti Gautestad Nordheim

Tatt til orientering.

6. **Utfordringsbildet 2023 – Den norske kirke**

Følgende hadde ordet:

Karl Johan Kirkebø, Marta Kristine Ims, Gaute Norbye, Thor Magne Seland, Trond Rønning, Jo Hedberg, Therese Kristin Utgård Aas, Oddgeir Sølvfæstersen, Sevat Lappegard, Tove Karoline Knutsen, Sofie Hopshaug-Bakke, Solveig Botnen Eide, Rikke Elisabeth Grevstad Kopperstad, Ingeborg Midttømme, Anita Apelthun Sæle, Kari Veiteberg, Kari Mangrud Alvsvåg, Ann-Kristin Sørvik, Emil Skartveit, Anne Anita Lillebø.

Tatt til orientering.

7. Endring i økonomiregelverk for rettssubjektet Den norske kirke

Følgende hadde ordet:

Marius Berge Eide

Tatt til orientering.

8. Muntlig orientering fra generalforsamling Konferansen av europeiske kirker (KEK) 2023

Følgende hadde ordet:

Kari Mangrud Alvsvåg.

Tatt til orientering.

Kirkemøtets vedtak

Kirkemøtet tar de fremlagte saker til orientering.

KM 05/23 Kirkelig organisering: Folkevalgte som kirkelig styringstjeneste, biskopens tilsyn og ledelse, og ordning for daglig ledelse

Referanser: KM 10/22, KR 87/22, KR 103/22, KR 5/23, KR 50/23

Saksdokumenter:

KM 5/23	Kirkelig organisering: Folkevalgte som kirkelig styringstjeneste, biskopens tilsyn og ledelse, og ordning for daglig ledelse. Saksorientering fra Kirkerådet.
KM 5.1/23	Kirkelig organisering: Folkevalgte som kirkelig styringstjeneste, biskopens tilsyn og ledelse, og ordning for daglig ledelse. Innstilling 1 fra komité D.
KM 5.2/23	Kirkelig organisering: Folkevalgte som kirkelig styringstjeneste, biskopens tilsyn og ledelse, og ordning for daglig ledelse. Innstilling 2 fra komité D.
KM 5.3/23	Kirkelig organisering: Folkevalgte som kirkelig styringstjeneste, biskopens tilsyn og ledelse, og ordning for daglig ledelse. Innstilling 3 fra komité D.

Sammendrag

Kirkemøtet traff i 2022 et prinsippvedtak om det videre arbeidet med ny kirkelig organisering (sak KM 10/22). Kirkerådet har lagt opp til at det videre utviklingsarbeidet skal skje skrittvis, og at det skal legges fram saker til behandling på kirkemøtene i 2023, 2024 og 2025. For 2023 er det lagt opp til at Kirkemøtet kan legge rammer for videre framdrift og gi føringer for videre arbeid med regelverk om folkevalgte som kirkelig styringstjeneste, biskopens tilsyn og ledelse, og ordning for daglig ledelse.

Kirkerådet har etablert flere kanaler for å legge til rette for bred involvering i det videre utviklingsarbeidet med kirkelig organisering. Det er opprettet en struktur for samråd mellom soknets organer og Kirkerådet og mellom soknets organer og bispedømmerådet. Det er også lagt til rette for involvering av ansatte, tillitsvalgte og representanter for de tillitsvalgte, og ansattes organisasjoner. Videre har direktøren opprettet et programstyre bestående av andre ledere i Kirkerådets sekretariat, et utvalg av ansatte ledere i bispedømmene og de kirkelige fellesrådene og en representant fra KA. Programstyret gir råd i arbeidet med ny organisering.

Disse prosessene har påvirket arbeidet med Kirkerådets saksfremlegg til Kirkemøtet 2023. Samtidig har de vist at det er et stort potensial for videre dialog og samhandling i kirken, og at samarbeid er avgjørende både for at kirkeorganisasjonen skal fungere godt i dag, og for at målsettingene med endringsarbeidet skal kunne realiseres. Kirkelige råd, ansatte og frivillige må jobbe godt sammen for at kirkens samlede ressurser skal forvaltes til det beste for medlemmene og samfunnet. Kirkerådet vil derfor også i det videre arbeidet legge stor vekt på tiltak som involverer bredt, bygger kultur for samhandling og stimulerer til felles innsats.

Innstilling 1

Komiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Samtidig har komiteen merket seg de innspill som har kommet etter Kirkerådets behandling i mai 2023 gjennom samrådsmøter, innspillmøter og andre tilbakemeldinger etter at saksorienteringen ble ferdigstilt. Komiteen har følgende merknader:

1. Komiteen viser til at formålet med organiseringsarbeidet er å legge bedre til rette for at Den norske kirke skal utføre sitt oppdrag over hele landet, at kirkens samlede ressurser skal forvaltes til det beste for medlemmene og for samfunnet, og at kirkelige arbeidsgivere skal være profesjonelle og organisere arbeidet på en effektiv måte, jf. sakorienteringen i sak KM 5/23 side 7–8. Kirkemøtet 2022 traff et prinsippvedtak som ga noen nærmere føringer for å oppnå dette formålet. Kirkerådet har lagt opp til at det videre utviklingsarbeidet skal skje skrittvis, og har foreslått konkretiseringer på noen områder, men ikke alle, i oppfølgingen av dette vedtaket til dette Kirkemøtet. Etter planen vil

andre områder konkretiseres til senere kirkemøter. Komiteen understreker at formålet ligger fast, og at Kirkemøtet 2023 har et ansvar for å gi videre retning for hvordan en skal oppnå dette.

2. Komiteen har, i tråd med Kirkemøtets forretningsorden § 5-4 fjerde ledd, avholdt møte én dag før Kirkemøtets åpning. I den forbindelse har komiteen gjennomført en høring med *Creo*, *KUFO – Kirkelig undervisningsforbund*, *Presteforeningen*, *Fagforbundet*, *Nettverk for fellesrådsledere*, *Hovedorganisasjonen KA*, *Norges kirkevergelag* og *Kirkelig fellesråd i Oslo*. Gjennom samrådsmøter som er gjennomført i bispedømmene, andre innspill samt komitéhøringen, har komiteen fått nyttig informasjon og tilbakemeldinger om Kirkerådets forslag til vedtak. De fleste av disse instansene har også gått ut offentlig med sine synspunkter i forkant av Kirkemøtet.
3. Det er lagt opp til at denne saken behandles i plenum i tre omganger. Komiteen legger på dette grunnlag opp til følgende behandlingsmåte: Første innstilling legger til rette for en første plenumsdiskusjon for å gi komiteens arbeid videre retning. Det er ikke noe forslag til vedtak i denne innstillingen, og det er dermed heller ikke lagt til rette for konkrete endringsforslag. Andre plenumsbehandling vil inneholde et fullstendig forslag til vedtak fra komiteen, tilsvarende andre komiteers første innstilling, mens tredje innstilling vil tilsvare andre komiteers andre innstilling.
4. Komiteen konstaterer at Kirkerådets forslag til ordning for delegering av arbeidsgiverfunksjoner for prester (vedtaksforslagets punkt 2) og ordning for daglig ledelse (vedtaksforslagets punkt 5) har møtt stor motstand. Komiteen mener at Kirkemøtet må ta disse signalene på alvor. Komiteen ser da for seg noen mulige alternativer for videre behandling av disse spørsmålene.
5. Et alternativ er å fastholde Kirkemøtets vedtak i 2022 om delegering av arbeidsgiverfunksjoner for prester og felles todelt ledelse, og arbeide videre med den nærmere utformingen av dette. Kirkerådets utredning og det derav følgende forslag til vedtak, legger til grunn at en delegering etter de føringene kirkemøtevedtaket gir, bare kan gjennomføres i de tolv fellesrådsområdene som har samme grenser som prostiet eller som inneholder flere prostier. Komiteen vil peke på at dersom en ordning for delegering fastholdes, må det arbeides for at den kan gjennomføres flere steder. Det er også mulig å vurdere utvikling av en ordning for delegering som legger andre premisser til grunn enn det vedtaksforslaget bygger på.
6. Et annet alternativ er å anerkjenne at Kirkemøtets vedtak i sak KM 10/22 angående ordning for delegering av arbeidsgiverfunksjoner for prestene og felles todelt ledelse, vanskelig lar seg gjennomføre i praksis på en måte som ivaretar formålet med organiseringsarbeidet. Dette alternativet innebærer derfor at man i stedet bygger videre på dagens arbeidsgiverorganisering. Kirkerådets utredning har lagt til grunn at delegeringsmodellen på de premissene som foreligger, uansett bare kan innføres i et mindretall av fellesrådene, og at det heller ikke i overskuelig fremtid er sannsynlig at ordningen kan innføres over hele landet. Dette alternativet forutsetter at dagens arbeidsgiverorganisering videreutvikles gjennom samarbeid, felles tjenester og kulturbygging.
7. Komiteen har foreløpig ikke konkludert endelig i hovedspørsmålene, og ønsker å få signaler fra Kirkemøtets plenum. På bakgrunn av komiteens egne drøftinger, samt innkomne innspill, er imidlertid komiteens foreløpige vurdering at den foreslåtte ordningen for delegering av arbeidsgiverfunksjoner for prester og felles lokal ledelse, ikke vil skape en vesentlig bedre arbeidsgiverorganisering i kirken enn den eksisterende. Komiteen vurderer derfor at mest taler for at Kirkemøtet bør ta utgangspunkt i dagens ordning for arbeidsgiverorganisering, og utvikle denne.
8. Selv om ikke alle deler av vedtaket i sak KM 10/22 vil bli realisert, har prosessen bidratt til et sterkere fokus på samarbeid mellom arbeidsgivere og rådsorganer, samt behovet for faglig ledelse av alle arbeidstakergrupper i kirken. Begrepet samledelse er blitt positivt mottatt. Dette må innholdsbestemmes nærmere og kan gi grunnlag for å bygge ut lokale ordninger og avtaler innenfor rammen av dagens arbeidsgiverorganisering.
9. Komiteen vil i forlengelsen av dette peke på vedtaksforslagets punkt 3 om stimulering til frivillig samarbeid mellom fellesråd og muligheter for samhandling mellom bispedømmeråd og fellesråd. Komiteen støtter slike tiltak, og mener det kan bygges ut med å beskrive måter å arbeide videre med å fremme samhandling og bygge felles kultur. Dette kan gjøres gjennom lokale avtaler og gjennom rammebetingelser gitt av Kirkemøtet.

10. Komiteen mener at de andre punktene i Kirkerådets vedtaksforslag i hovedsak kan ivaretas, selv om ordningen for delegering og felles todelt ledelse ikke innføres, og vil blant annet legge vekt på betydningen av folkevalgte organer som kirkelig styringstjeneste. Komiteen vil komme tilbake med sin vurdering av disse punktene til neste plenumsbehandling.

Plenumsbehandling 1:

Saksordfører: Gard Realf Haugerud Sandaker-Nielsen

Disse hadde ordet:

Christer Sollie Nordkil, Rachel Vangen Hoholm, Kristin Gunleiksrud Raaum, Therese Kristin Utgård Aas, Thomas Tinglum, Arve Otter Juritzen, Sevat Lappegard, Kjersti Gautestad Norheim, Karin-Elin Berg, Tore Christiansen, Kari Veiteberg, Gaute Norbye, Marius Berge Eide, Stein Reinertsen.

Endringsforslag 1 ved Christer Sollie Nordkil

Forslag til nytt pkt. 1.B

Alle valgte råd skal ha grunnleggende opplæring i kirkens formål, om å gjøre alle til disipler ved dåp og opplæring i Jesu ord og befaling. I tillegg avklares rådets og rådsmedlemmenes ansvar og roller.

Endringsforslag 2 ved Jo Hedberg:

Kirkemøtet fastholder vedtak i KM 10/22 pkt. 1:

Menighetsrådets rolle skal styrkes, herunder ved tilsetninger og ved at ansatte som arbeider i soknet, er forpliktet på menighetsrådets planer

Prøvevotering:

Kirkemøtet støtter komiteens vurdering av retning for det videre arbeid med kirkelig organisering.

For: 98 Mot: 5 Blanke stemmesedler: 6 Antall stemmeberettigede: 110

Saken gikk tilbake til videre arbeid i komiteen.

Innstilling 2

Komiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Samtidig har komiteen merket seg de innspill som har kommet etter Kirkerådets behandling i mai 2023 gjennom samrådsmøter, innspillmøter og andre tilbakemeldinger etter at saksorienteringen ble ferdigstilt. Komiteen har følgende merknader:

1. Komiteen viser til at formålet med organiseringsarbeidet er å legge bedre til rette for at Den norske kirke skal utføre sitt oppdrag over hele landet, at kirkens samlede ressurser skal forvaltes til det beste for medlemmene og for samfunnet, og at kirkelige arbeidsgivere skal være profesjonelle og organisere arbeidet på en effektiv måte, jf. sakorienteringen i sak KM 5/23 side 7–8. Kirkemøtet 2022 traff et prinsippvedtak som ga noen nærmere føringer for å oppnå dette formålet. Kirkerådet har lagt opp til at det videre utviklingsarbeidet skal skje skrittvis, og har foreslått konkretiseringer på noen områder, men ikke alle, i oppfølgingen av dette vedtaket til dette Kirkemøtet. Etter planen vil andre områder konkretiseres til senere kirkemøter. Komiteen understreker at formålet ligger fast, og at Kirkemøtet 2023 har et ansvar for å gi videre retning for hvordan en skal oppnå dette.
2. Komiteen har, i tråd med Kirkemøtets forretningsorden § 5-4 fjerde ledd, avholdt møte én dag før Kirkemøtets åpning. I den forbindelse har komiteen gjennomført en høring med *Creo*, *KUFO* –

Kirkelig undervisningsforbund, Presteforeningen, Fagforbundet, Nettverk for fellesrådsledere, Hovedorganisasjonen KA, Norges kirkevergelag og Kirkelig fellesråd i Oslo. Gjennom samrådsmøter som er gjennomført i bispedømmene, andre innspill samt komitéhøringen, har komiteen fått nyttig informasjon og tilbakemeldinger om Kirkerådets forslag til vedtak. De fleste av disse instansene har også gått ut offentlig med sine synspunkter i forkant av Kirkemøtet.

3. Komiteen konstaterer at Kirkerådets forslag til ordning for delegering av arbeidsgiverfunksjoner for prester (vedtaksforslagets punkt 2) og ordning for daglig ledelse (vedtaksforslagets punkt 5) har møtt stor motstand. Komiteen mener at Kirkemøtet må ta disse signalene på alvor.
4. Et alternativ komiteen vurderte, var å fastholde Kirkemøtets vedtak i sak KM 10/22 om delegering av arbeidsgiverfunksjoner for prester og felles todelt ledelse, og arbeide videre med den nærmere utformingen av dette.
5. Et annet alternativ var å anerkjenne at Kirkemøtets vedtak i sak KM 10/22 angående ordning for delegering av arbeidsgiverfunksjoner for prestene og felles todelt ledelse, vanskelig lar seg gjennomføre i praksis på en måte som ivaretar formålet med organiseringsarbeidet. Dette alternativet innebærer derfor at man i stedet bygger videre på dagens arbeidsgiverorganisering. Kirkerådets utredning har lagt til grunn at delegeringsmodellen på de premissene som foreligger, uansett bare kan innføres i et mindretall av fellesrådene, og at det heller ikke i overskuelig fremtid er sannsynlig at ordningen kan innføres over hele landet. Dette alternativet forutsetter at dagens arbeidsgiverorganisering videreutvikles gjennom samarbeid, fellestjenester og kulturbygging.
6. På bakgrunn av komiteens egne drøftinger, samt innkomne innspill, er komiteens vurdering at den foreslåtte ordningen for delegering av arbeidsgiverfunksjoner for prester og felles lokal ledelse, ikke vil skape en vesentlig bedre arbeidsgiverorganisering i kirken enn den eksisterende. Komiteen mener derfor at Kirkemøtet bør ta utgangspunkt i dagens ordning for arbeidsgiverorganisering, og videreutvikle denne. I en prøvevotering under første plenumsbehandling fikk dette alternativet stort flertall.
7. Selv om ikke alle deler av vedtaket i sak KM 10/22 vil bli realisert, har prosessen bidratt til et sterkere fokus på samarbeid mellom arbeidsgivere og rådsorganer, samt behovet for faglig ledelse av alle arbeidstakergrupper i kirken. Begrepet samledelse er blitt positivt mottatt. Dette må utredes nærmere hvordan samledelse kan utøves, og hvordan den kan gi grunnlag for å bygge ut lokale ordninger og avtaler innenfor rammen av dagens arbeidsgiverorganisering.
8. Komiteen mener det må arbeides videre med å fremme samhandling og bygge felles kultur. Dette kan gjøres gjennom lokale avtaler og gjennom rammebetingelser gitt av Kirkemøtet.
9. Komiteen mener at et forpliktende samarbeid skal reguleres gjennom en avtale mellom de to arbeidsgiverne som opererer i soknet. En slik avtale skal inkludere hvordan relevant faglig ledelse for de ulike ansatte blir ivare tatt. Det konkrete innholdet i avtalene, herunder hvem som er ansvarlig for ulike ledelsesfunksjoner, avtales av partene. Komiteen mener det kan være hensiktsmessig å utarbeide maler for slike avtaler.
10. Komiteen har merket seg at det er kommet forslag om at det skal utredes en storbymodell. Komiteen mener dette vil kunne ivaretas gjennom avtaler inngått mellom berørte bispedømmeråd og fellesråd.
11. Komiteen understreker at Kirkemøtet i sak KM 10/22 enstemmig vedtok en rekke modelluavhengige føringer. Det er ikke nødvendig å gjenta disse i årets vedtak, med mindre det er behov for justeringer. Vedtaks punkt 1 e) om felles todelt ledelse faller således bort, som en følge av komiteens forslag.

Vedtaks punkt 1 b) i sak KM 10/22 er ivare tatt i denne saken ved at det fremmes forslag om å styrke biskopens tilsyn og ledelse. Punktet om at biskopen ikke skal utøve arbeidsgivers styringsrett på samme måte som i dag, bør etter komiteens mening vurderes nærmere i lys av vedtaksforslaget om å videreutvikle dagens arbeidsgiverorganisering. Komiteen mener det må utredes hvordan arbeidsgiveroppgaver skal utøves på bispedømmenivå. Komiteen vil samtidig understreke at biskopens tilsynsansvar skal styrkes, blant annet ved at biskopens tilsyn med så vel alle ansatte som råd og frivillige, blir tydeligere.

De øvrige modelluavhengige føringer ligger fast for det videre organiseringsarbeidet. Dette innebærer blant annet at menighetsrådets rolle skal styrkes, herunder at alle ansatte i soknet er forpliktet på menighetsrådets planer (1 a), at det i det videre arbeidet skal utarbeides felles rammeverk, strategier, politikk og systemer, felles personalreglement, system for konflikthåndtering og system for HMS (1 f) og stimulering til samarbeid mellom fellestråd som ønsker det (1 h). Disse vedtaks punktene i sak KM 10/22 gir fortsatt føringer for Kirkerådets arbeid med saker til Kirkemøtet. Komiteen vil i tillegg støtte at det utforskes muligheter for samhandling mellom bispedømmeråd og fellestråd med tanke på å sikre sammenheng i kirken.

12. Komiteen vil legge vekt på betydningen av folkevalgte organer som kirkelig styringstjeneste. Føringerne om ansvar og vilkår for folkevalgte og deres valgte ledere, styrking av bispedømmerådet som strategisk organ og styrking av menighetsrådets rolle, vil etter forslaget følges opp i en sak til Kirkemøtet i 2024. Komiteen stiller seg bak denne fremgangsmåten.
13. Komiteen foreslår å vedta overordnede føringer for biskopens tilsyn og ledelse som gir rom for en nærmere uttegning når nytt regelverk skal utarbeides. Komiteen vil understreke betydningen av at biskopen har en rolle ved ansettelse til alle vigslende stillinger, både de som blir ansatt i soknet og i rettssubjektet Den norske kirke, og at biskopens myndighet til å gi bindende pålegg blir fulgt opp av de organene som har arbeidsgiveransvaret. Komiteen legger samtidig vekt på behovet for at det finnes regler om saksbehandling som rammer inn biskopens tilsyn, og forutsetter at Kirkerådet kommer tilbake med forslag om dette.
14. Komiteen har merket seg det gode samarbeidet som er satt i gang med samrådsmøter, programstyret og annen involvering av berørte instanser. Komiteen understreker at det også i fortsettelsen må være et involverende samarbeid for å kunne oppnå formålet med organiseringsarbeidet. Soknets organer og bispedømmerådene bør etablere faste møteplasser, ut over de som er relatert til organiseringsarbeidet.
15. Komiteen har lagt vekt på at vedtaket skal angi retning på et overordnet nivå. Komiteens forslag til vedtak er derfor mindre detaljert enn Kirkerådets forslag.

Forslag til vedtak:

Kirkemøtet vedtar følgende føringer for det videre arbeidet med ny organisering:

1. Folkevalgte som kirkelig styringstjeneste
 - a. Kirkelige verv stadfestes som en kirkelig styringstjeneste.
 - b. Opplæring for alle valgte råd må sees i sammenheng og vektlegge avklaring av rådernes og rådsmedlemmenes ansvar og roller.
 - c. Kirkens ansatte må sikres kompetanse om rådernes mandat og oppgaver.
 - d. Kirkemøtet ber om å få en sak til behandling i 2024 om ansvar og vilkår for folkevalgte og deres valgte ledere, styrking av bispedømmerådet som strategisk organ og styrking av menighetsrådets rolle.
2. Kirkemøtet går inn for å videreutvikle dagens arbeidsgiverorganisering i stedet for å gå videre med en ordning for delegering av arbeidsgiverfunksjoner for prester og felles todelt ledelse, jf. sak KM 10/22 vedtaks punkt 1 e) og 2. Dette kan blant annet skje gjennom fellestjenester og kulturbygging, samt avtaler om forpliktende samarbeid i soknet. Kirkerådet bes om å utrede:
 - a. En ramme for avtaler om lokal ledelse mellom arbeidsgiverorganer for soknet og for rettssubjektet Den norske kirke
 - b. hvordan behovet for faglig ledelse av alle arbeidstakergrupper i Den norske kirke kan ivaretas, samt hvordan samledelse skal utøves
 - c. hvordan arbeidsgiveroppgaver skal utøves på bispedømmenivå.
3. Biskopens tilsyn og ledelse skal styrkes, blant annet ved at biskopen får en rolle ved ansettelse i alle vigslende stillinger, og gjennom en tydelig beskrivelse av innholdet i og rekkevidden av myndigheten til å fatte bindende vedtak. Det etableres faste møtepunkter mellom biskopen og

de valgte rådene i soknet, samt den daglige ledelsen i fellesrådene. Det utarbeides et forslag til regler om saksbehandling som rammer inn biskopens tilsyn.

4. Soknets organer og andre berørte instanser må involveres også i det videre arbeidet med kirkelig organisering.

Plenumsbehandling 2:

Saksordfører: Gard Sandaker-Nielsen

Behandling av Innkomne endringsforslag etter Plenumsbehandling 1:

Endringsforslag 1 Christer Sollie Nordkil:	Komite: Ansees ivaretatt	Forslagstiller: ivaretatt
Endringsforslag 2 Jo Hedberg:	Komite: Ansees ivaretatt	Forslagstiller: ivaretatt

Følgende hadde ordet:

Gard Sandaker-Nielsen, May-Eldrid Hanssen, Christer Sollie Nordkil, Gaute Norbye, Marius Berge Eide, Sevat Lappegard, Rachel Vangen Hoholm, Brit Skjelbred, Tove Karoline Knutsen, Anne Lise Ådnøy, Jo Hedberg, Ann-Kathrin Fjøren Kasbo, Sevat Lappegard, Karin-Elin Berg, Tore Christiansen, Jan Otto Myrseth, Odd Einar Dørum.

Endringsforslag etter Innstilling 2

Endringsforslag 3 ved May-Eldrid Hanssen

Vedtaks punkt 1b), linje 5:

«Opplæring for alle valgte råd, inkludert dets varamedlem(mer), må sees i sammenheng og vektlegge avklaring av rådenes og rådsmedlemmenes ansvar og roller.»

Endringsforslag 4 ved Christer Sollie Nordkil

Forslag til ny formulering av KM05/23 Vedtaks punkt 1.b:

«Alle valgte råd skal ha grunnleggende opplæring i kirkens formål om å gjøre alle til disipler ved dåp og opplæring i Jesu ord og befaling. I tillegg avklares rådens og rådsmedlemmenes ansvar og rolle.»

Endringsforslag 5 ved Gaute Norbye:

Nytt punkt 2d: hvordan daglig ledelse for menighetsrådets virksomhet kan sikres

Endring i linje 26: «samt den daglige ledelsen i fellesrådene» erstattes med «samt daglig ledelse i disse»

Endringsforslag 6 ved Marius Berge Eide

Endre 2.a fra

1. En ramme for avtaler om lokal ledelse mellom arbeidsgiverorganer for soknet og for rettssubjektet Den norske kirke<

til

1. Rammer for avtaler mellom arbeidsgiverorganer for soknet og for rettssubjektet Den norske kirke, herunder for lokal ledelse

Endringsforslag 7 ved Sevat Lappegard:

Punkt 11: Vedtaks punkt 1e) om "gjennomgående todelt ledelse" ivaretas i uttrykket "samledels". Jfr punkt 7)

Endringsforslag 8 ved Sevat Lappegard: <

Vedtaks punkt 2: ... delegering av arbeidsgiverfunksjoner for prester. Dette kan blant annet skje ...

Saken ble sendt tilbake til komiteen.

Innstilling 3

Komiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Samtidig har komiteen merket seg de innspill som har kommet etter Kirkerådets behandling i mai 2023 gjennom samrådsmøter, innspillsmøter og andre tilbakemeldinger etter at saksorienteringen ble ferdigstilt. Komiteen har følgende merknader:

1. Komiteen viser til at formålet med organiseringsarbeidet er å legge bedre til rette for at Den norske kirke skal utføre sitt oppdrag over hele landet, at kirkens samlede ressurser skal forvaltes til det beste for medlemmene og for samfunnet, og at kirkelige arbeidsgivere skal være profesjonelle og organisere arbeidet på en effektiv måte, jf. sakorienteringen i sak KM 5/23 side 7–8. Kirkemøtet 2022 traff et prinsippvedtak som ga noen nærmere føringer for å oppnå dette formålet. Kirkerådet har lagt opp til at det videre utviklingsarbeidet skal skje skrittvis, og har foreslått konkretiseringer på noen områder, men ikke alle, i oppfølgingen av dette vedtaket til dette Kirkemøtet. Etter planen vil andre områder konkretiseres til senere kirkemøter. Komiteen understreker at formålet ligger fast, og at Kirkemøtet 2023 har et ansvar for å gi videre retning for hvordan en skal oppnå dette.
2. Komiteen har, i tråd med Kirkemøtets forretningsorden § 5-4 fjerde ledd, avholdt møte én dag før Kirkemøtets åpning. I den forbindelse har komiteen gjennomført en høring med *Creo*, *KUFO – Kirkelig undervisningsforbund*, *Presteforeningen*, *Fagforbundet*, *Nettverk for fellesrådsledere*, *Hovedorganisasjonen KA*, *Norges kirkevergelag* og *Kirkelig fellesråd i Oslo*. Gjennom samrådsmøter som er gjennomført i bispedømmene, andre innspill samt komitéhøringen, har komiteen fått nyttig informasjon og tilbakemeldinger om Kirkerådets forslag til vedtak. De fleste av disse instansene har også gått ut offentlig med sine synspunkter i forkant av Kirkemøtet.
3. Komiteen konstaterer at Kirkerådets forslag til ordning for delegering av arbeidsgiverfunksjoner for prester (vedtaksforslagets punkt 2) og ordning for daglig ledelse (vedtaksforslagets punkt 5) har møtt stor motstand. Komiteen mener at Kirkemøtet må ta disse signalene på alvor.
4. Et alternativ komiteen vurderte, var å fastholde Kirkemøtets vedtak i sak KM 10/22 om delegering av arbeidsgiverfunksjoner for prester og felles todelt ledelse, og arbeide videre med den nærmere utformingen av dette.
5. Et annet alternativ var å anerkjenne at Kirkemøtets vedtak i sak KM 10/22 angående ordning for delegering av arbeidsgiverfunksjoner for prestene og felles todelt ledelse, vanskelig lar seg gjennomføre i praksis på en måte som ivaretar formålet med organiseringsarbeidet. Dette alternativet innebærer derfor at man i stedet bygger videre på dagens arbeidsgiverorganisering. Kirkerådets utredning har lagt til grunn at delegeringsmodellen på de premissene som foreligger, uansett bare kan innføres i et mindretall av fellesrådene, og at det heller ikke i overskuelig fremtid er sannsynlig at ordningen kan innføres over hele landet. Dette alternativet forutsetter at dagens arbeidsgiverorganisering videreutvikles gjennom samarbeid, fellestjenester og kulturbygging.
6. På bakgrunn av komiteens egne drøftinger, samt innkomne innspill, er komiteens vurdering at den foreslåtte ordningen for delegering av arbeidsgiverfunksjoner for prester og felles lokal ledelse, ikke vil skape en vesentlig bedre arbeidsgiverorganisering i kirken enn den eksisterende. Komiteen mener derfor at Kirkemøtet bør ta utgangspunkt i dagens ordning for arbeidsgiverorganisering, og videreutvikle denne. I en prøvevotering under første plenumsbehandling fikk dette alternativet stort flertall.

7. Selv om ikke alle deler av vedtaket i sak KM 10/22 vil bli realisert, har prosessen bidratt til et sterkere fokus på samarbeid mellom arbeidsgivere og rådsorganer, samt behovet for faglig ledelse av alle arbeidstakergrupper i kirken. Begrepet samledelse er blitt positivt mottatt. Dette må utredes nærmere hvordan samledelse kan utøves, og hvordan den kan gi grunnlag for å bygge ut lokale ordninger og avtaler innenfor rammen av dagens arbeidsgiverorganisering.
8. Komiteen mener det må arbeides videre med å fremme samhandling og bygge felles kultur. Dette kan gjøres gjennom lokale avtaler og gjennom rammebetingelser gitt av Kirkemøtet.
9. Komiteen mener at et forpliktende samarbeid skal reguleres gjennom en avtale mellom de to arbeidsgiverne som opererer i soknet. En slik avtale skal inkludere hvordan relevant faglig ledelse for de ulike ansatte blir ivaretatt. Det konkrete innholdet i avtalene, herunder hvem som er ansvarlig for ulike ledelsesfunksjoner, avtales av partene. Komiteen mener det kan være hensiktsmessig å utarbeide maler for slike avtaler.
10. Komiteen har merket seg at det er kommet forslag om at det skal utredes en storbymodell. Komiteen mener dette vil kunne ivaretas gjennom avtaler inngått mellom berørte bispedømmeråd og fellesråd.
11. Komiteen understreker at Kirkemøtet i sak KM 10/22 enstemmig vedtok en rekke modelluavhengige føringer. Det er ikke nødvendig å gjenta disse i årets vedtak, med mindre det er behov for justeringer. Vedtaks punkt 1 e) om at «[d]en daglige ledelsen skal gjennomgående være todelt, og kirkefaglig og administrativ leder skal være sidestilt» faller således bort, som en følge av komiteens forslag. Intensjonen vil etter komiteens mening bli ivaretatt i utredningen av samledelse.
12. Vedtaks punkt 1 b) i sak KM 10/22 er ivaretatt i denne saken ved at det fremmes forslag om å styrke biskopens tilsyn og ledelse. Punktet om at biskopen ikke skal utøve arbeidsgivers styringsrett på samme måte som i dag, bør etter komiteens mening vurderes nærmere i lys av vedtaksforslaget om å videreutvikle dagens arbeidsgiverorganisering. Komiteen mener det må utredes hvordan arbeidsgiveroppgaver skal utøves på bispedømmenivå. Komiteen vil samtidig understreke at biskopens tilsynsansvar skal styrkes, blant annet ved at biskopens tilsyn med så vel alle ansatte som råd og frivillige, blir tydeligere.
13. De øvrige modelluavhengige føringene ligger fast for det videre organiseringsarbeidet. Dette innebærer blant annet at menighetsrådets rolle skal styrkes, herunder at alle ansatte i soknet er forpliktet på menighetsrådets planer (1 a), at det i det videre arbeidet skal utarbeides felles rammeverk, strategier, politikk og systemer, felles personalreglement, system for konflikthåndtering og system for HMS (1 f) og stimulering til samarbeid mellom fellesråd som ønsker det (1 h). Disse vedtaks punktene i sak KM 10/22 gir fortsatt føringer for Kirkerådets arbeid med saker til Kirkemøtet. Komiteen vil i tillegg støtte at det utforskes muligheter for samhandling mellom bispedømmeråd og fellesråd med tanke på å sikre sammenheng i kirken.
14. Komiteen vil legge vekt på betydningen av folkevalgte organer som kirkelig styringstjeneste for å vekke og nære det kristelige liv. Føringer om ansvar og vilkår for folkevalgte og deres valgte ledere, styrking av bispedømmerådet som strategisk organ og styrking av menighetsrådets rolle, vil etter forslaget følges opp i en sak til Kirkemøtet i 2024. Komiteen stiller seg bak denne fremgangsmåten. Opplæring av folkevalgte inkluderer både medlemmer og varamedlemmer.
15. Komiteen foreslår å vedta overordnede føringer for biskopens tilsyn og ledelse som gir rom for en nærmere uttegning når nytt regelverk skal utarbeides. Komiteen vil understreke betydningen av at biskopen har en rolle ved ansettelser til alle vigslede stillinger, både de som blir ansatt i soknet og i rettssubjektet Den norske kirke, og at biskopens myndighet til å gi bindende pålegg

blir fulgt opp av de organene som har arbeidsgiveransvaret. Komiteen legger samtidig vekt på behovet for at det finnes regler om saksbehandling som rammer inn biskopens tilsyn, og forutsetter at Kirkerådet kommer tilbake med forslag om dette. En videre uttegning må inneholde biskopens rolle i etter- og videreutdanning og faglig utvikling.

16. Komiteen har merket seg det gode samarbeidet som er satt i gang med samrådsmøter, programstyret og annen involvering av berørte instanser. Komiteen understreker at det også i fortsettelsen må være et involverende samarbeid for å kunne oppnå formålet med organiseringsarbeidet. Soknets organer og bispedømmerådene bør etablere faste møteplasser, ut over de som er relatert til organiseringsarbeidet.
17. Komiteen har lagt vekt på at vedtaket skal angi retning på et overordnet nivå. Komiteens forslag til vedtak er derfor mindre detaljert enn Kirkerådets forslag.

Forslag til vedtak

Kirkemøtet vedtar følgende føringer for det videre arbeidet med ny organisering:

1. Folkevalgte som kirkelig styringstjeneste
 - a. Kirkelige verv stadfestes som en kirkelig styringstjeneste.
 - b. Opplæring for alle valgte råd må sees i sammenheng og vektlegge avklaring av rådernes og rådsmedlemmenes ansvar og roller.
 - c. Kirkens ansatte må sikres kompetanse om rådernes mandat og oppgaver.
 - d. Kirkemøtet ber om å få en sak til behandling i 2024 om ansvar og vilkår for folkevalgte og deres valgte ledere, styrking av bispedømmerådet som strategisk organ og styrking av menighetsrådets rolle.
2. Kirkemøtet går inn for å videreutvikle dagens arbeidsgiverorganisering i stedet for å gå videre med en ordning for delegering av arbeidsgiverfunksjoner for prester og at «[d]en daglige ledelsen skal gjennomgående være todelt, og kirkefaglig og administrativ leder skal være sidestilt», jf. sak KM 10/22 vedtakspunkt 2 og 1 e). Videreutviklingen kan blant annet skje gjennom fellestjenester og kulturbygging, samt avtaler om forpliktende samarbeid i soknet. Kirkerådet bes om å utrede:
 - a. En ramme for avtaler om lokal ledelse mellom arbeidsgiverorganer for soknet og for rettssubjektet Den norske kirke
 - b. hvordan behovet for faglig ledelse av alle arbeidstakergrupper i Den norske kirke kan ivaretas, samt hvordan samledelse skal utøves
 - c. hvordan arbeidsgiveroppgaver skal utøves på bispedømmenivå.
3. Biskopens tilsyn og ledelse skal styrkes, blant annet ved at biskopen får en rolle ved ansettelse i alle vigslede stillinger, og gjennom en tydelig beskrivelse av innholdet i og rekkevidden av myndigheten til å fatte bindende vedtak. Det etableres faste møtepunkter mellom biskopen og de valgte rådene i soknet, samt daglig ledelse i disse. Det utarbeides et forslag til regler om saksbehandling som rammer inn biskopens tilsyn.
4. Soknets organer og andre berørte instanser må involveres også i det videre arbeidet med kirkelig organisering.

Plenumsbehandling 3

Saksordfører: Gard Realf Haugerud Sandaker-Nielsen

Endringsforslag ved 4 Christer Sollie Nordkil: Lik forslag nr. 19 og opprettholdes ikke (se nr. 19.)

Komiteens behandling av endringsforslag fra plenumsbehandling 2

Endringsforslag 3 May-Eldrid Hanssen:	Komité - Ansees ivaretatt	Opprettholdes ikke
Endringsforslag 4 Christer Sollie Nordkil	Komité - Ansees ivaretatt	Opprettholdes
Endringsforslag 5 Gaute Nordbye:	Komité - Delvis innarbeidet	Opprettholdes
Endringsforslag 6 ved Marius Berge Eide	Komité – Avvist	Opprettholdes ikke
Endringsforslag 7 ved Sevat Lappegard:	Komité - Ansees ivaretatt	Opprettholdes ikke
Endringsforslag 8 ved Sevat Lappegard	Komité – Avvist	Opprettholdes ikke

Disse hadde ordet:

Gard Realf Haugerud Sandaker-Nielsen, Jo Hedberg, Gaute Norbye, Marius Berge Eide, Randi Sollie Denstad, Sevat Lappegard, May-Eldrid Hanssen, Kristin Gunleiksrud Raaum, Marta Kristine Ims, Brit Skjelbred, Harald Hegstad

Votering:

Votering over endringsforslag 4 Christer Sollie Nordkil

Stem FOR – er lik komiteens innstilling

Stem mot – er lik for endringsforslag 4 fra Christer Sollie Nordkil:

Ny formulering av KM05/23 Vedtakspunkt 1.b

Alle valgte r d skal ha grunnleggende opplæring i kirkens formål om å gjøre alle til disipler ved dåp og opplæring i Jesu ord og befaling. I tillegg avklares r dens og rådsmedlemmenes ansvar og rolle.

For: 94 Mot:12 Antall stemmeberettigede:107

Endringsforslaget falt, og komiteens innstilling står.

Votering over endringsforslag 5 Gaute Nordbye

Nytt punkt 2d:

hvordan daglig ledelse for menighetsrådets virksomhet kan sikres

Mot:76 For:31 Antall stemmeberettigede: 107

Endringsforslaget falt.

Votering over forslag til vedtak innstilling nr 3 fra komiteen:

For: 100 Mot: 7 Antall stemmeberettigede:107

Innstillingen er vedtatt

Kirkemøtets vedtak

Kirkemøtet vedtar følgende føringer for det videre arbeidet med ny organisering:

1. Folkevalgte som kirkelig styringstjeneste
 - a. Kirkelige verv stadfestes som en kirkelig styringstjeneste.
 - b. Opplæring for alle valgte r d må sees i sammenheng og vektlegge avklaring av rådenes og rådsmedlemmenes ansvar og roller.
 - c. Kirkens ansatte må sikres kompetanse om rådenes mandat og oppgaver.
 - d. Kirkemøtet ber om å få en sak til behandling i 2024 om ansvar og vilkår for folkevalgte og deres valgte ledere, styrking av bispedømmerådet som strategisk organ og styrking av menighetsrådets rolle.

2. Kirkemøtet går inn for å videreutvikle dagens arbeidsgiverorganisering i stedet for å gå videre med en ordning for delegering av arbeidsgiverfunksjoner for prester og at «[d]en daglige ledelsen skal gjennomgående være todelt, og kirkefaglig og administrativ leder skal være sidestilt», jf. sak KM 10/22 vedtakspunkt 2 og 1 e). Videreutviklingen kan blant annet skje gjennom fellestjenester og kulturbygging, samt avtaler om forpliktende samarbeid i soknet. Kirkerådet bes om å utrede:

- a. En ramme for avtaler om lokal ledelse mellom arbeidsgiverorganer for soknet og for rettssubjektet Den norske kirke
- b. hvordan behovet for faglig ledelse av alle arbeidstakergrupper i Den norske kirke kan ivaretas, samt hvordan samledelse skal utøves
- c. hvordan arbeidsgiveroppgaver skal utøves på bispedømmenivå.

3. Biskopens tilsyn og ledelse skal styrkes, blant annet ved at biskopen får en rolle ved ansettelse i alle vigslede stillinger, og gjennom en tydelig beskrivelse av innholdet i og rekkevidden av myndigheten til å fatte bindende vedtak. Det etableres faste møtepunkter mellom biskopen og de valgte rådene i soknet, samt daglig ledelse i disse. Det utarbeides et forslag til regler om saksbehandling som rammer inn biskopens tilsyn.

4. Soknets organer og andre berørte instanser må involveres også i det videre arbeidet med kirkelig organisering.

KM 06/23 Regler for saksbehandling av liturgisaker

Referanser: KM 20/91, KR 08/02, KM 10/04, KM 12/18, KR 53/22, KR 35/23

Saksorientering

De siste tiårenes arbeid med liturgisaker i Den norske kirke har tydeliggjort at liturgisakene i kirken er forskjellige, og at det er hensiktsmessig at ulike typer liturgier kan ha ulik saksbehandlingsløp frem mot vedtak. I dag behandles alle liturgisaker minimum ti ganger i ulike kirkelige organer. Dette er en tidkrevende og ressurskrevende prosess med liten fleksibilitet. Denne saken inneholder forslag til endrede regler for saksbehandling i liturgisaker. Det nye forslaget innebærer at flere liturgier kan vedtas etter en noe enklere prosess enn i dagens regler.

Innstilling 1 fra komite A

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Komiteen har følgende merknader:

1. Sak KM15/23 Kirkemøtets arbeidsform, omtaler liturgisaker i sitt forslag til ny § 2-4. Komiteen er opptatt av at endringsforslag i liturgisaker blir godt utredet. Komiteen oppfordrer Kirkerådet til å vurdere om det er tjenlig å innføre en ordning der endringsforslag til liturgisaker leveres i forkant av Kirkemøtet.
2. Komiteen ser at det nye regelverket legger opp til at Den norske kirkes liturgier utredes både på samisk og norsk fra start av. Det setter komiteen pris på.
3. Komiteen noterer seg særlig bruken av ordet avvik i reglenes § 1 første ledd. I høringen var det foreslått at biskopene kun hadde anledning til å godkjenne «mindre avvik». «Mindre» er nå strøket. Komiteen støtter dette og har tillit til at biskopene vil ivareta balansen mellom menighetens behov for fleksibilitet og behovet for gjenkjennelighet i kirkens felles liturgier.
4. Komiteen har delt seg i et flertall og et mindretall når det gjelder spørsmålet om hvorvidt noen liturgisaker kan delegeres til Kirkerådet.

Komiteens flertall (19) støtter innstillingen fra Kirkerådet om at noen liturgisaker skal kunne delegeres til Kirkerådet. I regelverket er det ikke presisert hvilke liturgier som skal behandles etter kapittel tre. Komiteen merker seg at det kan være flere liturgier som ikke er lett å plassere. Dette kan f.eks. gjelde stadfestelse av dåp som har en særlig viktig posisjon i noen samiske miljøer. Saksgangen skal vurderes av Kirkerådet og Bispemøtet.

Komiteens mindretall (2) mener at alle liturgier i Den norske kirke skal vedtas av Kirkemøtet. Mindretallet stiller seg derfor ikke bak innføringen av reglenes kapittel tre og de konsekvenser dette får for regelverket.

Forslag til vedtak

I

Regler for saksbehandling i liturgisaker

Kapittel 1 – formål og virkeområde

§ 1 Formål og virkeområde

Formålet med disse reglene er å sikre god behandling av liturgisaker som skal vedtas av Kirkemøtet eller Kirkerådet. Biskopen har myndighet til å godkjenne avvik fra de gjeldende liturgiske ordningene.

Kapittel 2 gjelder liturgi for hovedgudstjenesten, liturgier for faste dager i kirkeåret, liturgier for dåp, konfirmasjon, vigsel, gravferd og vigsling til tjeneste.

Kapittel 3 gjelder for andre liturgier.

Kapittel 4 gjelder alle liturgier som er vedtatt av Kirkemøtet eller Kirkerådet.

Kapittel 2 – saksbehandling av kirkens hovedliturgier

§ 2 Igangsetting av en liturgisak. Anmeldelse til Kirkemøtet

Liturgisaker som ønskes utredet, igangsettes etter vedtak i Kirkerådet og med Bispemøtets tilslutning. Vedtaket skal presisere om liturgisaken behandles etter kapittel 2 eller 3. Ved uenighet mellom Kirkerådet og Bispemøtet, avgjør Bispemøtet hvilket kapittel liturgisaken skal behandles etter.

Instansene som er regnet opp i Kirkemøtets forretningsorden § 2-1, kan anmelde en liturgisak for behandling i Kirkemøtet. Kirkemøtet kan bare fatte endelig vedtak om ordninger dersom saken er forberedt i henhold til reglene her.

§ 3 Utredning

Nemnd for gudstjenesteliv (NFG) er Kirkerådets fagnemnd for liturgisaker og rapporterer til Kirkerådet. Samisk liturgiutvalg (SL) er Samisk kirkeråds fagutvalg for liturgisaker.

NFG utreder liturgisaker og utarbeider forslag til liturgiske ordninger. NFG skal samarbeide med SL.

Konsekvenser av forslagene skal utredes, blant annet skal økonomiske konsekvenser tallfestes så langt det er mulig.

NFG kan, i samråd med Kirkerådet, oppnevne arbeidsgrupper til å arbeide med delspørsmål eller enkeltsaker.

§ 4 Høring

NFGs forslag til liturgi sendes, sammen med forslaget fra SL, til Bispemøtet for uttalelse før Kirkerådet sender saken på høring til biskopene og de teologiske fakultetene.

Saken skal også sendes til bispedømmerådene og andre instanser som den enkelte sak gjør det naturlig å høre. Ved mindre liturgiske endringer kan slik høring utelates. Høringsfristen skal normalt være tre måneder, og ikke mindre enn seks uker.

§ 5 Behandling i Kirkerådet og i Bispemøtet

Kirkerådet behandler saken på nytt på bakgrunn av høringsprosessen og oversender saken deretter til Bispemøtet.

På bakgrunn av Bispemøtets uttalelse forbereder Kirkerådet saken til behandling i Kirkemøtet. Dersom Kirkerådet i saksforberedelsen til Kirkemøtet endrer sitt forslag vesentlig fra Bispemøtets tilråding, skal saken sendes Bispemøtet til ny uttalelse.

§ 6 Behandling i Kirkemøtet

Kirkemøtet fatter vedtak i saken i henhold til kirkeordningen § 28.

Kapittel 3 – saksbehandling av øvrige liturgier

§ 7 Igangsetting av en liturgisak

Liturgisaker som ønskes utredet etter dette kapitlet, igangsettes etter vedtak i Bispemøtet og Kirkerådet. Vedtaket skal presisere om liturgisaken behandles etter kapittel 2 eller 3. Ved uenighet mellom Kirkerådet og Bispemøtet, avgjør Bispemøtet hvilket kapittel liturgisaken skal behandles etter.

§ 8 Utredning

NFG utarbeider forslag til liturgi. NFG skal samarbeide med SL.

§ 9 Behandling i Bispemøtet

Bispemøtet behandler forslaget, sammen med forslaget fra SL, og gjør eventuelle endringer.

§ 10 Høring

Etter Bispemøtets behandling sendes saken på høring. Ved mindre liturgiske endringer kan høring utelates. Høringsfristen skal normalt være tre måneder, og ikke mindre enn seks uker.

§ 11 Behandling i Bispemøtet

Bispemøtet behandler saken på nytt på bakgrunn av høringsprosessen og oversender saken deretter til Kirkerådet.

§ 12 Behandling i Kirkerådet

Kirkerådet behandler saken i henhold til kirkeordningen § 30.

Kirkerådet skal orientere Kirkemøtet om vedtak som er gjort i liturgisaker behandlet etter kapittel 3 i dette regelverket

Kapittel 4 – andre bestemmelser

§ 13 Liturgiske forsøkssaker

Kirkerådet kan gi nærmere regler for liturgiske forsøkssaker. Bispemøtet skal kunne uttale seg før Kirkerådet gjør vedtak om liturgiske forsøkssaker. Kirkerådet skal orientere Kirkemøtet om vedtak som er gjort i liturgiske forsøkssaker.

Når en forsøkssak er vedtatt av Kirkerådet, avgjør menighetsrådet om menigheten skal ta ordningen i bruk, med mindre noe annet blir særskilt bestemt. Aktuelle medarbeidere i menigheten skal gis mulighet til å uttale seg i saken. Menighetsrådet skal vurdere om menighetsmøtet bør få uttale seg i saken.

Etter forsøksperioden tar Kirkerådet stilling til om det skal igangsettes liturgisak.

§ 14 Publisering

Liturgiske ordninger skal publiseres på en hensiktsmessig måte og så raskt som mulig.

§ 15 Utfyllende bestemmelser

Kirkerådet kan gi utfyllende bestemmelser.

Reglene trer i kraft straks og erstatter Regler for saksbehandling i liturgisaker, vedtatt av Kirkemøtet 2004 og endret i 2018.

II

Kirkemøtet ber Kirkerådet oppdatere mandatet for Nemnd for gudstjenesteliv i tråd med vedtakspunkt 1.

Plenumsbehandling 1:

Saksordfører: Markus Westermoen

Følgende hadde ordet:

Markus Westermoen. Anita Apelthun Sæle, Jo Hedberg, Rikke Elisabeth Grevstad Kopperstad, Herborg Oline Finnset

Votering 1:

Beholde Kapittel 3 – saksbehandling av øvrige liturgier (i motsetning til komiteens mindretalls forslag om å ta ut kapittel 3)

For: 90 Mot:18 Antall stemmeberettigede: 108

Kapittel 3 opprettholdes.

Votering 2:

Komiteens innstilling

For: 94 Mot:14 Antall stemmeberettigede: 108

Kirkemøtets vedtak

I

Regler for saksbehandling i liturgisaker

Kapittel 1 – formål og virkeområde

§ 1 Formål og virkeområde

Formålet med disse reglene er å sikre god behandling av liturgisaker som skal vedtas av Kirkemøtet eller Kirkerådet. Biskopen har myndighet til å godkjenne avvik fra de gjeldende liturgiske ordningene.

Kapittel 2 gjelder liturgi for hovedgudstjenesten, liturgier for faste dager i kirkeåret, liturgier for dåp, konfirmasjon, vigsel, gravferd og vigsling til tjeneste.

Kapittel 3 gjelder for andre liturgier.

Kapittel 4 gjelder alle liturgier som er vedtatt av Kirkemøtet eller Kirkerådet.

Kapittel 2 – saksbehandling av kirkens hovedliturgier

§ 2 Igangsetting av en liturgisak. Anmeldelse til Kirkemøtet

Liturgisaker som ønskes utredet, igangsettes etter vedtak i Kirkerådet og med Bispemøtets tilslutning. Vedtaket skal presisere om liturgisaken behandles etter kapittel 2 eller 3. Ved uenighet mellom Kirkerådet og Bispemøtet, avgjør Bispemøtet hvilket kapittel liturgisaken skal behandles etter.

Instansene som er regnet opp i Kirkemøtets forretningsorden § 2-1, kan anmelde en liturgisak for behandling i Kirkemøtet. Kirkemøtet kan bare fatte endelig vedtak om ordninger dersom saken er forberedt i henhold til reglene her.

§ 3 Utredning

Nemnd for gudstjenesteliv (NFG) er Kirkerådets fagnemnd for liturgisaker og rapporterer til Kirkerådet. Samisk liturgiutvalg (SL) er Samisk kirkeråds fagutvalg for liturgisaker.

NFG utreder liturgisaker og utarbeider forslag til liturgiske ordninger. NFG skal samarbeide med SL.

Konsekvenser av forslagene skal utredes, blant annet skal økonomiske konsekvenser tallfestes så langt det er mulig.

NFG kan, i samråd med Kirkerådet, oppnevne arbeidsgrupper til å arbeide med delspørsmål eller enkeltsaker.

§ 4 Høring

NFGs forslag til liturgi sendes, sammen med forslaget fra SL, til Bispemøtet for uttalelse før Kirkerådet sender saken på høring til biskopene og de teologiske fakultetene.

Saken skal også sendes til bispedømmerådene og andre instanser som den enkelte sak gjør det naturlig å høre. Ved mindre liturgiske endringer kan slik høring utelates. Høringsfristen skal normalt være tre måneder, og ikke mindre enn seks uker.

§ 5 Behandling i Kirkerådet og i Bispemøtet

Kirkerådet behandler saken på nytt på bakgrunn av høringsprosessen og oversender saken deretter til Bispemøtet.

På bakgrunn av Bispemøtets uttalelse forbereder Kirkerådet saken til behandling i Kirkemøtet. Dersom Kirkerådet i saksforberedelsen til Kirkemøtet endrer sitt forslag vesentlig fra Bispemøtets tilråding, skal saken sendes Bispemøtet til ny uttalelse.

§ 6 Behandling i Kirkemøtet

Kirkemøtet fatter vedtak i saken i henhold til kirkeordningen § 28.

Kapittel 3 – saksbehandling av øvrige liturgier

§ 7 Igangsetting av en liturgisak

Liturgisaker som ønskes utredet etter dette kapittelet, igangsettes etter vedtak i Bispemøtet og Kirkerådet. Vedtaket skal presisere om liturgisaken behandles etter kapittel 2 eller 3. Ved uenighet mellom Kirkerådet og Bispemøtet, avgjør Bispemøtet hvilket kapittel liturgisaken skal behandles etter.

§ 8 Utredning

NFG utarbeider forslag til liturgi. NFG skal samarbeide med SL.

§ 9 Behandling i Bispemøtet

Bispemøtet behandler forslaget, sammen med forslaget fra SL, og gjør eventuelle endringer.

§ 10 Høring

Etter Bispemøtets behandling sendes saken på høring. Ved mindre liturgiske endringer kan høring utelates. Høringsfristen skal normalt være tre måneder, og ikke mindre enn seks uker.

§ 11 Behandling i Bispemøtet

Bispemøtet behandler saken på nytt på bakgrunn av høringsprosessen og oversender saken deretter til Kirkerådet.

§ 12 Behandling i Kirkerådet

Kirkerådet behandler saken i henhold til kirkeordningen § 30.

Kirkerådet skal orientere Kirkemøtet om vedtak som er gjort i liturgisaker behandlet etter kapittel 3 i dette regelverket

Kapittel 4 – andre bestemmelser

§ 13 Liturgiske forsøkssaker

Kirkerådet kan gi nærmere regler for liturgiske forsøkssaker. Bispemøtet skal kunne uttale seg før Kirkerådet gjør vedtak om liturgiske forsøkssaker. Kirkerådet skal orientere Kirkemøtet om vedtak som er gjort i liturgiske forsøkssaker.

Når en forsøkssak er vedtatt av Kirkerådet, avgjør menighetsrådet om menigheten skal ta ordningen i bruk, med mindre noe annet blir særskilt bestemt. Aktuelle medarbeidere i menigheten skal gis mulighet til å uttale seg i saken. Menighetsrådet skal vurdere om menighetsmøtet bør få uttale seg i saken.

Etter forsøksperioden tar Kirkerådet stilling til om det skal igangsettes liturgisak.

§ 14 Publisering

Liturgiske ordninger skal publiseres på en hensiktsmessig måte og så raskt som mulig.

§ 15 Utfyllende bestemmelser

Kirkerådet kan gi utfyllende bestemmelser.

Reglene trer i kraft straks og erstatter Regler for saksbehandling i liturgisaker, vedtatt av Kirkemøtet 2004 og endret i 2018.

II

Kirkemøtet ber Kirkerådet oppdatere mandatet for Nemnd for gudstjenesteliv i tråd med vedtaks punkt 1.

KM 07/23 Likeverdig tilgjengelighet og tilhørighet - universell utforming av og i kirken

Saksdokumenter:

KM 7.1/23 Vedlegg med begrepsavklaringer

KM 7.2/23 Oversettelse av saksfremlegget med enklere språk

Sammendrag av saksorientering:

Interesseorganisasjoner, forsknings- og kompetansemiljøer har over lang tid påpekt at funksjonshemmede opplever barrierer for deltakelse, diskriminering og manglende representasjon i samfunnet. Dette gjelder også for Den norske kirke. Denne saken skal bidra til å synliggjøre barrierene funksjonshemmede møter i Den norske kirke, understreke betydningen av FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) og peke på sju utfordringer Den norske kirke bør ta tak i.

Plenumsbehandling 1:

Saksordfører: Therese Egebakken

Disse hadde ordet:

Kathrine Tallaksen Skjerdal, Karl Johan Kirkebø, Oddny Irene Miljeteig, Kari Mangrud Alvsvåg, Olav Rønneberg, Therese Kristin Utgård Aas, May-Eldrid Hanssen, Olav Øygard, Odd Einar Dørum, Kari Veiteberg, Therese Egebakken, Anne Lise Ådnøy, Tore Christiansen, Jo Hedberg, Sofie Hopshaug-Bakke, Karin-Elin Berg, Ingeborg Midttømme, Rikke Elisabeth Grevstad Kopperstad

Endringsforslag 1 ved Jo Hedberg:

«Kirkemøtet støtter lokalmenighetene i å legge til rette for at alle som ønsker det kan delta i menighets lokale disippelgjøringsarbeid.»

Endringsforslag 2 ved Kathrine Tallaksen Skjerdal:

Nytt punkt 8:

- med trofasthet og varme bygge gode fellesskap i hele landet hvor også mennesket med utviklingshemming kan finne sin plass.

Nytt punkt 9:

- styrke faglig oppfølging og videreutvikling av HEL-arbeidet i kirka gjennom tilstrekkelig nasjonal stillingsressurs

Innstilling 1

Komiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Komiteen har følgende merknader:

1. Komiteen takker for arbeidet som er gjort med saken.
2. Komiteen merker seg et stort engasjement for saken som bekrefter behovet for, og forventninger til tydelige grep som gjør «at kirken virkelig kan bli for alle» (UKM 7/22).
3. Komiteen har diskutert innspillene fra plenum og fra høringen komiteen har gjennomført med KABB – Kristent arbeid blant blinde og svaksynte og Presteforeningen under Kirkemøtet.
4. Komiteen understreker betydningen av slagordet «Ingenting om oss uten oss» og anerkjenner på bakgrunn av dette at vedtaket i saken må være av strategisk og overordnet art. Når intensjonen i vedtaket følges opp av en handlingsplan, er det nødvendig at representasjon og kompetanse sikres og ivaretas under utformingen og oppfølgingen av planen.
5. Komiteen påpeker at funksjonshemmede som tilhører flere minoritetsgrupper er spesielt utsatt for diskriminering (jf saksorientering, s.5) og at dette begrunner behovet for økt kompetanse om interseksjonalitet.

Begrepsforklaring: Begrepet interseksjonalitet viser til hvordan sosiale kategorier som kjønn, etnisitet, religion, sosial klasse, seksuell orientering og funksjonsevne kan samvirke og påvirke personers leve- og livsvilkår (jf. Store norske leksikon).

6. Komiteen presiserer at handlingsplanen må ivareta en sikring av kirkens tjeneste, inklusive teologisk kompetanse, for og med mennesker med nedsatt kognitiv funksjon.
7. Handlingsplanen må tydeliggjøre de økonomiske behovene. En helhetlig økonomisk analyse må ha et særskilt blikk på:
 - støtteordninger og finansiering av nødvendige tiltak og prosjekter som fremmer universell utforming og tilrettelegging for kirkens medlemmer og ansatte.
 - bredden av tiltak som foregår i lokalmenigheten, og særlig finansiering av samt støtteordninger for spesialiserte tjenester, som for eksempel HEL-arbeid og arbeid for og med mennesker med demens.
8. Komiteen forventer at det settes av tilstrekkelig med ressurser til å kunne følge opp handlingsplanen.

Forslag til vedtak:

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å gjøre følgende vedtak:

Den norske kirke skal være en kirke for alle. Alle mennesker er verdifulle i fellesskapet. Dette er forankret i den kristne likeverdstanden og menneskerettighetene. For å oppnå dette må det kontinuerlig og systematisk arbeides for likeverdig tilgjengelighet og tilhørighet.

A. Den norske kirke skal:

1. sikre og fremme deltakelse og representasjon av medlemmer med funksjonsnedsettelse.
2. styrke kompetanse, bevissthet og erfaringsdeling om barrierer, funksjonshemming og universell utforming samt dobbel sårbarhet for etniske minoriteter og andre interseksjonelle tilnærminger til temaet funksjonshemming.
3. fjerne fysiske barrierer.
4. fjerne ikke-fysiske barrierer i kirkens tilbud for å sikre alle deltakelse og fellesskap.
5. være en arbeidsplass som fremmer likestilling, inkludering og mangfold også når det gjelder funksjonshemmede.
6. sikre retten til tros- og livssynsutøvelse for mennesker som mottar helse- og omsorgstjenester i tråd med menneskerettighetene og inkorporeringen av CRPD.
7. ivareta funksjonshemmedes rettigheter og universell utforming gjennom opplæring av folkevalgte, ansatte og frivillige medarbeidere samt i utvikling av systemer, rutiner og planer. Det må tydeliggjøres hvem som har ansvar for hva.

B. Kirkemøtet ber om

1. en økonomisk analyse av Den norske kirkes brede tjeneste for mennesker med ulike funksjonsnedsettelse.
2. at kompetansen om og ressursene til kirkens tjeneste for og med mennesker med nedsatt kognitiv funksjon sikres.

Plenumsbehandling 2:

Saksordfører: Hanne Jakobsen

Endringsforslag 3 Thomas Raadin Iversen

Vedtaks punkt B.2:

Omformulere fra: "[...] for og med mennesker med nedsatt kognitiv funksjon sikres"

til "[...] for mennesker med funksjonsnedsettelse sikres"

Slettende to første ordene i linje 1

Følgende hadde ordet:

Hanne Jakobsen, Thomas Raadin Iversen, Thomas Tinglum, Marius Berge Eide, Kathrine Tallaksen Skjerdal, Karl Johan Kirkebø, Olav Øygaard, Therese Kristin Utgård Aas, Christel Benedicte Eriksen, Oddny Irene Miljeteig, Stein Reinertsen, Kristin Gunleiksrud Raaum, Kjersti Gautestad Norheim

Komiteens gjennomgang av endringsforslag

Endringsforslag 1 Jo Hedberg

Komite - Delvis innarbeidet

Opprettholdes

Endringsforslag 2, Kathrine Tallaksen Skjerdal

Komité - Delvis innarbeidet

Endringsforslag 3 Thomas Raadin Iversen

del 1: Komite – Innarbeidet

del2: Komite – Avvist, Opprettholdes ikke

Votering

Stemme FOR: Komiteens innstilling

Stemme MOT: Jo Hedbergs endringsforslag

For. 99 stemmer Mot: 7

Antall stemmeberettigede: 106

Endringsforslaget falt.

Votering for hele komiteens vedtak

For: 102 Mot:4

Antall stemmeberettigede: 106

Komiteens forslag til vedtak ble vedtatt.

Kirkemøtets vedtak:

Den norske kirke skal være en kirke for alle. Alle mennesker er verdifulle i fellesskapet. Dette er forankret i den kristne likeverdstanden og menneskerettighetene. For å oppnå dette må det kontinuerlig og systematisk arbeides for likeverdig tilgjengelighet og tilhørighet.

A. Den norske kirke skal:

1. sikre og fremme deltakelse og representasjon av medlemmer med funksjonsnedsettelse.
2. styrke kompetanse, bevissthet og erfaringsdeling om barrierer, funksjonshemming og universell utforming samt dobbel sårbarhet for etniske minoriteter og andre interseksjonelle tilnærminger til temaet funksjonshemming.
3. fjerne fysiske barrierer.
4. fjerne ikke-fysiske barrierer i kirkens tilbud for å sikre alle deltakelse og fellesskap.
5. være en arbeidsplass som fremmer likestilling, inkludering og mangfold også når det gjelder funksjonshemmede.
6. sikre retten til tros- og livssynsutøvelse for mennesker som mottar helse- og omsorgstjenester i tråd med menneskerettighetene og inkorporeringen av CRPD.
7. ivareta funksjonshemmedes rettigheter og universell utforming gjennom opplæring av folkevalgte, ansatte og frivillige medarbeidere samt i utvikling av systemer, rutiner og planer. Det må tydeliggjøres hvem som har ansvar for hva.

B. Kirkemøtet ber om

1. en økonomisk analyse av Den norske kirkes brede tjeneste for mennesker med ulike funksjonsnedsettelse bruker.
2. at kompetansen om og ressursene til kirkens tjeneste for og med mennesker med nedsatt kognitiv funksjon sikres.

KM 08/23 Kirkens tjeneste i samfunnsinstitusjoner

Referanser: KM 09/19, KR 20/23, KR 39/23

Saksdokumenter: KM 09/19, KR 20/23, KR 39/23

Sammendrag av saksorienteringen:

Kirkemøtet vedtok i KM 09/19 punkt 4 blant annet: «Kirkemøtet ber Kirkerådet om å gjennomgå bevilgningene til og organiseringen av spesialprestetjenesten (...)». Arbeidet har tydeliggjort behovet for en overordnet strategi på feltet. Utviklingen i tros- og livssynsfeltet og endrede relasjoner mellom staten og Den norske kirke fordrer en helhetlig gjennomtenkning og vurdering av kirkens tjeneste i samfunnsinstitusjonene. Denne saken beskriver situasjonen og foreslår en strategi for kirkens tjeneste i samfunnsinstitusjoner. Formålet er å tydeliggjøre for ansatte, institusjonene og samfunnet hvordan kirken forstår disse tjenestene, hvorfor de er viktige for enkeltmennesker, kirken, institusjonene og samfunnet, og å gi retning for en videre prioritering og satsing. Utredningen «Kirkelig tjeneste i samfunnsinstitusjoner» har vært sentral for utviklingen av saken og ligger vedlagt. Kirkemøtesaken har også vært forelagt Presteforeningen, TeOLOgene og Diakonforbundet siden de fleste kirkelige fulltidsstillinger i institusjonene tilhører disse, samt drøftet i sentralt kontaktmøte i Den norske kirke. Innspill fra disse sammenhengene er innarbeidet i saken. Kirkemøtets vedtak i denne saken vil tas inn i det videre arbeidet med kirkelig organisering og med bevilgninger til kirkens tjeneste i samfunnsinstitusjoner.

Innstilling 1

Komiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Komiteen har følgende merknader:

1. Komiteen takker for arbeidet som er gjort med saken. Komiteen har gjennomført høring med Presteforeningen under Kirkemøtet.
2. Prester og diakoners tjeneste i samfunnsinstitusjonene sikrer individet og den enkeltes rett til å få eksistensiell omsorg i de ulike faser i livet og sine trosuttrykk dekket, også i et samfunn med større livssynsmangfold enn før. Kirkens tjeneste i samfunnsinstitusjonene er en viktig forutsetning for dette, og kirkens ulike fagfolk har høy kompetanse på å se den enkeltes åndelige behov.
3. Kirkens tjeneste i samfunnet skal komme til uttrykk ikke bare i ord, men også gjennom konkret handling. Kirkens tjeneste er ikke begrenset til kirkens egne medlemmer, men skal ha sin prinsipielle innretning til alle mennesker og hele samfunnet uavhengig av deres tros- og livssynstilhørighet.
4. Komiteen anser at vedtaksformulering ivaretar den enkeltes rett til åndelig betjening uavhengig av tros- og livssynstilhørighet

Forslag til vedtak

Kirken skal være til stede for mennesker i ulike livssituasjoner. Tjenesten ved samfunnsinstitusjoner er en sentral del av oppdraget som landsdekkende folkekirke gjennom den profesjonsmessige kompetansen prester og diakoner innehar.

Kirkemøtet vil at:

1. kirkens tjeneste på samfunnsinstitusjoner fortsatt skal være sentral for kirkens oppdrag og selvforståelse
2. tjenesten i samfunnsinstitusjoner skal være en integrert del av kirkens arbeid over hele landet
3. tjenesten i samfunnsinstitusjonene skal bidra til å ivareta det enkelte menneskets tros- og livssynsmessige rettigheter, integritet og verdighet
4. tjenesten i samfunnsinstitusjonene fortsatt skal være et konkret uttrykk for kirkens samfunnsansvar som landsdekkende, diakonal folkekirke
5. tjenesten har en profesjonsmessig bredde som synliggjør og bruker den diakonale og tverrfaglige kompetansen
6. biskopens tilsynsordning for kirkens tjeneste i samfunnsinstitusjoner gjennomgås og utvikles, spesielt med tanke på styrking av helhetlig koordinering, kirkelig forankring og integrasjon av tjenesten
7. Kirkerådet vurderer muligheten for å utvikle samarbeidsavtaler mellom Den norske kirke og samfunnsinstitusjonene som ikke har formaliserte avtaler
8. fagutvikling og systemer for kompetanseoverføring mellom tjenesten og Den norske kirke for øvrig styrkes
9. dialogen med politiske myndigheter og ledelse i samfunnssektorene om et relevant og tilpasset tros- og livssynstilbud videreutvikles, til beste for mennesker i kontakt med tjenesten

Plenumsbehandling 1

Saksordfører: Odd-Inge Rønning Uleberg

Følgende hadde ordet:

Odd-Inge Rønning Uleberg, Anne Anita Lillebø, Karin-Elin Berg, Kjersti Ngozi Furuset, Ragnhild Jepsen, Magne Bjåstad, Tore Christiansen, Thomas Tinglum, Ingeborg Midttømme, Svein Valle, Jo Hedberg, Karin-Elin Berg, Alex Ramstad Døsvik, Kristin Gunleiksrud Raaum, Unni Leiros Pettersen, Christel Benedicte Eriksen

Endringsforslag ved Anne Anita Lillebø:

Endringsforslag 1) til punkt 1 og 4: vi stryker ordet «skal fortsatt være» , og endrer til «er».

Endringsforslag 2) til punkt 7. Ta læring av allerede inngåtte samarbeidsavtaler, samt de som er under arbeid, og bidra til å utvikle gode avtaler mellom samfunnsinstitusjonene og kirken.

Endringsforslag ved Jo Hedberg:

Kirkens institusjonstjeneste søkes å knyttes til de lokale menighetene.

Saken gikk tilbake til komiteen.

Innstilling 2 ved komite B

Komiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Komiteen har følgende merknader:

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Komiteen har følgende merknader:

1. Komiteen takker for arbeidet som er gjort med saken. Komiteen har gjennomført høring med Presteforeningen under Kirkemøtet.
2. Prester og diakoners tjeneste i samfunnsinstitusjonene sikrer individet og den enkeltes rett til å få eksistensiell omsorg i de ulike faser i livet og sine trosuttrykk dekket, også i et samfunn med større livssynsmangfold enn før. Kirkens tjeneste i samfunnsinstitusjonene er en viktig forutsetning for dette, og kirkens ulike fagfolk har høy kompetanse på å se den enkeltes åndelige behov.
3. Kirkens tjeneste i samfunnet skal komme til uttrykk ikke bare i ord, men også gjennom konkret handling. Kirkens tjeneste er ikke begrenset til kirkens egne medlemmer, men skal ha sin prinsipielle innretning til alle mennesker og hele samfunnet uavhengig av deres tros- og livssynstilhørighet.
4. Komiteen anser at vedtaksformulering ivaretar den enkeltes rett til åndelig betjening uavhengig av tros- og livssynstilhørighet.
5. Endringsforslag til punkt 7, om å ta læring av allerede inngåtte samarbeidsavtaler, tas delvis inn i vedtaks punktet.
6. Komiteen vil bemerke at vedtaket gir uttrykk for en strategi. Derfor er flere av formuleringene skrevet fremtidsrettet, med uttrykk som «skal være» eller «fortsatt skal være». Endringsforslag til punkt 1 og 4 om å endre til «er» er derfor ikke tatt inn.
7. Komiteen registrerer endringsforslag om at kirkens institusjonstjeneste bør søkes å knyttes til de lokale menighetene. Komiteen vil bemerke at menighetene står fritt til å bruke sine ressurser på institusjoner som ligger innenfor deres sokn. Dette er også understreket i saken (s. 8), og ivaretatt i flere av vedtaks punktene. Endringsforslag 6 er derfor ikke tatt inn.
8. Forslaget om å ta inn det opprinnelige vedtaks punktet 5 «Den norske kirke skal styrke en helhetlig koordinering av fagutvikling for tjenesten i samfunnsinstitusjoner» er ivaretatt ved revisjonen av vedtaks punkt 8, som bruker mer av teksten fra opprinnelig punkt 5. Punkt 8 og punkt 6 skiller nå tydeligere mellom tilsyn og fagutvikling.
9. Hele bredden av lokalt kirkelig ansatte, samt frivillige, bidrar i kirkens tjeneste i samfunnsinstitusjonene. Komiteen vil bemerke at denne saken har hovedvekt på vigslet personell som er ansatt ved samfunnsinstitusjoner og har sin primære tjeneste knyttet til institusjonen.
10. Komiteen forutsetter at den videre dialogen med politiske myndigheter og ledelse i samfunnssektorene også vil inkludere bred representasjon av tros- og livssynssamfunn.
11. Komiteen foreslår noen endringer i vedtaks punktene med følgende begrunnelser:

Punkt 4 (nytt) utvider det individuelle kategorialperspektivet i punkt 3, og vektlegger sammenhengen mellom tjenesten i institusjonene og kirkens samfunnsansvar (jf. saken, s. 7, 9-10; fagutredningen, 2.3.1, 2.3.2).

Punkt 5 (nytt) tydeliggjør hvordan tjenesten i samfunnsinstitusjonene forstås i sin profesjonsmessige bredde, og at det videre arbeidet må søke tverrfaglig kompetansesammensetning (jf. fagutredningen, 3.3).

Punkt 6 (gammelt strekpunkt 4) tydeliggjør betydningen biskopens tilsyn har for å styrke helhetlig koordinering, kirkelig forankring og integrasjon av tjenesten (jf. saken, s. 8; fagutredningen, 3.5).

Punkt 8 (gammelt strekpunkt 5) tydeliggjør at en helhetlig koordinering av fagutvikling også innebærer å utvikle system for kompetanseoverføring mellom tjenestene i institusjonene og Den norske kirke for øvrig (jf. saken, s. 8-9; fagutredningen, 3.7).

Forslag til vedtak

Kirken skal være til stede for mennesker i ulike livssituasjoner. Tjenesten ved samfunnsinstitusjoner er en sentral del av oppdraget som landsdekkende folkekirke gjennom den profesjonsmessige kompetansen prester og diakoner innehar.

Kirkemøtet vil at:

kirkens tjeneste i samfunnsinstitusjoner fortsatt skal være sentral for kirkens oppdrag og selvforståelse

1. tjenesten i samfunnsinstitusjoner skal være en integrert del av kirkens arbeid over hele landet
2. tjenesten i samfunnsinstitusjonene skal bidra til å ivareta det enkelte menneskets tros- og livssynsmessige rettigheter, integritet og verdighet
3. tjenesten i samfunnsinstitusjonene fortsatt skal være et konkret uttrykk for kirkens samfunnsansvar som landsdekkende, diakonal folkekirke
4. tjenesten skal ha en profesjonsmessig bredde som synliggjør og bruker den diakonale og tverrfaglige kompetansen
5. biskopens tilsynsordning for kirkens tjeneste i samfunnsinstitusjoner gjennomgås og utvikles, spesielt med tanke på styrking av helhetlig koordinering, kirkelig forankring og integrasjon av tjenesten
6. Kirkerådet vurderer muligheten for å utvikle samarbeidsavtaler mellom Den norske kirke og samfunnsinstitusjonene som ikke har formaliserte avtaler, basert på allerede inngåtte samarbeidsavtaler, samt de som er under arbeid
7. Den norske kirke skal styrke en helhetlig koordinering av fagutvikling for tjenestene i samfunnsinstitusjoner, og utvikle systemer for kompetanseoverføring mellom tjenestene og Den norske kirke for øvrig
8. dialogen med politiske myndigheter og ledelse i samfunnssektorene om et relevant og tilpasset tros- og livssynstilbud videreutvikles, til beste for mennesker i kontakt med tjenesten

Plenumsbehandling 2:

Saksordfører: Odd-Inge Uleberg

Komiteens vurdering av endringsforslag fra Plenumsbehandling 1:

Endringsforslag ved Anne Anita Lillebø: Komité - Delvis innarbeidet

Endringsforslag ved Jo Hedberg: Komité - Avvist

Følgende hadde ordet:

Odd-Inge Uleberg, Kari Mangrud Alvsvåg, Karin-Elin Berg, Odd Einar Dørum, Anne Anita Lillebø.

Endringsforslag ved Karin Elin Berg:

Kirken skal være til stede for mennesker i ulike livssituasjoner. Tjenesten ved samfunnsinstitusjoner er en sentral del av oppdraget som landsdekkende folkekirke gjennom den profesjonsmessige kompetansen prester og diakoner innehar.

Endres til

Kirken skal være til stede for mennesker i ulike livssituasjoner. Tjenesten ved samfunnsinstitusjoner er en sentral del av oppdraget som landsdekkende folkekirke. ~~gjennom den profesjonsmessige kompetansen prester og diakoner innehar.~~

Endringsforslag 1 ved Anne Anita Lillebø

4. tjenesten i samfunnsinstitusjonene fortsatt skal være et konkret uttrykk for kirkens samfunnsansvar som landsdekkende, diakonal folkekirke

endres til

4. tjenesten i samfunnsinstitusjonene **er** et konkret uttrykk for kirkens samfunnsansvar som landsdekkende, diakonal folkekirke

Endringsforslag 2 ved Anne Anita Lillebø

1. kirkens tjeneste i samfunnsinstitusjoner fortsatt skal være sentral for kirkens oppdrag og selvforståelse

endres til

1. kirkens tjeneste i samfunnsinstitusjoner **er** sentral for kirkens oppdrag og selvforståelse

Votering

Votering over endringsforslag 1 ved Elin Karin Berg:

For: 59 Mot: 49 Antall stemmeberettigede: 108

Endringsforslaget ble vedtatt.

Votering over endringsforslag 1 ved Anne Anita Lillebø:

For: 58 Mot: 50 Antall stemmeberettigede: 108

Endringsforslaget ble vedtatt.

Votering over endringsforslag 2 ved Anne Anita Lillebø:

For: 59 Mot: 49 Antall stemmeberettigede: 108

Endringsforslaget ble vedtatt.

Votering over hele forslaget til vedtak med de endringsforslag som er vedtatt:

For: 106 Mot: 2 Antall stemmeberettigede: 108

Kirkemøtets vedtak

Kirken skal være til stede for mennesker i ulike livssituasjoner. Tjenesten ved samfunnsinstitusjoner er en sentral del av oppdraget som landsdekkende folkekirke.

Kirkemøtet vil at:

1. kirkens tjeneste i samfunnsinstitusjoner er sentral for kirkens oppdrag og selvforståelse
2. tjenesten i samfunnsinstitusjoner skal være en integrert del av kirkens arbeid over hele landet
3. tjenesten i samfunnsinstitusjonene skal bidra til å ivareta det enkelte menneskets tros- og livssynsmessige rettigheter, integritet og verdighet
4. tjenesten i samfunnsinstitusjonene er et konkret uttrykk for kirkens samfunnsansvar som landsdekkende, diakonal folkekirke
5. tjenesten skal ha en profesjonsmessig bredde som synliggjør og bruker den diakonale og tverrfaglige kompetansen
6. biskopens tilsynsordning for kirkens tjeneste i samfunnsinstitusjoner gjennomgås og utvikles, spesielt med tanke på styrking av helhetlig koordinering, kirkelig forankring og integrasjon av tjenesten
7. Kirkerådet vurderer muligheten for å utvikle samarbeidsavtaler mellom Den norske kirke og samfunnsinstitusjonene som ikke har formaliserte avtaler, basert på allerede inngåtte samarbeidsavtaler, samt de som er under arbeid
8. Den norske kirke skal styrke en helhetlig koordinering av fagutvikling for tjenestene i samfunnsinstitusjoner, og utvikle systemer for kompetanseoverføring mellom tjenestene og Den norske kirke for øvrig
9. dialogen med politiske myndigheter og ledelse i samfunnssektorene om et relevant og tilpasset tros- og livssynstilbud videreutvikles, til beste for mennesker i kontakt med tjenesten

KM 09/23 Forskrift om regler for valg av Kirkerådet og endringer i kirkeordningen m.m.

Referanser: KM 11/08, KM 06/09, KM 11/10, KM 11/11, KM 04/14, KM 13/16, KM 15/18, KM 07/19
KM 15/20, KM 20/21, KM 10/22, KM 11/22, KR 86/22, KR 98/22, KR 36/23

Saksdokumenter:

- KM 9.0/23: Forskrift om regler for valg av Kirkerådet og endringer i kirkeordningen m.m.
- KM 9.1/23 Innstilling 1 fra komité C. Forskrift om regler for valg av Kirkerådet og endringer i kirkeordningen m.m.
- KM 9.2/23 Innstilling 2 fra komité C. Forskrift om regler for valg av Kirkerådet og endringer i kirkeordningen m.m.

Sammendrag av saksorienteringen

Kirkerådets sammensetning og valgordning ble sist endret med virkning fra 2020. Kirkerådets sammensetning er regulert i kirkeordningen, og ikke i valgreglene. Det betyr at eventuelle endringer i sammensetningen må gjøres i kirkeordningen. På bakgrunn av en høring, foreslår Kirkerådet noen justeringer i kirkeordningens bestemmelse om Kirkerådets sammensetning i denne saken. Større endringer vil bli vurdert i sammenheng med kirkelig organisering.

Kirkerådet fremmer også et forslag til nye regler for valg av Kirkerådet. Forslaget innebærer at det videreføres at leder velges gjennom særskilt valg. Reglene åpner for at valget av de leke medlemmene av Kirkerådet kan gjennomføres som avtalevalg eller flertallsvalg. Lek kirkelig tilsatt og prestene velges gjennom flertallsvalg.

Kirkerådet foreslår også noen tilhørende endringer i forskrift om regler for Kirkerådets virksomhet og Kirkemøtets forretningsorden.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å treffe følgende forslag til vedtak:

1. Kirkemøtet vedtar følgende forskrift om endring i kirkeordning for Den norske kirke:
I kirkeordning 30. mars 2019 nr. 2307 for Den norske kirke gjøres følgende endringer:
§ 29 første ledd skal lyde:

Kirkerådet består av 13 leke medlemmer, en lek kirkelig tilsatt og to prester valgt av Kirkemøtet og preses i Bispemøtet. Visepreses er vara for preses. For hvert øvrig medlem velges det ett varamedlem.

II

Endringen trer i kraft straks.

2. Kirkemøtet vedtar følgende forskrift om regler for valg av Kirkerådet:

Kapittel 1. Generelle bestemmelser

§ 1-1. Valgperiode. Nyvalg i valgperioden

Kirkerådets valgperiode er fire år fra Kirkemøtets første møte i bispedømmerådernes valgperiode frem til Kirkemøtets første møte i den påfølgende valgperioden.

Kirkerådet tiltrer umiddelbart etter Kirkemøtet hvor valget har funnet sted. Ved nyvalg innenfor valgperioden tiltrer Kirkerådet straks det er valgt.

Mistillit til Kirkerådets leder eller samlet til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, kan fremmes av minst ett medlem av Kirkemøtet.

Hvis mistillitsforslaget får alminnelig flertall, skal det velges en ny leder eller et nytt Kirkeråd for resten av valgperioden.

§ 1-2. Valgkomiteen. Hemmelig valg

Valgkomiteen leder valget og foretar valgoppgjøret.

Valgkomiteen sørger for stemmesedler til den enkelte valgomgang. Stemmegivningen kan i stedet gjennomføres ved bruk av elektronisk møtesystem.

Stemmegivningen er hemmelig.

§ 1-3. Valgbarhet

Kirkerådets medlemmer og varamedlemmer må være medlemmer av Kirkemøtet.

Kapittel 2. Valg av leder

§ 2-1. Nominasjon av leder

Bispedømmerådene kan komme med forslag til lederkandidater overfor valgkomiteen.

Kirkemøtets medlemmer kan fremme forslag til kandidater under Kirkemøtet.

§ 2-2. Valg av leder

Kirkemøtet velger først leder av Kirkerådet blant Kirkemøtets leke medlemmer ved særskilt avstemning. Det skal avgis stemme på én kandidat. Det er også adgang til å stemme blankt. Hvis ingen ved første stemmegivning får alminnelig flertall av de stemmer som er avgitt, holdes ny stemmegivning. Ved denne skal det bare stemmes på de to som ved første stemmegivning har fått flest stemmer.

Lederen velges for to år. Ved nyvalg velges lederen ut funksjonsperioden. Lederen kan gjenvelges. Kirkerådet velger selv nestleder for en periode på to år.

Kapittel 3. Valg av leke medlemmer

§ 3-1. Valgform

Kirkerådets øvrige leke medlemmer velges ved avtalevalg eller flertallsvalg.

§ 3-2. Avtalevalg

Kirkemøtet kan med 2/3 flertall vedta at valg av de leke medlemmene til Kirkerådet, utenom leder, skal foregå som avtalevalg.

Valget gjennomføres på grunnlag av en innstilling med forslag til medlemmer og varamedlemmer, inkludert varamedlem for Kirkerådets leder. Innstillingen skal inneholde minst et medlem og et varamedlem fra hvert bispedømme, og det kan angis hvilken gruppe medlemmene representerer.

Innstillingen skal inneholde minst 40 prosent kvinner og minst 40 prosent menn. Det skal tilstrebes at den også inneholder en andel kandidater under 30 år på minst 20 prosent.

Innstillingen vedtas med 2/3 flertall av Kirkemøtet.

§ 3-3. Valgliste ved flertallsvalg

Hvis valget ikke gjennomføres som avtalevalg, skal valgkomiteen fremme en liste med 22 leke kandidater, to fra hvert bispedømme, ordnet bispedømmevis og i alfabetisk rekkefølge.

Valgkomiteen skal sikre at kvinner og menn er representert med minst 40 prosent blant de foreslåtte kandidatene på valglisten. Tilsvarende skal valgkomiteen tilstrebe at det er en andel kandidater under 30 år på minst 20 prosent.

Valglisten skal slås sammen med valglisten for prest og lek kirkelig tilsatt etter § 4-1.

Kirkemøtets medlemmer kan fremme forslag til kandidater under Kirkemøtet. Slike kandidater skal føres opp på valglisten. Kandidatene ført opp på valglisten etter dette ledd er ikke omfattet av kravet i annet ledd.

§ 3-4. Valg av medlemmer ved flertallsvalg

Ved flertallsvalg velger Kirkemøtet først fem leke medlemmer, sammen med lek kirkelig tilsatt og prester etter § 4-2 annet ledd. De leke medlemmene skal velges fra bispedømmene leder ikke ble valgt fra. Det skal avgis stemme på fem leke kandidater, én kandidat per bispedømme, én lek kirkelig tilsatt og én prest.

Etter at resultatet av ovenstående valg foreligger, foretas valg av de resterende fem leke medlemmer og én prest. Det skal avgis stemme på fem leke kandidater, én kandidat per bispedømme, og én prest. Det er også adgang til å stemme blankt. De som får flest stemmer innenfor sin kategori, er valgt.

§ 3-5. Valg av varamedlemmer ved flertallsvalg

Etter valget av Kirkerådets faste medlemmer ved flertallsvalg velger Kirkemøtet varamedlemmer i en egen valgomgang.

Kapittel 4. Valg av prester og lek kirkelig tilsatt

§ 4-1. Valgliste ved valg av prester og lek kirkelig tilsatt

Alle prester og leke kirkelig tilsatte i Kirkemøtet er å anse som kandidater til Kirkerådet. Valgkomiteen fremmer derfor en valgliste med:

- a) de elleve leke kirkelig tilsatte, ordnet bispedømmevis, og
- b) de elleve prestene, ordnet bispedømmevis

Ved valg av varamedlemmer, fremmer valgkomiteen en valgliste med de gjenværende kandidatene som ikke er blitt valgt, ordnet bispedømmevis.

Ved nyvalg og suppleringsvalg i valgperioden kommer første og annet ledd til anvendelse så langt det passer.

§ 4-2. Valg av medlemmer

Etter valget av de leke medlemmene ved avtalevalg velger Kirkemøtet en lek kirkelig tilsatt og to prester. Det skal avgis stemme på en lek kirkelig tilsatt og to prester. Det er også adgang til å stemme blankt. De som får flest stemmer innenfor sin kategori, er valgt.

Om valget av leke medlemmer gjennomføres som flertallsvalg, gjennomføres valget av leke medlemmer, lek kirkelig tilsatt og prester i to valgomganger i henhold til § 3-4.

§ 4-3. Valg av varamedlemmer

Etter valget av Kirkerådets faste medlemmer velger Kirkemøtet varamedlemmer for prest og lek kirkelig tilsatt i en egen valgomgang. For lek kirkelig tilsatt skal det velges ett personlig varamedlem. For prestene skal det velges to varamedlemmer i nummerert rekkefølge. Stemmeligket avgjøres ved loddtrekning. I valgomgangen skal det gis stemme på en lek kirkelig tilsatt og to prester. Det er også adgang til å stemme blankt. De som får flest stemmer innenfor sin kategori, er valgt.

Om valget av leke varamedlemmer gjennomføres som flertallsvalg, gjennomføres valget av leke varamedlemmer og varamedlemmer for lek kirkelig tilsatt og prester i samme valgomgang.

Kapittel 5. Felles bestemmelser

§ 5-1. Stemmeligket ved flertallsvalg. Forkasting av stemmesedler

Ved stemmelikhet ved flertallsvalg gjøres det omvalg mellom kandidatene som har fått like mange stemmer. Ved fortsatt stemmelikhet treffes avgjørelsen ved loddtrekning.

Valgkomiteen skal forkaste stemmesedler som er feil utfylt.

§ 5-2. Presentasjon av kandidater

Kandidatene føres opp på listen med angivelse av fullstendig navn, stilling, menighet, alder, bispedømme og relevante opplysninger om kandidatene.

§ 5-3. Fratredelse

Hvis Kirkemøtet vedtar mistillit til Kirkerådets leder eller til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, plikter vedkommende å tre ut av rådet fra det tidspunkt ny leder av Kirkerådet eller nytt Kirkeråd er valgt.

Har Kirkemøtet vedtatt mistillit til sittende leder i Kirkerådet, vil vedkommende være utelukket fra å stille til gjenvalg. Har Kirkemøtet vedtatt mistillit samlet til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, vil fratredende medlemmer, inkludert leder, kunne stille til gjenvalg.

§ 5-4. Nærmere regler ved nyvalg og suppleringsvalg

Ved nyvalg og suppleringsvalg innenfor Kirkerådets valgperiode skal Kirkemøtets valgkomité fungere som nominasjonskomité for valget hvis det gjennomføres som flertallsvalg.

Ved nyvalg i valgperioden kan Kirkemøtet med 2/3 flertall vedta at valg av de leke medlemmene til Kirkerådet, utenom leder, skal foregå som avtalevalg. Valgkomiteen ber Kirkemøtets medlemmer om å fremme forslag til kandidater til flertallsvalg innen en frist.

Ved suppleringsvalg i valgperioden ber valgkomiteen Kirkemøtets medlemmer om å fremme forslag til kandidater innen en frist.

Ved suppleringsvalg i valgperioden skal valgkomiteen fremme forslag på en til to kandidater til den plassen som står ubesatt. Gjelder det valg av prest eller lek kirkelig tilsatt, anses alle prester og leke kirkelig tilsatte å være kandidater, jf. § 4-1 tredje ledd.

Suppleringsvalg gjennomføres som flertallsvalg.

§ 5-4. Mindre endringer

Kirkerådet kan fastsette mindre endringer i reglene.

§ 5-5. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft straks. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 14. november 2021 nr. 3434 om valg av Kirkerådet.

3. Kirkemøtet vedtar følgende forskrift om endringer i forskrift om regler for Kirkerådets virksomhet:

I

I forskrift 14. november 2021 nr. 3246 om regler for Kirkerådets virksomhet gjøres følgende endringer:

§ 5 skal lyde:

§ 5. Vedtaksførhet

Kirkerådet kan bare gjøre gyldig vedtak når preses (eventuelt fungerende preses) og minst halvparten av medlemmene, eller lovlig innkalte varamedlemmer, er til stede og avgir stemme i saken.

II

Endringen trer i kraft straks.

4. I Kirkemøtets forretningsorden vedtas følgende endring:

I

§ 3-5 nytt femte ledd skal lyde:

Valgkomiteen forbereder valg av Mellomkirkelig råd og Den norske kirkes klagenemnd til Kirkemøtets første møte i påfølgende valgperiode.

II

Endringen trer i kraft straks.

Komiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Komiteen har følgende merknader:

1. Komiteen har merket seg at Barne- og familiedepartementet har sendt på høring et forslag om endringer i trossamfunnsloven, som inneholder forslag om å stille et krav om minst 40 prosent av hvert kjønn i styrende organer for tros- og livssynssamfunn, inkludert Kirkerådet. Komiteen legger til grunn at Kirkerådet kommer tilbake til Kirkemøtet med nødvendige endringsforslag i valgreglene i lys av eventuelle kommende lovendringer.
2. Komiteen viser til at det er satt ned et utvalg som skal vurdere tiltak som skal styrke samisk kirkeliv, jf. sak KR 97/22. Komiteen understreker behovet for samisk representasjon i Kirkerådet, og ber om at det arbeides videre for å sikre slik representasjon.
3. Komiteen ser at denne saken har nær sammenheng med spørsmålet om kirkelig organisering og Kirkerådets fremtidige oppgaver i rettssubjektet Den norske kirke. Ny organisering kan føre til at nye hensyn gjør seg gjeldende, eller at hensyn bør vektas annerledes, når Kirkerådets sammensetning og valgordning skal vurderes. Det vil derfor være naturlig å vurdere disse spørsmålene på nytt i lys av endelig beslutning om kirkelig organisering.
4. Det foreslås i regler for valg av Kirkerådet § 2-2 at Kirkerådets leder og nestleder fortsatt skal velges for en periode på to år. Komiteen legger enstemmig til grunn at både leder og nestleder bør velges for fire år.

I høringsnotatet var ikke spørsmål om lengden på valgperioden for Kirkerådets leder og nestleder tatt opp. I høringen er det likevel enkelte høringsinstanser som har foreslått å utvide leders valgperiode fra to til fire år.

Komiteen legger til grunn at forslaget om å utvide valgperioden for Kirkerådets leder og nestleder fra to til fire år er oversiktlige og ukompliserte, og anser endringen som tilstrekkelig utredet etter Kirkemøtets forretningsorden § 2-4 til å bli vedtatt av Kirkemøtet 2023. Komiteen viser for øvrig til bestemmelsen i forslag til regler for valg av Kirkerådet § 5-3 om at Kirkemøtet kan vedta mistillit til Kirkerådets leder i valgperioden.

Valgperioden til lederen av Kirkerådet samsvarer med valgperioden til hhv. lederen av Mellomkirkelig råd og lederen av Samisk kirkeråd. Det kan også være andre regelverk som blir berørt dersom valgperioden til Kirkerådets leder endres fra to til fire år. Derfor foreslås det at Kirkemøtet gir Kirkerådet fullmakt til å foreta nødvendige endringer i annet berørt regelverk for å følge opp endringen av valgperioden for Kirkerådets leder og nestleder.

Endringen av leders og nestleders valgperiode fra to til fire år i forskrift om regler for valg av Kirkerådet» medfører også at ordlyden i forskrift 14. november 2021 nr. 3246 om regler for Kirkerådets virksomhet § 1 første og annet endres tilsvarende.

5. Komiteen har blitt gjort oppmerksom på at forslaget fra Kirkerådet inneholder en inkurie. Forslaget fra Kirkerådet om endringer i kirkeordningen er at det skal være 13 leke medlemmer i Kirkerådet, inkludert leder, to prester, en lek kirkelig tilsatt og preses i Bispemøtet. I det utsendte forslaget til § 3-4 ved valg av leke medlemmer ved flertallsvalg står det at det skal velges ti leke medlemmer etter at valget av leder er gjennomført. Det riktige tallet skal være tolv.

Komiteen foreslår derfor en teknisk endring i § 3-4 som tydeliggjør at det skal velges tolv medlemmer etter at valget av leder er gjennomført. Endringen innebærer at det i første valgomgang gis stemme til seks leke kandidater, fra ulike bispedømmer. I andre valgomgang innebærer endringen at det skal avgis stemme på seks leke kandidater – én lek kandidat per bispedømme som det ikke allerede er valgt medlemmer fra, og to leke kandidater fra øvrige bispedømmer.

Endringen i § 3-4 forutsetter en tilsvarende endring i § 3-3. I denne paragrafen er det forutsatt at valglisten skal inneholde dobbelt så mange kandidater som det skal velges leke medlemmer, dvs. en utvidelse fra 22 kandidater til 26 kandidater. Dette er nødvendig for å ha tilstrekkelig antall kandidater til medlemmer og varamedlemmer.

Komiteen legger til grunn at forslagene til endringer er av teknisk karakter og er tilstrekkelig utredet etter Kirkemøtets forretningsorden § 2-4 til å bli vedtatt av Kirkemøtet 2023.

6. Komiteen foreslår at tittelen på regelverket «forskrift om regler for valg av Kirkerådet» forenkles til «regler for valg av Kirkerådet».

Forslag til vedtak

Kirkemøtet vedtar følgende forskrift om endring i kirkeordning for Den norske kirke:

I

I kirkeordning 30. mars 2019 nr. 2307 for Den norske kirke gjøres følgende endringer:

§ 29 første ledd skal lyde:

Kirkerådet består av *13 leke medlemmer, en lek kirkelig tilsatt og to prester* valgt av Kirkemøtet og *preses i Bispemøtet. Visepreses er vara for preses.* For hvert *øvrig* medlem velges det ett varamedlem.

II

Endringen trer i kraft straks.

Kirkemøtet vedtar følgende regler for valg av Kirkerådet:

Kapittel 1. Generelle bestemmelser

§ 1-1. Valgperiode. Nyvalg i valgperioden

Kirkerådets valgperiode er fire år fra Kirkemøtets første møte i bispedømmerådernes valgperiode frem til Kirkemøtets første møte i den påfølgende valgperioden.

Kirkerådet tiltrer umiddelbart etter Kirkemøtet hvor valget har funnet sted. Ved nyvalg innenfor valgperioden tiltrer Kirkerådet straks det er valgt.

Mistillit til Kirkerådets leder eller samlet til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, kan fremmes av minst ett medlem av Kirkemøtet.

Hvis mistillitsforslaget får alminnelig flertall, skal det velges en ny leder eller et nytt Kirkeråd for resten av valgperioden.

§ 1-2. Valgkomiteen. Hemmelig valg

Valgkomiteen leder valget og foretar valgoppgjøret.

Valgkomiteen sørger for stemmesedler til den enkelte valgongang. Stemmegivningen kan i stedet gjennomføres ved bruk av elektronisk møtesystem.

Stemmegivningen er hemmelig.

§ 1-3. Valgbarhet

Kirkerådets medlemmer og varamedlemmer må være medlemmer av Kirkemøtet.

Kapittel 2. Valg av leder

§ 2-1. Nominasjon av leder

Bispedømmerådene kan komme med forslag til lederkandidater overfor valgkomiteen. Kirkemøtets medlemmer kan fremme forslag til kandidater under Kirkemøtet.

§ 2-2. Valg av leder

Kirkemøtet velger først leder av Kirkerådet blant Kirkemøtets leke medlemmer ved særskilt avstemning. Det skal avgis stemme på én kandidat. Det er også adgang til å stemme blankt. Hvis ingen ved første

stemmegivning får alminnelig flertall av de stemmer som er avgitt, holdes ny stemmegivning. Ved denne skal det bare stemmes på de to som ved første stemmegivning har fått flest stemmer.

Lederen velges for *fire* år. Kirkerådet velger selv nestleder for *fire* år.

Kapittel 3. Valg av leke medlemmer

§ 3-1. Valgform

Kirkerådets øvrige leke medlemmer velges ved avtalevalg eller flertallsvalg.

§ 3-2. Avtalevalg

Kirkemøtet kan med 2/3 flertall vedta at valg av de leke medlemmene til Kirkerådet, utenom leder, skal foregå som avtalevalg.

Valget gjennomføres på grunnlag av en innstilling med forslag til medlemmer og varamedlemmer, inkludert varamedlem for Kirkerådets leder. Innstillingen skal inneholde minst et medlem og et varamedlem fra hvert bispedømme, og det kan angis hvilken gruppe medlemmene representerer.

Innstillingen skal inneholde minst 40 prosent kvinner og minst 40 prosent menn. Det skal tilstrebtes at den også inneholder en andel kandidater under 30 år på minst 20 prosent.

Innstillingen vedtas med 2/3 flertall av Kirkemøtet.

§ 3-3. Valgliste ved flertallsvalg

Hvis valget ikke gjennomføres som avtalevalg, skal valgkomiteen fremme en liste med 26 leke kandidater, minst to fra hvert bispedømme, ordnet bispedømmevis og i alfabetisk rekkefølge.

Valgkomiteen skal sikre at kvinner og menn er representert med minst 40 prosent blant de foreslåtte kandidatene på valglisten.

Tilsvarende skal valgkomiteen *tilstrebe* at det er en andel kandidater under 30 år på minst 20 prosent.

Valglisten skal slås sammen med valglisten for prest og lek kirkelig tilsatt etter § 4-1.

Kirkemøtets medlemmer kan fremme forslag til kandidater under Kirkemøtet. Slike kandidater skal føres opp på valglisten. Kandidatene ført opp på valglisten etter dette ledd er ikke omfattet av kravet i annet ledd.

§ 3-4. Valg av medlemmer ved flertallsvalg

Ved flertallsvalg velger Kirkemøtet først *seks* leke medlemmer, sammen med lek kirkelig tilsatt og prester etter § 4-2 annet ledd. De leke medlemmene skal velges fra bispedømmene leder ikke ble valgt fra. Det skal avgis stemme på *seks* leke kandidater, én kandidat per bispedømme, én lek kirkelig tilsatt og *én* prest.

Etter at resultatet av ovenstående valg foreligger, foretas valg av de resterende **seks** leke medlemmer og én prest. Det skal avgis stemme på seks leke kandidater – én lek kandidat per bispedømme som det ikke allerede er valgt medlemmer fra, og to leke kandidater fra øvrige bispedømmer – og én prest. Det er også adgang til å stemme blankt. De som får flest stemmer innenfor sin kategori, er valgt.

§ 3-5. Valg av varamedlemmer ved flertallsvalg

Etter valget av Kirkerådets faste medlemmer ved flertallsvalg velger Kirkemøtet varamedlemmer i en egen valgomgang.

Kapittel 4. Valg av prester og lek kirkelig tilsatt

§ 4-1. Valgliste ved valg av prester og lek kirkelig tilsatt

Alle prester og leke kirkelig tilsatte i Kirkemøtet er å anse som kandidater til Kirkerådet. Valgkomiteen fremmer derfor en valgliste med:

de elleve leke kirkelig tilsatte, ordnet bispedømmevis, og

de elleve prestene, ordnet bispedømmevis

Ved valg av varamedlemmer, fremmer valgkomiteen en valgliste med de gjenværende kandidatene som ikke er blitt valgt, ordnet bispedømmevis.

Ved nyvalg og suppleringsvalg i valgperioden kommer første og annet ledd til anvendelse så langt det passer.

§ 4-2. Valg av medlemmer

Etter valget av de leke medlemmene ved avtalevalg velger Kirkemøtet en lek kirkelig tilsatt og *to prester*. Det skal avgis stemme på en lek kirkelig tilsatt og *to prester*. Det er også adgang til å stemme blankt. De som får flest stemmer innenfor sin kategori, er valgt.

Om valget av leke medlemmer gjennomføres som flertallsvalg, gjennomføres valget av leke medlemmer, lek kirkelig tilsatt og prester i to valgomganger i henhold til § 3-4.

§ 4-3. Valg av varamedlemmer

Etter valget av Kirkerådets faste medlemmer velger Kirkemøtet varamedlemmer for prest og lek kirkelig tilsatt i en egen valgomgang. For lek kirkelig tilsatt skal det velges ett personlig varamedlem. For prestene skal det velges *to* varamedlemmer i nummerert rekkefølge. Stemmelikhet avgjøres ved loddtrekning. I valgomgangen skal det gis stemme på en lek kirkelig tilsatt og *to prester*. Det er også adgang til å stemme blankt. De som får flest stemmer innenfor sin kategori, er valgt.

Om valget av leke varamedlemmer gjennomføres som flertallsvalg, gjennomføres valget av leke varamedlemmer og varamedlemmer for lek kirkelig tilsatt og prester i samme valgomgang.

Kapittel 5. Felles bestemmelser

§ 5-1. Stemmelikhet ved flertallsvalg. Forkasting av stemmesedler

Ved stemmelikhet ved flertallsvalg gjøres det omvalg mellom kandidatene som har fått like mange stemmer. Ved fortsatt stemmelikhet treffes avgjørelsen ved loddtrekning.

Valgkomiteen skal forkaste stemmesedler som er feil utfylt.

§ 5-2. Presentasjon av kandidater

Kandidatene føres opp på listen med angivelse av fullstendig navn, stilling, menighet, alder, bispedømme og relevante opplysninger om kandidatene.

§ 5-3. Fratredelse

Hvis Kirkemøtet vedtar mistillit til Kirkerådets leder eller til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, plikter vedkommende å tre ut av rådet fra det tidspunkt ny leder av Kirkerådet eller nytt Kirkeråd er valgt.

Har Kirkemøtet vedtatt mistillit til sittende leder i Kirkerådet, vil vedkommende være utelukket fra å stille til gjenvalg. Har Kirkemøtet vedtatt mistillit samlet til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, vil fratredende medlemmer, inkludert leder, kunne stille til gjenvalg.

§ 5-4. Nærmere regler ved nyvalg og suppleringsvalg

Ved nyvalg og suppleringsvalg innenfor Kirkerådets valgperiode skal Kirkemøtets valgkomité fungere som nominasjonskomité for valget hvis det gjennomføres som flertallsvalg.

Ved nyvalg i valgperioden kan Kirkemøtet med 2/3 flertall vedta at valg av de leke medlemmene til Kirkerådet, utenom leder, skal foregå som avtalevalg. Valgkomiteen ber Kirkemøtets medlemmer om å fremme forslag til kandidater til flertallsvalg innen en frist.

Ved suppleringsvalg i valgperioden ber valgkomiteen Kirkemøtets medlemmer om å fremme forslag til kandidater innen en frist.

Ved suppleringsvalg i valgperioden skal valgkomiteen fremme forslag på en til to kandidater til den plassen som står ubesatt. *Gjelder det valg av prest eller lek kirkelig tilsatt, anses alle prester og leke kirkelig tilsatte å være kandidater, jf. § 4-1 tredje ledd.*

Suppleringsvalg gjennomføres som flertallsvalg.

§ 5-4. Mindre endringer

Kirkerådet kan fastsette mindre endringer i reglene.

§ 5-5. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft straks. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 14. november 2021 nr. 3434 om valg av Kirkerådet.

Kirkemøtet vedtar følgende forskrift om endringer i forskrift om regler for Kirkerådets virksomhet:

I

I forskrift 14. november 2021 nr. 3246 om regler for Kirkerådets virksomhet gjøres følgende endringer:

§ 1 første og annet ledd skal lyde:

1. Kirkemøtet velger Kirkerådets leder ved særskilt valg for en periode på *fire* år.
2. Kirkerådet velger nestleder i det konstituerende *møtet for en periode på fire år. Valget foregår skriftlig.*

§ 5 skal lyde:

§ 5. Vedtaksførhet

Kirkerådet kan bare gjøre gyldig vedtak når *preses (eventuelt fungerende preses)* og minst halvparten av medlemmene, eller lovlig innkalte varamedlemmer, er til stede og avgir stemme i saken.

II

Endringen trer i kraft straks.

Kirkemøtet gir Kirkerådet fullmakt til å foreta nødvendige endringer i annet berørt regelverk for å følge opp endringen av valgperioden for Kirkerådets leder og nestleder i regler for valg av Kirkerådet i § 2-2.

I Kirkemøtets forretningsorden vedtas følgende endring:

I

§ 3-5 nytt femte ledd skal lyde:

Valgkomiteen forbereder valg av Mellomkirkelig råd og Den norske kirkes klagenemnd til Kirkemøtets første møte i påfølgende valgperiode.

II

Endringen trer i kraft straks.

Plenumsbehandling 1

Saksordfører: Frode Rabbevåg,

Følgende hadde ordet:

Frode Rabbevåg, Erling Birkedal, Jo Hedberg, Dennis Lund, Marius Berge Eide, Linn Strømme Hummelvoll, Karl Johan Kirkebø, Karin Elin Berg, Brit Skjelbred

Endringsforslag 1 ved Dennis Lund:

Endringsforslag linje 74: Fra «tilstrebes» til «sikres»

Endringsforslag 2 ved Erling Birkedal.

Saken sendes tilbake til komiteen.

Innstilling 2

Komiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Komiteen har følgende merknader:

1. Komiteen har merket seg at Barne- og familiedepartementet har sendt på høring et forslag om endringer i trossamfunnsloven, som inneholder forslag om å stille et krav om minst 40 prosent av hvert kjønn i styrende organer for tros- og livssynssamfunn, inkludert Kirkerådet. Komiteen

legger til grunn at Kirkerådet kommer tilbake til Kirkemøtet med nødvendige endringsforslag i valgreglene i lys av eventuelle kommende lovendringer.

2. Komiteen viser til at det er satt ned et utvalg som skal vurdere tiltak som skal styrke samisk kirkeliv, jf. sak KR 97/22. Komiteen understreker behovet for samisk representasjon i Kirkerådet, og ber om at det arbeides videre for å sikre slik representasjon.
3. Komiteen ser at denne saken har nær sammenheng med spørsmålet om kirkelig organisering og Kirkerådets fremtidige oppgaver i rettssubjektet Den norske kirke. Ny organisering kan føre til at nye hensyn gjør seg gjeldende, eller at hensyn bør vektas annerledes, når Kirkerådets sammensetning og valgordning skal vurderes. Det vil derfor være naturlig å vurdere disse spørsmålene på nytt i lys av endelig beslutning om kirkelig organisering.
4. Det foreslås i regler for valg av Kirkerådet § 2-2 at Kirkerådets leder og nestleder fortsatt skal velges for en periode på to år. Komiteen legger enstemmig til grunn at både leder og nestleder bør velges for fire år.

En utvidelse av valgperioden fra to til fire år vil sikre kontinuitet i ledervervet, og dermed større forutsigbarhet for omgivelsene. En lengre valgperiode gir også den som velges som Kirkerådets leder større forutsigbarhet om tidsperspektiv på vervet og forholdet til egen arbeidssituasjon. Gjennom en valgperiode på fire år vil leder dessuten kunne opparbeide seg større kompetanse innenfor Kirkerådets ansvarsområder og utøvelse av lederfunksjonen.

I høringsnotatet var ikke spørsmål om lengden på valgperioden for Kirkerådets leder og nestleder tatt opp. I høringen er det likevel enkelte høringsinstanser som har foreslått å utvide leders valgperiode fra to til fire år.

Komiteen legger til grunn at forslaget om å utvide valgperioden for Kirkerådets leder og nestleder fra to til fire år er oversiktlige og ukompliserte, og anser endringen som tilstrekkelig utredet etter Kirkemøtets forretningsorden § 2-4 til å bli vedtatt av Kirkemøtet 2023. Komiteen viser for øvrig til bestemmelsen i forslag til regler for valg av Kirkerådet § 5-3 om at Kirkemøtet kan vedta mistillit til Kirkerådets leder i valgperioden.

Valgperioden til lederen av Kirkerådet samsvarer med valgperioden til hhv. lederen av Mellomkirkelig råd og lederen av Samisk kirkeråd. Det kan også være andre regelverk som blir berørt dersom valgperioden til Kirkerådets leder endres fra to til fire år. Derfor foreslås det at Kirkemøtet gir Kirkerådet fullmakt til å foreta nødvendige endringer i annet berørt regelverk for å følge opp endringen av valgperioden for Kirkerådets leder og nestleder.

Endringen av leders og nestleders valgperiode fra to til fire år i forskrift om regler for valg av Kirkerådet medfører også at ordlyden i forskrift 14. november 2021 nr. 3246 om regler for Kirkerådets virksomhet § 1 første og annet ledd endres tilsvarende.

5. Komiteen har blitt gjort oppmerksom på at forslaget fra Kirkerådet inneholder en inkurie. Forslaget fra Kirkerådet om endringer i kirkeordningen er at det skal være 13 leke medlemmer i Kirkerådet, inkludert leder, to prester, en lek kirkelig tilsatt og preses i Bispemøtet. I det utsendte forslaget til § 3-4 ved valg av leke medlemmer ved flertallsvalg står det at det skal velges ti leke medlemmer etter at valget av leder er gjennomført. Det riktige tallet skal være tolv.

Komiteen foreslår derfor en teknisk endring i § 3-4 som tydeliggjør at det skal velges tolv medlemmer etter at valget av leder er gjennomført. Endringen innebærer at det i første valgomgang gis stemme til seks leke kandidater, fra ulike bispedømmer. I andre valgomgang innebærer endringen at det skal avgis stemme på seks leke kandidater – én lek kandidat per

bispedømme som det ikke allerede er valgt medlemmer fra, og to leke kandidater blant alle bispedømmer.

Endringen i § 3-4 forutsetter en tilsvarende endring i § 3-3. I denne paragrafen er det forutsatt at valglisten skal inneholde dobbelt så mange kandidater som det skal velges leke medlemmer, dvs. en utvidelse fra 22 kandidater til 26 kandidater. Dette er nødvendig for å ha tilstrekkelig antall kandidater til medlemmer og varamedlemmer.

Komiteen legger til grunn at forslagene til endringer er av teknisk karakter og er tilstrekkelig utredet etter Kirkemøtets forretningsorden § 2-4 til å bli vedtatt av Kirkemøtet 2023.

6. Komiteen foreslår at tittelen på regelverket «forskrift om regler for valg av Kirkerådet» forenkles til «regler for valg av Kirkerådet».

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet vedtar følgende forskrift om endring i kirkeordning for Den norske kirke:

I

I kirkeordning 30. mars 2019 nr. 2307 for Den norske kirke gjøres følgende endringer:

§ 29 første ledd skal lyde:

Kirkerådet består av *13 leke medlemmer, en lek kirkelig tilsatt og to prester* valgt av Kirkemøtet og *preses i Bispemøtet. Visepreses er vara for preses*. For hvert øvrig medlem velges det ett varamedlem.

II

Endringen trer i kraft straks.

2. Kirkemøtet vedtar følgende regler for valg av Kirkerådet:

Kapittel 1. Generelle bestemmelser

§ 1-1. Valgperiode. Nyvalg i valgperioden

Kirkerådets valgperiode er fire år fra Kirkemøtets første møte i bispedømmerådene valgperiode frem til Kirkemøtets første møte i den påfølgende valgperioden.

Kirkerådet tiltrer umiddelbart etter Kirkemøtet hvor valget har funnet sted. Ved nyvalg innenfor valgperioden tiltrer Kirkerådet straks det er valgt.

Mistillit til Kirkerådets leder eller samlet til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, kan fremmes av minst ett medlem av Kirkemøtet.

Hvis mistillitsforslaget får alminnelig flertall, skal det velges en ny leder eller et nytt Kirkeråd for resten av valgperioden.

§ 1-2. Valgkomiteen. Hemmelig valg

Valgkomiteen leder valget og foretar valgoppgjøret.

Valgkomiteen sørger for stemmesedler til den enkelte valgomgang. Stemmegivningen kan i stedet gjennomføres ved bruk av elektronisk møtesystem.

Stemmegivningen er hemmelig.

§ 1-3. Valgbarhet

Kirkerådets medlemmer og varamedlemmer må være medlemmer av Kirkemøtet.

Kapittel 2. Valg av leder

§ 2-1. Nominasjon av leder

Bispedømmerådene kan komme med forslag til lederkandidater overfor valgkomiteen. Kirkemøtets medlemmer kan fremme forslag til kandidater under Kirkemøtet.

§ 2-2. Valg av leder

Kirkemøtet velger først leder av Kirkerådet blant Kirkemøtets leke medlemmer ved særskilt avstemning. Det skal avgis stemme på én kandidat. Det er også adgang til å stemme blankt. Hvis ingen ved første stemmegivning får alminnelig flertall av de stemmer som er avgitt, holdes ny stemmegivning. Ved denne skal det bare stemmes på de to som ved første stemmegivning har fått flest stemmer.

Lederen velges for *fire* år. Kirkerådet velger selv nestleder for *fire* år.

Kapittel 3. Valg av leke medlemmer

§ 3-1. Valgform

Kirkerådets øvrige leke medlemmer velges ved avtalevalg eller flertallsvalg.

§ 3-2. Avtalevalg

Kirkemøtet kan med 2/3 flertall vedta at valg av de leke medlemmene til Kirkerådet, utenom leder, skal foregå som avtalevalg.

Valget gjennomføres på grunnlag av en innstilling med forslag til medlemmer og varamedlemmer, inkludert varamedlem for Kirkerådets leder. Innstillingen skal inneholde minst et medlem og et varamedlem fra hvert bispedømme, og det kan angis hvilken gruppe medlemmene representerer.

Innstillingen skal inneholde minst 40 prosent kvinner og minst 40 prosent menn. Det skal tilstrebtes at den også inneholder en andel kandidater under 30 år på minst 20 prosent.

Innstillingen vedtas med 2/3 flertall av Kirkemøtet.

§ 3-3. Valgliste ved flertallsvalg

Hvis valget ikke gjennomføres som avtalevalg, skal valgkomiteen fremme en liste med 26 leke kandidater, minst to fra hvert bispedømme, ordnet bispedømmevis og i alfabetisk rekkefølge.

Valgkomiteen skal sikre at kvinner og menn er representert med minst 40 prosent blant de foreslåtte kandidatene på valglisten. Tilsvarende skal valgkomiteen *tilstrebe* at det er en andel kandidater under 30 år på minst 20 prosent.

Valglisten skal slås sammen med valglisten for prest og lek kirkelig tilsatt etter § 4-1.

Kirkemøtets medlemmer kan fremme forslag til kandidater under Kirkemøtet. Slike kandidater skal føres opp på valglisten. Kandidatene ført opp på valglisten etter dette ledd er ikke omfattet av kravet i annet ledd.

§ 3-4. Valg av medlemmer ved flertallsvalg

Ved flertallsvalg velger Kirkemøtet først *seks* leke medlemmer, sammen med lek kirkelig tilsatt og prester etter § 4-2 annet ledd. De leke medlemmene skal velges fra bispedømmene leder ikke ble valgt fra. Det skal avgis stemme på *seks* leke kandidater, én kandidat per bispedømme, én lek kirkelig tilsatt og én prest.

Etter at resultatet av ovenstående valg foreligger, foretas valg av de resterende **seks** leke medlemmer og én prest. Det skal avgis stemme på *seks* leke kandidater – én lek kandidat per bispedømme som det ikke allerede er valgt medlemmer fra, og to leke kandidater blant alle bispedømmer – og én prest. Det er også adgang til å stemme blankt. De som får flest stemmer innenfor sin kategori, er valgt.

§ 3-5. Valg av varamedlemmer ved flertallsvalg

Etter valget av Kirkerådets faste medlemmer ved flertallsvalg velger Kirkemøtet varamedlemmer i en egen valgomgang.

Kapittel 4. Valg av prester og lek kirkelig tilsatt

§ 4-1. Valgliste ved valg av prester og lek kirkelig tilsatt

Alle prester og leke kirkelig tilsatte i Kirkemøtet er å anse som kandidater til Kirkerådet. Valgkomiteen fremmer derfor en valgliste med:

- a. de elleve leke kirkelig tilsatte, ordnet bispedømmevis, og
- b. de elleve prestene, ordnet bispedømmevis

Ved valg av varamedlemmer, fremmer valgkomiteen en valgliste med de gjenværende kandidatene som ikke er blitt valgt, ordnet bispedømmevis.

Ved nyvalg og suppleringsvalg i valgperioden kommer første og annet ledd til anvendelse så langt det passer.

§ 4-2. Valg av medlemmer

Etter valget av de leke medlemmene ved avtalevalg velger Kirkemøtet en lek kirkelig tilsatt og *to prester*. Det skal avgis stemme på en lek kirkelig tilsatt og *to prester*. Det er også adgang til å stemme blankt. De som får flest stemmer innenfor sin kategori, er valgt.

Om valget av leke medlemmer gjennomføres som flertallsvalg, gjennomføres valget av leke medlemmer, lek kirkelig tilsatt og prester i to valgomganger i henhold til § 3-4.

§ 4-3. Valg av varamedlemmer

Etter valget av Kirkerådets faste medlemmer velger Kirkemøtet varamedlemmer for prest og lek kirkelig tilsatt i en egen valgomgang. For lek kirkelig tilsatt skal det velges ett personlig varamedlem. For prestene skal det velges *to* varamedlemmer i nummerert rekkefølge. Stemmelijkheid avgjøres ved loddtrekning. I valgomgangen skal det gis stemme på en lek kirkelig tilsatt og *to prester*. Det er også adgang til å stemme blankt. De som får flest stemmer innenfor sin kategori, er valgt.

Om valget av leke varamedlemmer gjennomføres som flertallsvalg, gjennomføres valget av leke varamedlemmer og varamedlemmer for lek kirkelig tilsatt og prester i samme valgomgang.

Kapittel 5. Felles bestemmelser

§ 5-1. Stemmelijkheid ved flertallsvalg. Forkasting av stemmesedler

Ved stemmelijkheid ved flertallsvalg gjøres det omvalg mellom kandidatene som har fått like mange stemmer. Ved fortsatt stemmelijkheid treffes avgjørelsen ved loddtrekning.

Valgkomiteen skal forkaste stemmesedler som er feil utfylt.

§ 5-2. Presentasjon av kandidater

Kandidatene føres opp på listen med angivelse av fullstendig navn, stilling, menighet, alder, bispedømme og relevante opplysninger om kandidatene.

§ 5-3. Fratredelse

Hvis Kirkemøtet vedtar mistillit til Kirkerådets leder eller til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, plikter vedkommende å tre ut av rådet fra det tidspunkt ny leder av Kirkerådet eller nytt Kirkeråd er valgt.

Har Kirkemøtet vedtatt mistillit til sittende leder i Kirkerådet, vil vedkommende være utelukket fra å stille til gjenvalg. Har Kirkemøtet vedtatt mistillit samlet til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, vil fratredende medlemmer, inkludert leder, kunne stille til gjenvalg.

§ 5-4. Nærmere regler ved nyvalg og suppleringsvalg

Ved nyvalg og suppleringsvalg innenfor Kirkerådets valgperiode skal Kirkemøtets valgkomité fungere som nominasjonskomité for valget hvis det gjennomføres som flertallsvalg.

Ved nyvalg i valgperioden kan Kirkemøtet med 2/3 flertall vedta at valg av de leke medlemmene til Kirkerådet, utenom leder, skal foregå som avtalevalg. Valgkomiteen ber Kirkemøtets medlemmer om å fremme forslag til kandidater til flertallsvalg innen en frist.

Ved suppleringsvalg i valgperioden ber valgkomiteen Kirkemøtets medlemmer om å fremme forslag til kandidater innen en frist.

Ved suppleringsvalg i valgperioden skal valgkomiteen fremme forslag på en til to kandidater til den plassen som står ubesatt. *Gjelder det valg av prest eller lek kirkelig tilsatt, anses alle prester og leke kirkelig tilsatte å være kandidater, jf. § 4-1 tredje ledd.*

Suppleringsvalg gjennomføres som flertallsvalg.

§ 5-4. Mindre endringer

Kirkerådet kan fastsette mindre endringer i reglene.

§ 5-5. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft straks. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 14. november 2021 nr. 3434 om valg av Kirkerådet.

3. Kirkemøtet vedtar følgende forskrift om endringer i forskrift om regler for Kirkerådets virksomhet:

I

I forskrift 14. november 2021 nr. 3246 om regler for Kirkerådets virksomhet gjøres følgende endringer:

§ 1 første og annet ledd skal lyde:

1. Kirkemøtet velger Kirkerådets leder ved særskilt valg for en periode på *fire* år.
2. Kirkerådet velger nestleder i det konstituerende *møtet for en periode på fire år. Valget foregår skriftlig.*

§ 5 skal lyde:

§ 5. Vedtaksførhet

Kirkerådet kan bare gjøre gyldig vedtak når *preses (eventuelt fungerende preses)* og minst halvparten av medlemmene, eller lovlig innkalte varamedlemmer, er til stede og avgir stemme i saken.

II

Endringen trer i kraft straks.

4. *Kirkemøtet gir Kirkerådet fullmakt til å foreta nødvendige endringer i annet berørt regelverk for å følge opp endringen av valgperioden for Kirkerådets leder og nestleder i regler for valg av Kirkerådet i § 2-2.*

5. I Kirkemøtets forretningsorden vedtas følgende endring:

I

§ 3-5 nytt femte ledd skal lyde:

Valgkomiteen forbereder valg av Mellomkirkelig råd og Den norske kirkes klagenemnd til Kirkemøtets første møte i påfølgende valgperiode.

II

Endringen trer i kraft straks.

Plenumsbehandling 2

Endringsforslag ved Erling Birkedal: avvises (ikke opprettholdt)

Endringsforslag ved Dennis Lund – avvises (ikke opprettholdt)

Følgende hadde ordet:

Frode Rabbevåg, Kristin Gunleiksrud Raaum , Erling Birkedal, Kathrine Tallaksen Skjerdal, Therese Egebakken, Brit Skjelbred.

Votering over hele forslaget under ett:

Enstemmig vedtatt. Medlemmer til stede: 107

Kirkemøtets vedtak

1. Kirkemøtet vedtar følgende forskrift om endring i kirkeordning for Den norske kirke:

I

I kirkeordning 30. mars 2019 nr. 2307 for Den norske kirke gjøres følgende endringer:

§ 29 første ledd skal lyde:

Kirkerådet består av 13 leke medlemmer, en lek kirkelig tilsatt og to prester valgt av Kirkemøtet og preses i Bispemøtet. Visepreses er vara for preses. For hvert øvrig medlem velges det ett varamedlem.

II

Endringen trer i kraft straks.

2. Kirkemøtet vedtar følgende regler for valg av Kirkerådet:

Kapittel 1. Generelle bestemmelser

§ 1-1. Valgperiode. Nyvalg i valgperioden

Kirkerådets valgperiode er fire år fra Kirkemøtets første møte i bispedømmerådene valgperiode frem til Kirkemøtets første møte i den påfølgende valgperioden.

Kirkerådet tiltrer umiddelbart etter Kirkemøtet hvor valget har funnet sted. Ved nyvalg innenfor valgperioden tiltrer Kirkerådet straks det er valgt.

Mistillit til Kirkerådets leder eller samlet til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, kan fremmes av minst ett medlem av Kirkemøtet.

Hvis mistillitsforslaget får alminnelig flertall, skal det velges en ny leder eller et nytt Kirkeråd for resten av valgperioden.

§ 1-2. Valgkomiteen. Hemmelig valg

Valgkomiteen leder valget og foretar valgoppgjøret.

Valgkomiteen sørger for stemmesedler til den enkelte valgomgang. Stemmegivningen kan i stedet gjennomføres ved bruk av elektronisk møtesystem.

Stemmegivningen er hemmelig.

§ 1-3. Valgbarhet

Kirkerådets medlemmer og varamedlemmer må være medlemmer av Kirkemøtet.

Kapittel 2. Valg av leder

§ 2-1. Nominasjon av leder

Bispedømmerådene kan komme med forslag til lederkandidater overfor valgkomiteen. Kirkemøtets medlemmer kan fremme forslag til kandidater under Kirkemøtet.

§ 2-2. Valg av leder

Kirkemøtet velger først leder av Kirkerådet blant Kirkemøtets leke medlemmer ved særskilt avstemning. Det skal avgis stemme på én kandidat. Det er også adgang til å stemme blankt. Hvis ingen ved første stemmegivning får alminnelig flertall av de stemmer som er avgitt, holdes ny stemmegivning. Ved denne skal det bare stemmes på de to som ved første stemmegivning har fått flest stemmer.

Lederen velges for fire år. Kirkerådet velger selv nestleder for fire år.

Kapittel 3. Valg av leke medlemmer

§ 3-1. Valgform

Kirkerådets øvrige leke medlemmer velges ved avtalevalg eller flertallsvalg.

§ 3-2. Avtalevalg

Kirkemøtet kan med 2/3 flertall vedta at valg av de leke medlemmene til Kirkerådet, utenom leder, skal foregå som avtalevalg.

Valget gjennomføres på grunnlag av en innstilling med forslag til medlemmer og varamedlemmer, inkludert varamedlem for Kirkerådets leder. Innstillingen skal inneholde minst et medlem og et varamedlem fra hvert bispedømme, og det kan angis hvilken gruppe medlemmene representerer.

Innstillingen skal inneholde minst 40 prosent kvinner og minst 40 prosent menn. Det skal tilstrebtes at den også inneholder en andel kandidater under 30 år på minst 20 prosent.

Innstillingen vedtas med 2/3 flertall av Kirkemøtet.

§ 3-3. Valgliste ved flertallsvalg

Hvis valget ikke gjennomføres som avtalevalg, skal valgkomiteen fremme en liste med 26 leke kandidater, minst to fra hvert bispedømme, ordnet bispedømmevis og i alfabetisk rekkefølge.

Valgkomiteen skal sikre at kvinner og menn er representert med minst 40 prosent blant de foreslåtte kandidatene på valglisten. Tilsvarende skal valgkomiteen tilstrebte at det er en andel kandidater under 30 år på minst 20 prosent.

Valglisten skal slås sammen med valglisten for prest og lek kirkelig tilsatt etter § 4-1.

Kirkemøtets medlemmer kan fremme forslag til kandidater under Kirkemøtet. Slike kandidater skal føres opp på valglisten. Kandidatene ført opp på valglisten etter dette ledd er ikke omfattet av kravet i annet ledd.

§ 3-4. Valg av medlemmer ved flertallsvalg

Ved flertallsvalg velger Kirkemøtet først seks leke medlemmer, sammen med lek kirkelig tilsatt og prester etter § 4-2 annet ledd. De leke medlemmene skal velges fra bispedømmene leder ikke ble valgt fra. Det skal avgis stemme på seks leke kandidater, én kandidat per bispedømme, én lek kirkelig tilsatt og én prest.

Etter at resultatet av ovenstående valg foreligger, foretas valg av de resterende seks leke medlemmer og én prest. Det skal avgis stemme på seks leke kandidater – én lek kandidat per bispedømme som det ikke allerede er valgt medlemmer fra, og to leke kandidater blant alle bispedømmer – og én prest. Det er også adgang til å stemme blankt. De som får flest stemmer innenfor sin kategori, er valgt.

§ 3-5. Valg av varamedlemmer ved flertallsvalg

Etter valget av Kirkerådets faste medlemmer ved flertallsvalg velger Kirkemøtet varamedlemmer i en egen valgomgang.

Kapittel 4. Valg av prester og lek kirkelig tilsatt

§ 4-1. Valgliste ved valg av prester og lek kirkelig tilsatt

Alle prester og leke kirkelig tilsatte i Kirkemøtet er å anse som kandidater til Kirkerådet. Valgkomiteen fremmer derfor en valgliste med:

- b. de elleve leke kirkelig tilsatte, ordnet bispedømmevis, og
- c. de elleve prestene, ordnet bispedømmevis

Ved valg av varamedlemmer, fremmer valgkomiteen en valgliste med de gjenværende kandidatene som ikke er blitt valgt, ordnet bispedømmevis.

Ved nyvalg og suppleringsvalg i valgperioden kommer første og annet ledd til anvendelse så langt det passer.

§ 4-2. Valg av medlemmer

Etter valget av de leke medlemmene ved avtalevalg velger Kirkemøtet en lek kirkelig tilsatt og to prester. Det skal avgis stemme på en lek kirkelig tilsatt og to prester. Det er også adgang til å stemme blankt. De som får flest stemmer innenfor sin kategori, er valgt.

Om valget av leke medlemmer gjennomføres som flertallsvalg, gjennomføres valget av leke medlemmer, lek kirkelig tilsatt og prester i to valgomganger i henhold til § 3-4.

§ 4-3. Valg av varamedlemmer

Etter valget av Kirkerådets faste medlemmer velger Kirkemøtet varamedlemmer for prest og lek kirkelig tilsatt i en egen valgomgang. For lek kirkelig tilsatt skal det velges ett personlig varamedlem. For prestene skal det velges to varamedlemmer i nummerert rekkefølge. Stemmeligket avgjøres ved loddtrekning. I valgomgangen skal det gis stemme på en lek kirkelig tilsatt og to prester. Det er også adgang til å stemme blankt. De som får flest stemmer innenfor sin kategori, er valgt.

Om valget av leke varamedlemmer gjennomføres som flertallsvalg, gjennomføres valget av leke varamedlemmer og varamedlemmer for lek kirkelig tilsatt og prester i samme valgomgang.

Kapittel 5. Felles bestemmelser

§ 5-1. Stemmeligket ved flertallsvalg. Forkasting av stemmesedler

Ved stemmelighet ved flertallsvalg gjøres det omvalg mellom kandidatene som har fått like mange stemmer. Ved fortsatt stemmelighet treffes avgjørelsen ved loddtrekning.

Valgkomiteen skal forkaste stemmesedler som er feil utfylt.

§ 5-2. Presentasjon av kandidater

Kandidatene føres opp på listen med angivelse av fullstendig navn, stilling, menighet, alder, bispedømme og relevante opplysninger om kandidatene.

§ 5-3. Fratredelse

Hvis Kirkemøtet vedtar mistillit til Kirkerådets leder eller til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, plikter vedkommende å tre ut av rådet fra det tidspunkt ny leder av Kirkerådet eller nytt Kirkeråd er valgt.

Har Kirkemøtet vedtatt mistillit til sittende leder i Kirkerådet, vil vedkommende være utelukket fra å stille til gjenvalg. Har Kirkemøtet vedtatt mistillit samlet til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, vil fratredende medlemmer, inkludert leder, kunne stille til gjenvalg.

§ 5-4. Nærmere regler ved nyvalg og suppleringsvalg

Ved nyvalg og suppleringsvalg innenfor Kirkerådets valgperiode skal Kirkemøtets valgkomité fungere som nominasjonskomité for valget hvis det gjennomføres som flertallsvalg.

Ved nyvalg i valgperioden kan Kirkemøtet med 2/3 flertall vedta at valg av de leke medlemmene til Kirkerådet, utenom leder, skal foregå som avtalevalg. Valgkomiteen ber Kirkemøtets medlemmer om å fremme forslag til kandidater til flertallsvalg innen en frist.

Ved suppleringsvalg i valgperioden ber valgkomiteen Kirkemøtets medlemmer om å fremme forslag til kandidater innen en frist.

Ved suppleringsvalg i valgperioden skal valgkomiteen fremme forslag på en til to kandidater til den plassen som står ubesatt. Gjelder det valg av prest eller lek kirkelig tilsatt, anses alle prester og leke kirkelig tilsatte å være kandidater, jf. § 4-1 tredje ledd.

Suppleringsvalg gjennomføres som flertallsvalg.

§ 5-4. Mindre endringer

Kirkerådet kan fastsette mindre endringer i reglene.

§ 5-5. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft straks. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 14. november 2021 nr. 3434 om valg av Kirkerådet.

3. Kirkemøtet vedtar følgende forskrift om endringer i forskrift om regler for Kirkerådets virksomhet:

I

I forskrift 14. november 2021 nr. 3246 om regler for Kirkerådets virksomhet gjøres følgende endringer:

§ 1 første og annet ledd skal lyde:

1. Kirkemøtet velger Kirkerådets leder ved særskilt valg for en periode på fire år.
2. Kirkerådet velger nestleder i det konstituerende møtet for en periode på fire år. Valget foregår skriftlig.

§ 5 skal lyde:

§ 5. Vedtaksførhet

Kirkerådet kan bare gjøre gyldig vedtak når preses (eventuelt fungerende preses) og minst halvparten av medlemmene, eller lovlig innkalte varamedlemmer, er til stede og avgir stemme i saken.

II

Endringen trer i kraft straks.

4. Kirkemøtet gir Kirkerådet fullmakt til å foreta nødvendige endringer i annet berørt regelverk for å følge opp endringen av valgperioden for Kirkerådets leder og nestleder i regler for valg av Kirkerådet i § 2-2.

5.I Kirkemøtets forretningsorden vedtas følgende endring:

I

§ 3-5 nytt femte ledd skal lyde:

Valgkomiteen forbereder valg av Mellomkirkelig råd og Den norske kirkes klagenemnd til Kirkemøtets første møte i påfølgende valgperiode.

II

Endringen trer i kraft straks.

KM 10/23 Kontrollutvalgets melding til Kirkemøtet 2023

Referanser: KR 58/23

Saksdokumenter: KM 10.1/23 Kontrollutvalgets melding til Kirkemøtet 2023

Sammendrag

I henhold til regler for Den norske kirkes kontrollutvalg § 2, siste ledd, skal utvalget årlig rapportere resultatene av sitt arbeid til Kirkemøtet, etter at disse først har vært forelagt Kirkerådet til uttalelse.

Kirkerådet fikk Kontrollutvalgets melding forelagt på sitt møte 24.-25. mai 2023 og gjorde følgende enstemmige vedtak:

Kirkerådet tar Kontrollutvalgets melding til Kirkemøtet til orientering og oversender den til Kirkemøtet for ordinær behandling.

Innstilling 1

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Komiteen har ingen merknader.

Plenumsbehandling:

Saksordfører: May-Eldrid Hanssen

Votering:

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Kirkemøtets vedtak

1. Kirkemøtet tar meldingen fra kontrollutvalget til etterretning.
2. Kirkemøtet ber kontrollutvalget følge opp at Kirkerådet gjennomfører tiltak etter forvaltningsrevisjonen av økonomiforvaltning og utvalgte temaer for lønn.
3. Kirkemøtet slutter seg til kontrollutvalgets vedtak om igangsetting av forvaltningsrevisjon for 2023.
4. Kirkerådet stiller ekstra budsjettmidler til rådighet for kontrollutvalget dersom det skulle oppstå særskilte behov.

KM 11/23 Kirkemøtets fordeling av midler for 2024 og orientering om budsjett 2023

Referanser: KR 68/19, KR 94/22, KR 26/23, KR 40/23, KR 44/23, KR 60/23

Saksdokumenter:

KR 40/23 Årsrapport 2022 inkl. årsberetning og årsregnskap

KR 94/22 Budsjett 2023 – rettssubjektet Den norske kirke

Sammendrag

Saken gjelder Kirkerådets forslag til vedtak i Kirkemøtet om fordeling av midler for 2024, samt Kirkerådets orientering til Kirkemøtet om budsjett for 2023 i samsvar med Kirkemøtets budsjettreglement.

Regnskapet for 2022 ble fastsatt og godkjent i Kirkerådets møte 25. mars d.å. i sak KR 26/23. Resultatet for 2022 på 1,2 mill. kroner i mindreforbruk ble vedtatt tilført egenkapitalen. Saken er lagt ved til orientering.

Stortinget vedtok et rammetilskudd for rettssubjektet Den norske kirke for 2023 på 2 394 mill. kroner. Målt mot 2022 er dette en økning på 2,99% eller 69,5 mill. kroner. Samtidig bortfalt det årlige tilskuddet fra Opplysningsvesenets fond (Ovf) i størrelsesorden 42 mill. kroner. Bortfallet medførte at tildelingen til rDnk reelt kun økte med 1,16 prosent, men ble justert opp til 1,47 prosent ved avvikling av en tilskuddsordning basert på Ovfmidler. Økningen i tildelingen var dermed lav i møte med en forventet høy pris- og årslønnsvekst, og medførte en realnedgang i budsjettene for alle. Budsjettprosessen for 2023 ble derfor utfordrende.

Barne- og familiedepartementet orienterte i februar om at regjeringen vil foreslå en justering i budsjettene innenfor statlig sektor i revidert nasjonalbudsjett. Den ekstraordinære justeringen vil omfatte tilskudd til Den norske kirke, men vil kreve Stortingets samtykke i bevilgningsvedtak.

I forbindelse med saksbehandlingen av tilsvarende sak på Kirkemøtet i 2022, ba Kirkemøtet om at Kirkemøtet gis økt innsyn i Kirkerådets økonomi og involveres i prinsipielt viktige disponeringer. Kirkerådet minner om at saksdokumentene som behandles i Kirkerådet er offentlige og legges ut på kirken.no i forkant av alle Kirkerådsmøter. Status økonomi for rDnk rapporteres til Kirkerådet fire ganger årlig. I tillegg kommer behandlinger av budsjett, regnskap samt andre saker av økonomisk betydning. Det vises i denne sammenheng også til KR 60/23 Evaluering av kontrollordningene i Den norske kirke og Kirkerådet sin rolle som styre for rettssubjektet Den norske kirke i økonomi- og virksomhetsstyringssaker.

Innstilling 1

Komiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Komiteen har følgende merknader:

Saksorienteringen viser til to saksdokumenter. Disse er ikke lagt ved, og det er krevende å lete de fram på nettet på egen hånd. Det vil oppleves mye lettere tilgjengelig dersom slike saksdokumenter legges ved eller legges inn i saksorienteringen.

Komiteen etterlyser også informasjon knyttet flere av momentene fra fjorårets merknader og vedtak i tilsvarende sak. Mangelen på informasjon gjør at komiteen opplever det som vanskelig for Kirkemøtet å utføre den del av ansvaret som ligger på Kirkemøtet i denne saken.

Kirken står foran store utfordringer i årene som kommer, ikke minst økonomisk. Dette belyses i langtidsbudsjettet, som var en del av Kirkerådets budsjettsak 94/22 fra desember. Siden saken ikke var lagt ved ønsker komiteen å legge det som sto om langtidsbudsjett inn som en merknad her i sin helhet:

«Langtidsbudsjett

Selv om fremtidig økonomi for Dnk i særlig grad avgjøres av det statlige bevilgningsnivået er det en rekke faktorer som påvirker langtidsøkonomien. I stikkord nevnes blant annet:

- Statlig bevilgningsnivå (statsbudsjettet)
- Årslønnsutvikling, også prisvekst
- Pensjoneringsutvikling; jf. SPK
- Bemanning/rekrutteringssituasjon
- Nivå for satsings- og fokusområder
- Uforutsette situasjoner; jf. covid-19

For 2023 leder avstanden mellom en reell bevilgningsøkning på 1,16 % og en forventet årslønnsvekst på 4,2% til en svekket og utfordrende økonomiutvikling.

Parallelt med rekrutteringsutfordringer til presteyrket vil en relativt høy andel av kirkens ansatte innen de neste 10-12 år fratru sine stillinger pga. alder. Innen presteskaper er i dag 28 % over 60 år, mens 30% er i aldersgruppen 50-59 år. Tall fra SPK viser at snittalderen i Dnk er 68,2 år ved uttak av alderspensjon og 64,8 år ved uttak til AFP. Antall pensjonerings påvirker både personalforvaltningen (rekruttering) og økonomien (pensjonsbelastning via SPK).

Makroøkonomi

Det er stor usikkerhet om den økonomiske utviklingen fremover. Myndighetenes mål er å unngå markert økonomisk tilbakeslag og økt arbeidsledighet. Norges Bank har hevet styringsrenten flere ganger de siste månedene med mål om å få kontroll på den høye pris- og lønnsveksten. Inflasjonsmålet er fortsatt 2%, men siste tall fra SSB på 7,5% viser at prisveksten er den høyeste siden 1987. Anslagene for prisveksten (KPI-JAE) er rundt 3 % for de neste årene, men den siste utviklingen indikerer at den kan bli høyere. Hva angår årslønnsveksten legger Nasjonalbudsjett 2023 til grunn 3,9% inneværende år og 4,2% i 2023.

I foreliggende langtidsbudsjett er det lagt til grunn 3% prisvekst og en årslønnsvekst på 3% som stiger til 3,5%. For vårt formål er det imidlertid viktigere å se på avstanden mellom forventet inntektsvekst opp mot kostnadene (pris- og lønnsveksten). Langtidsbudsjettet legger til grunn at forskjellen er negativ. Dette setter budsjettet under press.

Langtidsbudsjett Dnk 2024-2027								121122	
Foreløpig		Budsjett 2023	Vekst 24-25	2024	2025	Vekst 26-27	2026	2027	
Statlig tildeling	-	2 399	2 399	2,0 %	2 447,0	2 495,9	1,5 %	2 533,4	2 571,4
Tilskudd		587	587	2,0 %	598,7	610,7	1,5 %	619,9	629,2
Utgifter		1 833							
Lønn	60 %	1 100							
hvorav pensjon			175	4,0 %	182,0	189,3	4,5 %	197,8	206,7
Rest lønn			925	3,0 %	952,5	981,1	3,5 %	1 015,5	1 051,0
Driftsutg	40 %	733							
Drift hvorav satsing			96	2,5 %	98,4	100,9	-8,0 %	92,8	85,4
Rest drift			637	3,0 %	656,3	676,0	3,0 %	696,3	717,2
Finans		21	21	0,0 %	21	21	0,0 %	21	21
Resultat					20,0	41,1		67,9	97,1
Underfinansiering	%				-0,8 %	-1,6 %		-2,7 %	-3,8 %

For årene 2024 og 2025 er det lagt til grunn en inntektsreduksjon på 1 prosentpoeng målt mot lønn; jf. tildelingsøkning på 2% og årslønnsvekst på 3%. Det er videre lagt inn at pensjonskostnader øker årlig med 4%. Satsinger og fokusområder er her definert lik digitaliseringskostnadene og budsjettert med økningstakt på 2,5% og når en topp på 101 mill. kroner i 2025. De andre driftskostnadene er budsjettert med vekst 3%. I denne kategorien utgjør tjenestekjøp, reiser, lokaler, møter/kurs og datautstyr de største postene for rettssubjektet.

Basert på ovenstående forutsetninger må det påregnes en underfinansiering på 20 mill. kroner i 2024 og 41 mill. kroner i 2025. Dette krever at det tidlig begynnes å arbeide med prioriteringer og kuttscenarier.

For årene 2026 og 2027 legges det til grunn en ytterligere svekkelse ved at inntektsreduksjonen er økt til 2 prosentpoeng målt mot lønn (inntekter 1,5%/lønn 3,5%). Når det gjelder digitale aktiviteter er det lagt inn en årlig reduksjon med 8% slik at nivået i 2027 er 85 mill. kroner. Det er budsjettert med ytterligere vekst i pensjonskostnadene slik at disse utgjør 207 mill. kroner i 2027.

Dette leder til at underfinansieringen er økt til hhv 68 og 97 mill. kroner i 2026 og 2027.

Tabellen over bygger på et sett med forutsetninger med stor usikkerhet. Slik sett er den også basert på et konservativt syn på utviklingstrekkene framover og viser ett mulig utviklingsscenario. Med en stor inntektskilde er det viktig at kirken er seg bevist utviklingsbildet og sammensetningen av egne kostnader, og hvordan disse bør monitoreres og utvikles framover.

Det har gjennom de siste årene vært budsjettmessig rom for digitale aktiviteter for til sammen omlag 100 mill. kroner per år. Målt som digitale aktiviteter er 2023-nivået 96 mill. kroner, og i tabellen er det lagt inn en økningstakt på 2,5% for 2024 og 2025, og en topp på 101 m i 2025. Men hva med fremtiden? Det vil trolig være behov for ytterligere satsing på digitaliseringsområdet. Økt digitalisering vil imidlertid medføre effektiviseringsgevinster, som primært vil komme lokalkirken til gode. Det blir derfor viktig i tiden fremover å søke å etablere kontantstrømmer fra fellesråd som har realisert gevinster, for dermed å kunne øke aktivitetsnivået ut over dette. Det medfører at digitalisering vil ha en netto kostnadsramme på Kirkerådets budsjett på om lag samme nivå som i dag og som må prisjusteres.»

Knyttet til den store usikkerheten det vises til her, ber komiteen Kirkerådet legge fram en best mulig langtidsprognose (som ansees å være et mer passende begrep enn langtidsbudsjett) for de nærmeste 3 årene til neste Kirkemøte. Prognosen kan med fordel også si noe om hvilke midler som er bundet og hvilke som er frie, for å gi Kirkemøtet en bedre mulighet til å prioritere gjennom å fatte vedtak om fordeling av midler for årene som kommer.

For å understreke viktigheten av punktene komiteen tok opp i fjorårets sak – og som Kirkerådet har tatt med i årets saksorientering -vil komiteen gjenta de her, med ett tillegg:

- a. Kirkerådets satsinger må være langsiktige og retningsgivende. De langsiktige strategiske planene bør følges av økonomiplaner, for å sikre samsvar mellom strategi og pengebruk. Viser for øvrig til Kirkemøtets budsjettreglement om langtidsbudsjett.
- b. Oppfølging av saken om kirken som økonomisk aktør og ansvarlig forvalter kan medføre behov for at driftsbudsjettene økes.
- c. Dersom tilskudd fra stat og kommune ikke følger lønns- og prisvekst, vil dette på sikt bli dramatisk. Dette understreker behovet for at det jobbes med å skape synergieffekter på mange felt framover, som nevnt nedenfor.
- d. Til satsingene vil komiteen peke på følgende, som bør hensyntas i budsjettsammenheng: Det vises til god effekt for diakonien ved sammenslåing av fellesfunksjoner innenfor økonomi i rettssubjektet. Kirkerådet bes se på ytterligere fellesløsninger som kan friggi ressurser til samskaping og samhandling lokalt.
- e. Det må arbeides med å utvikle forholdet mellom menighetsdiakonien og institusjonsdiakonien. Komiteen tror det kan skapes positive effekter ved å jobbe med dette.
- f. Det ønskes tydeligere oppmerksomhet på å ivareta og organisere arbeidet med frivillige.
- g. Folkevalgtes arbeidsvilkår bør forbedres, jfr. Askeland-utvalgets rapport
- h. NYTT: Det er vesentlig at det sees på kirkens inntekter i tiden framover. Det må jobbes for å bli en offensiv kirke som på en positiv måte kan jobbe med å øke inntektene gjennom samarbeid med andre aktører.

Disse punktene er viktige for kirkens arbeid framover. Komiteen er derfor tilfreds med at Kirkerådet i saksorienteringen har meldt at de vil søke å ivareta disse i sakene rådet har til behandling i sine møter framover.

Forslag til vedtak er av komiteen forkortet til kun å gjelde pkt 1 og 2 uten forklaring på hvem som er mottakere i de tre budsjettgruppene. Anslag på kronebeløp til fordeling er også tatt ut av forslag til vedtak, da dette kun er anslåtte størrelser. Komiteen mener at både forklaring på budsjettgruppene og anslag på kronebeløp heller bør tas med i merknadene her:

Budsjettgruppe 1: Den norske kirke drift

Kirkemøtet fastsetter en felles ramme til disposisjon for Kirkerådet, Bispemøtet og bispedømmerådene. Midlene fordeles mellom rettssubjekts kostnader, Kirkerådet, Bispemøtet og bispedømmerådene. Svalbard kirke får sin tildeling i tråd med eget tilskudd fra Justis- og beredskapsdepartementet.

Kirkerådet avsetter midler til å dekke felleskostnader for rettssubjektet etter samme modell som tidligere. I KR 68/19 er det lagt til grunn en forventning om en årlig lønnsvekst på 3 prosent i perioden 2020-2024. Vi ser imidlertid at det 21. april innværende år ble enighet om en ramme på 5,2 prosent for frontfagene. Det tekniske beregningsutvalget (TBU) anslo 13. mars konsumprisveksten til å være på 4,9 prosent i 2023.

Dersom fordelingen mellom drift og tilskudd opprettholdes, og det legges en føring om en økning i tilskuddet på 3 prosent, vil det medføre et driftstilskudd på 1 866 mill kr i 2024, mot 1 812 mil kr i 2023.

Budsjettgruppe 2: Den norske kirke – tilskudd

Tilskuddene relaterer seg til ulike mottakere og ordninger. Tilskudd til trosopplæring, diakoni, kirkelig undervisning og kirkemusikk. En videreføring av tilskuddene i de ovenfor nevnte kategoriene vil dermed utgjøre 557 mill. kr i 2024, mot 541 mill. kr i 2023.

Budsjettgruppe 3: Tilskudd til andre

Budsjettgruppe 3 utgjør øremerkede tilskudd til navngitte organisasjoner, i tillegg til internasjonale og økumeniske organisasjoner. Budsjettgruppen utgjorde 46 mill. kroner i 2023, og en videreføring i 2024 vil utgjøre 47 mill. kr.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet tar Kirkerådets vedtak om regnskap for 2022 og budsjett for 2023 til orientering.
2. Kirkemøtet fordeler forventet rammetilskudd for 2024 med samme fordeling mellom drift og tilskudd som i 2023.

Plenumsbehandling

Saksordfører: Odd Einar Dørum

Følgende hadde ordet:

Odd Einar Dørum, Erling Birkedal, Karl Johan Kirkebø, Stein Reinertsen, Tore Christiansen, Kristin Gunleiksrud Raaum, Rikke Elisabeth Grevstad Kopperstad, Arve Otter Juritzen.

Votering:

Enstemmig vedtatt Antall stemmeberettigede: 108

Kirkemøtets vedtak

1. Kirkemøtet tar Kirkerådets vedtak om regnskap for 2022 og budsjett for 2023 til orientering.
2. Kirkemøtet fordeler forventet rammetilskudd for 2024 med samme fordeling mellom drift og tilskudd som i 2023.

KM 12/23 Evaluering av kontrollordningene i Den norske Kirke

Saksdokumenter:

KM 12.1/23 Evalueringsrapport Kontrollordningene i Den norske kirke

Saksorientering

På Kirkemøtet i 2016, som en del av forberedelsene til skillet mellom stat og kirke, ble det vedtatt å etablere et kontrollutvalg for Den norske kirke, og det ble fastsatt regler for utvalgets arbeid. Ved behandling av sak KM 13/17 «Kontrollutvalg og etablering av internrevisjon 2017» ble det gitt en føring at ordningen med internrevisjon skulle evalueres etter tre år og sees i sammenheng med resten av kontrollregimet.

Evalueringen ble gjennomført av PwC høsten 2022 og presentert for Kirkerådet og Kontrollutvalget i februar 2023. Evalueringsrapporten slår fast at Den norske kirke i sin styringsmodell har to ulike styringslinjer med ulik logikk, og at kontrollordningene som er etablert for Den norske kirke ikke er basert på, eller tilpasset, til de to styringslinjene. Evalueringsrapport har en rekke observasjoner og gir fire anbefalinger. Disse ble behandlet i KR 44/23. Ett av tiltakene krever vedtak i Kirkemøtet og fremlegges her til vedtak. Evalueringsrapporten legges i sin helhet ved saken til orientering. Kontrollutvalgets kommentarer til rapporten ligger ved som vedlegg.

Innstilling 1

Komiteen legger i saksorienteringen til grunn. Komiteen har følgende merknader:

Ifølge saksorienteringen ligger kontrollutvalgets uttalelse til evalueringsrapporten vedlagt. Selve evalueringsrapporten ligger vedlagt, og det er gjengitt utdrag fra kontrollutvalgets uttalelse, men for å finne hele kontrollutvalgets uttalelse, må man se i sak KM 10/23.

Komiteen understreker viktigheten av å ha gode kontrollordninger på plass.

I forslag til vedtak pkt a) foreslås det ingen endringer.

Dagens kontrollutvalg vil fortsette sitt arbeid fram til neste Kirkemøte, da et nytt revisjonsutvalg opprettes.

Komiteen foreslår en språklig endring i pkt b) for å tydeliggjøre vedtaket. Komiteen konstaterer at Kirkerådet i sin behandling av saken forutsetter at en vesentlig del av revisjonsutvalget vil bestå av eksterne ressurser innen regnskap, revisjon og virksomhetsstyring.

Komiteen foreslår endring i forslag til vedtak i pkt c).

Et viktig grunnlag for komiteens endringsforslag er knyttet til kontrollutvalgets kommentar, som er gjengitt i saksframlegget: Forslaget i evalueringsrapporten om at en av Kirkemøtets komitéer kan utvikles som en Kontrollkomite og utføre kontrollfunksjonene, er etter kontrollutvalgets syn interessant. En slik komite vil trolig sterkere enn dagens kontrollordninger kunne ivareta også mer kirkepolitisk orienterte spørsmål ved oppfølging av Kirkemøtevedtakene, og vil kunne erstatte kontrollutvalget på en måte som vil kunne styrke kontrollvirksomheten.

Dette er også i tråd med innspill komiteen har fått fra kontrollutvalgets leder og nestleder i løpet av Kirkemøtet.

Forslag til vedtak

- a) Regler for Den norske kirkes kontrollutvalg, fastsatt av Kirkemøtet 11. april 2016, oppheves. Vedtaket trer i kraft fra og med Kirkemøtet 2024.
- b) Kirkemøtet tar til orientering at Kirkerådet vil opprette et revisjonsutvalg under Kirkerådet. Dette utvalget overtar fra samme tidspunkt oppgavene med å se til at Kirkerådets virksomhet blir undergitt god internkontroll, og at regnskapene til rettssubjektet blir revidert på en betryggende måte.
- c) Kirkemøtet vil fra og med 2025 behandle en rapport fra Kirkerådet om oppfølging av Kirkemøtets vedtak. Saken legges til en fast komite på Kirkemøtet. Kirkemøtet ber om at Kirkerådet før neste Kirkemøte utarbeider forslag til mandat og regler for komiteens arbeid med kontrollspørsmål

Plenumsbehandling 1

Saksordfører: Ann-Kristin Sørvik

Disse hadde ordet:

Trond Rønning, Marius Berge Eide, Karl Johan Kirkebø

Votering:

For: 100 for Mot: 10 Antall stemmeberettigede: 110

Kirkemøtets vedtak

- a) Regler for Den norske kirkes kontrollutvalg, fastsatt av Kirkemøtet 11. april 2016, oppheves. Vedtaket trer i kraft fra og med Kirkemøtet 2024.
- b) Kirkemøtet tar til orientering at Kirkerådet vil opprette et revisjonsutvalg under Kirkerådet. Dette utvalget overtar fra samme tidspunkt oppgavene med å se til at Kirkerådets virksomhet blir undergitt god internkontroll, og at regnskapene til rettssubjektet blir revidert på en betryggende måte.
- c) Kirkemøtet vil fra og med 2025 behandle en rapport fra Kirkerådet om oppfølging av Kirkemøtets vedtak. Saken legges til en fast komite på Kirkemøtet. Kirkemøtet ber om at Kirkerådet før neste Kirkemøte utarbeider forslag til mandat og regler for komiteens arbeid med kontrollspørsmål

KM 13/23 Kirkelig organisering: endringer i personalreglementet og kirkeordningen m.m.

Saksdokumenter:

KM 13/23 Kirkelig organisering: endringer i personalreglementet og kirkeordningen m.m.

KM 13.1/23 Protokoll fra ekstraordinært Kontaktmøte 10.05.2023

Sammendrag

Personalreglementet

Som en del av arbeidet med ny organisering av Den norske kirke vedtok Kirkemøtet i 2022 at det skal utarbeides et felles personalreglement for hele trossamfunnet. Dette skal bidra til en enhetlig og effektiv personalforvaltning som er gjenkjennelig i hele kirken. Det er lagt opp til at et nytt personalreglement kan bli vedtatt på Kirkemøtet i 2025.

Som en del av dette presiserte komiteen i Kirkemøtet at tilsetting i partssammensatt utvalg skal være hovedregel ved tilsettinger i Den norske kirke, også for prester som er ansatt i rettssubjektet Den norske kirke. Disse ansettes i dag av bispedømmerrådet. Et første skritt er å innføre en ordning med tilsetting av prester i partssammensatt utvalg gjennom endringer i det eksisterende personalreglementet.

Kirkerådet foreslår at tilsetting av prester i rettssubjektet Den norske kirke skal gjøres i et tilsettingsråd som erstatter bispedømmerrådet som tilsettende myndighet. Tilsettingsrådet skal være partssammensatt og bestå av stiftsdirektør eller en som er oppnevnt av stiftsdirektøren som leder, prost, menighetsrådsrepresentant og arbeidstakerrepresentant.

Videre foreslår Kirkerådet å fjerne dagens ordning med innstillingsråd og gi innstillingsmyndighet til stillingens nærmeste overordnede som vil være prosten.

I tillegg foreslår Kirkerådet endringer som er nødvendige som følge av innføringen av tilsettingsutvalg for prester. Det er ikke gjort andre endringer eller redigeringer. Dette kan gjøre reglene uoversiktlige og vanskelige å lese, men det er ikke ønskelig å gjøre større endringer nå. I arbeidet med et nytt og felles personalreglement vil tilgjengelighet og oversiktlig framstilling være viktig.

Endringene vil tre i kraft når de er vedtatt på Kirkemøtet. Likevel vil tilsettingsprosesser som er påbegynt når endringene trer i kraft, fullføres etter dagens ordning.

Selv om de foreslåtte endringene er ment å være en varig endring, vil arbeidet med et felles personalreglement fram mot 2025 også kunne påvirke reglene om partssammensatte tilsettingsutvalg for prester.

Saken ble i januar 2023 sendt på høring til blant annet alle bispedømmerråd og biskoper, arbeidstakerorganisasjoner og et utvalg menighetsråd og kirkelige fellesråd. Høringsinstansene støttet med enkelte unntak forslaget fra Kirkerådet, men det kom flere forslag til endringer, særlig om sammensetningen av et tilsettingsutvalg.

Saken har også i tråd med Hovedavtalen § 9-4-2 II 1. l) vært drøftet med arbeidstakerorganisasjonene i kontaktmøte 10. mai 2023. Protokoll fra drøftingen er vedlagt.

Kirkeordningen

Det er foreslått fire endringer i kirkeordningen. To av endringene er rent språklige endringer.

Den gamle betegnelsen fylkesmannen byttes i § 8 ut med statsforvalteren. I § 42 gjøres språklige endringer i omtalen av språkloven.

I § 14 er det foreslått å ta inn et unntak fra kravet om menighetsmøte for å behandle endringer i soknegrensene i de tilfellene dette er en følge av endringer i kommunegrensene. I slike tilfeller kan ikke menigheten eller andre kirkelige organer påvirke endringene, og det er derfor unødvendig å gjennomføre menighetsmøte i slike saker. Det har vært vurdert som unødvendig å ha dette forslaget på høring.

Kirkemøtet vedtok i sak KM 10/22 at lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg skal være fast og medlem av Kirkemøtet. Dette foreslås tatt inn i kirkeordningen § 27. Ettersom saken bare er en oppfølging og reglementsfasting av Kirkemøtets vedtak mener Kirkerådet at det ikke har vært nødvendig å ha saken på høring i denne omgangen. Spørsmålet om lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg var på høring før behandlingen av KM 10/22.

Kirkemøtets forretningsorden

Forslaget til endringer i Kirkemøtets forretningsorden er en oppfølging av vedtaket i KM 10/22 om lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg og forslaget ovenfor om endring i kirkeordningen § 27. Det har vært vurdert som unødvendig å ha også dette forslaget på høring.

Innstilling 1

Komiteens merknader

Komiteen har følgende merknader:

Komiteen legger i saksorienteringen til grunn.

Komiteen takker for arbeidet som er gjort og støtter forslaget om å flytte tilsettingsmyndigheten for prester fra bispedømmerådet til et tilsettingsråd. Komiteen har gjennomført høring med Presteforeningen under Kirkemøtet.

1. En viktig side ved forslaget er at menighetsrådet styrkes gjennom direkte representasjon i rådet som tilsetter prester.
2. Komiteen mener også at bispedømmerådet gjennom endringsforslaget styrkes som strategisk organ på regionalt nivå ved at tid frigjøres til andre saker enn tilsettingssaker. Komiteen ser også en fordel i at tilsettingssaker kan bli mindre politiserte ved at de flyttes til et tilsettingsråd. Komiteen mener at forslaget om tilsetting i et tilsettingsråd også er et skritt på veien til enhetlig praksis i tilsettingssaker i hele Den norske kirke.
3. I saksfremlegget er det foreslått at prosten utarbeider forslag om hvem som skal tilsettes og at stiftsdirektøren leder tilsettingsrådet der det skal stemmes over tilsettingssaken. Komiteen ønsker å fremme et alternativt forslag, og mener at prosten både skal utarbeide forslag om hvem som skal tilsettes og at prosten leder tilsettingsrådet. Komiteen mener det er en god

løsning at prosten, i de tilfellene det er stemmelikhet, får en avgjørende dobbeltstemme fordi prosten har særskilt oversikt over prestekollegiet, kompetanse, behov og lokale forhold.

4. Komiteen anbefaler at endringen i tilsettingsorgan trer i kraft fra 1.1.2024. Det vil gi tid til å få på plass nødvendig opplæring og tidspunktet vil sammenfalle med nytt bispedømmeråd. Komiteen legger til grunn at det vil bli utviklet kursopplegg som ivaretar behovet for nødvendig opplæring.
5. Komiteen har vurdert om tilsettingsrådet bør ha ett eller to medlemmer fra menighetsrådet. Det at menighetsråd relativt sjelden vil delta i slike saker og møter et råd med mer erfarne aktører kunne tilsi at en burde ha to representanter. Et flertall i komiteen mener likevel den beste løsningen er et tilsettingsråd med bare fire medlemmer, og at menighetsrådenes interesser blir tilstrekkelig ivaretatt med en representant.
6. Komiteen har diskutert biskopens rolle i tilsetting av prester. Biskopen har i dag en rolle i tilsettinger ved at søkerliste og søknader sendes gjennom biskopen til vedkommende menighetsråd. Videre er det biskopen i samråd med stiftsdirektøren som avgjør hvilke søkere som skal innkalles til intervju. Dette er foreslått videreført.

Komiteen støtter forslag til vedtak nr. 2 som gjelder enkelte endringer i kirkeordningen og nr. 3 som gjelder endringer i Kirkemøtets forretningsorden.

Forslag til vedtak

1. Endringer i personalreglementet

I

I personalreglement for Den norske kirke, fastsatt av Kirkemøtet 1. april 2019, gjøres følgende endringer:

§ 7 første og andre ledd skal lyde:

Ved tilsetting av menighetsprest og *spesialprest* er *tilsettingsrådet* tilsettende myndighet og *prosten* innstillende myndighet. *Som medlem av tilsettingsrådet, avgir prosten forslag om tilsetting i stedet for innstilling.*

Ved tilsetting av prost er bispedømmerådet tilsettende myndighet og innstillingsrådet innstillende myndighet.

§ 8 skal lyde:

§ 8. Tilsettingsrådets og innstillingsrådets sammensetning ved tilsetting av prester og proster

Tilsettingsrådet for prester består av stiftsdirektøren, eller den denne gir fullmakt, vedkommende prost, én representant for det eller de berørte menighetsrådene og én representant for arbeidstakerne.

Ved tilsetting av spesialprest deltar ikke representant for menighetsråd.

Prosten er leder for tilsettingsrådet.

Innstillingsrådet for proster består av en prost oppnevnt av biskopen, stiftsdirektøren eller den denne gir fullmakt, én representant for arbeidstakerne og én representant for det eller de berørte menighetsråd.

Prosten er leder for innstillingsrådet.

Den arbeidstakerorganisasjonen som organiserer flest prester i bispedømmet, oppnevner ett medlem med personlig varamedlem. Oppnevningen kan skje for fire eller to år. Arbeidstakerrepresentanten skal ivareta interessene til samtlige søkere. Medlem og varamedlem av bispedømmerådet er utelukket fra å være medlem av innstillingsrådet.

Det berørte menighetsråd utpeker én representant blant dets valgte medlemmer til innstillingsrådet og *tilsettingsrådet*. Der flere menighetsråd er berørt, utpeker de i fellesskap én representant blant de valgte medlemmene. Ved tilsetting av prost skal vedkommende representant være fra menighetsrådet ved prostesetet.

§ 11 tredje ledd skal lyde:

De søkere som synes å være best kvalifisert, skal innkalles til intervju. Ved tilsetting av prest avgjør biskopen dette i samråd med stiftsdirektøren. Er det blant de kvalifiserte søkerne personer med funksjonsnedsettelse eller nedsatt arbeidsevne, skal minst én av disse innkalles til intervju. Personer i innstillende myndighet kan dessuten kreve at andre kvalifiserte søkere innkalles. *Ved tilsetting av prest kan medlemmer av tilsettingsrådet kreve at andre kvalifiserte søkere innkalles.* Det vurderes konkret om søkere som er kjent fra før, skal innkalles.

§ 12 nytt tredje ledd skal lyde:

Ved intervju av søkere til stilling som prest kan også øvrige medlemmer av tilsettingsrådet delta.

§ 12 nåværende tredje til niende ledd blir fjerde til tiende ledd

§ 17 nytt tredje ledd skal lyde:

Tilsettingssaker i tilsettingsråd for prester skal behandles i møte.

§ 17 nåværende tredje til sjuende ledd blir fjerde til åttende ledd

§ 18 fjerde ledd skal lyde:

Før *tilsettende myndighet* treffer vedtak om tilsetting av person som er vigslet til prest i et annet kirkesamfunn, skal biskopen etter samtale med søkeren ha funnet vedkommende skikket for prestatjeneste i Den norske kirke og mottatt vedkommendes løfte om å utføre denne tjeneste i overensstemmelse med Den norske kirkes lære og ordninger. Tilsvarende gjelder for personer som er innstilt til en prest under utdanning-stilling.

§ 23 andre ledd skal lyde:

I sak om menighetsprest, prost eller spesialprest hvor *tilsettingsrådet eller* bispedømmerådet er tilsettende myndighet og der saken krever rask avgjørelse, kan vedtak om suspensjon etter arbeidsmiljølovens bestemmelser også treffes av biskopen i samråd med bispedømmerådets leder. På samme vilkår kan preses treffe vedtak om suspensjon av biskop.

II

Endringene trer i kraft fra 1. januar 2024.

2. Endringer i kirkeordningen

I

I kirkeordning 30. mars 2019 nr. 2307 for Den norske kirke gjøres følgende endringer:

§ 8 sjette ledd annet punktum skal lyde:

Bispedømmerådet utøver den myndighet som i inndelingslova er lagt til *statsforvalteren*.

§ 14 annet ledd skal lyde:

Før vedkommende myndighet treffer avgjørelse, skal menighetsmøtet gis anledning til å uttale seg om oppføring eller nedlegging av kirke og om deling, sammenslåing eller andre endringer i grensene for sokn. *Dette gjelder likevel ikke når endringer i soknegrensene er en følge av endringer i kommunegrensene.*

§ 27 skal lyde:

Kirkemøtet består av preses i Bispemøtet, medlemmene av bispedømmerådene, *lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg* og lederen av *Samisk kirkeråd*. *Kirkemøtet fastsetter nærmere regler for valg av de to sistnevnte.*

§ 42 fjerde ledd skal lyde:

Bokmål og nynorsk er likeverdige *skriftspråk* i kirkelige organer. For kirkelige organer som opptrer på vegne av rettssubjektet Den norske kirke, anvendes *språklovas* regler *om statsorgan* for så vidt gjelder den administrative delen av virksomheten.

II

Endringene trer i kraft straks, med unntak av § 27, som trer i kraft fra 1. januar 2024.

3. Endringer i Kirkemøtets forretningsorden

I

I Kirkemøtets forretningsorden gjøres følgende endringer:

§ 1-3. skal lyde:

Kirkemøtet består av *preses i Bispemøtet*, medlemmene av bispedømmerådene, *lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg* og lederen av Samisk kirkeråd.

§ 1-4 første ledd skal lyde:

Med tale- og forslagsrett møter:

- leder av Mellomkirkelig råd, så fremt vedkommende ikke er valgt medlem av Kirkemøtet,
- *tre* representanter for Ungdommens kirkemøte,
- én representant for hver av utdanningsinstitusjonene som tildeler graden cand.theol., oppnevnt av institusjonene selv,
- første varamedlem for døvemenighetenes medlem i Oslo bispedømmeråd, og
- avtroppende medlemmer av Kirkerådet.
-

II

Endringene trer i kraft fra 1. januar 2024.

Plenumsbehandling 1:

Saksordfører: Olav Myklebust

Følgende hadde ordet:

Olav Myklebust, Jo Hedberg, Finn Ragnvald Huseby, Erling Birkedal, Thomas Tinglum, Gard Realf Haugerud Sandaker-Nielsen, Thomas Raadin Iversen, Inga Stoveland Dekko, Stein Reinertsen, Anita Apelthun Sæle, Jan Otto Myrseth, Gaute Norbye, Arve Otter Juritzen, Karl Johan Kirkebø.

Endringsforslag 1 ved Jo Hedberg:

Primærforslag: Menighetsprestene ansettes av menighetsrådene.

Sekundærforslag:

Innstillingsrådet skal bestå av:

Ved ansettelse av menighetsprest består innstillingsrådet av prosten og tre fra menighetsrådet og en lokal tillitsvalgt.

Ved ansettelse av prost består tilsettingsrådet av Biskopen eller den han utnevner, en tillitsvalgt i bispedømmet og en reps fra hvert av de berørte menighetsråd.(max 4 reps) Menighetsrådet(ene) kan ha med seg en juridisk rådgiver.

Ved ansettelse av menighetsprest: Partssammensatt ansettelses utvalg skal bestå av: Prosten, representant/tillitsvalgt fra de ansatte i lokal menigheten og tre representanter fra menighetsrådet. En av disse kan velges av fellestrådet. Menighetsrådet kan ha med seg en juridisk rådgiver. Bispedømmerådet ansetter prostene.

Endringsforslag 2 ved Finn Ragnvald Huseby

§ 7:

I linje 9 erstattes ordet «prosten» av «stiftsdirektøren, , eller den denne gir fullmakt». Setningen «Som medlem av tilsettingsrådet osv» strykes.

§ 8:

- I linje 18 : Ordene «stiftsdirektøren, eller den denne gir fullmakt» erstattes av «biskopen».

- I linje 30 vurderes om ordet «Prosten» skal erstattes av «Stiftsdirektøren»

Endringsforslag 3 Erling Birkedal:

§ 8-2 Tilsettingsrådet for prester består av stiftsdirektøren, eller den denne gir fullmakt, vedkommende prost, to representant for det eller de berørte menighetsrådene og én representant for arbeidstakerne

Endringsforslag 4 ved Thomas Tinglum

Linje 22

kan komiteen vurdere om eventuelt institusjonen der presten skal utføre tjeneste kan overta menighetsrådets plass.

Saken gikk tilbake til komiteen

Innstilling 2

Komiteens merknader.

Komiteen legger saksorienteringen til grunn.

Komiteen takker for arbeidet som er gjort og støtter forslaget om å flytte tilsettingsmyndigheten for prester fra bispedømmerådet til et tilsettingsråd. Komiteen har gjennomført høring med Presteforeningen under Kirkemøtet.

1. En viktig side ved forslaget er at menighetsrådet styrkes gjennom direkte representasjon i rådet som tilsetter prester.

2. Komiteen mener også at bispedømmerrådet gjennom endringsforslaget styrkes som strategisk organ på regionalt nivå ved at tid frigjøres til andre saker enn tilsettingssaker. Komiteen ser også en fordel i at tilsettingssaker kan bli mindre politiserte ved at de flyttes til et tilsettingsråd. Komiteen mener at forslaget om tilsetting i et tilsettingsråd også er et skritt på veien til enhetlig praksis i tilsettingssaker i hele Den norske kirke.
3. Flertallet i komiteen har konkludert med at de støtter forslagene i saksorienteringen fra Kirkerådet. Tilsettingsrådet består i forslaget av stiftsdirektør eller en som er oppnevnt av stiftsdirektøren, prost, menighetsrådsrepresentant og arbeidstakerrepresentant. Her er det videre foreslått at prosten utarbeider forslag om hvem som skal tilsettes og at stiftsdirektøren leder tilsettingsrådet der det skal stemmes over tilsettingssaken. Komiteens flertall viser til begrunnelsen i saksfremlegget og vil når det gjelder utarbeiding av forslag særlig legge vekt på prostens rolle som stillingens nærmeste overordnede. Flertallet mener stiftsdirektør bør lede tilsettingsrådet da denne har et helhetlig ansvar og oversikt.
4. Komiteen har behandlet flere endringsforslag. Et mindretall på 1 i komiteen foreslår at stiftsdirektøren skal utarbeide innstilling. Mindretallet opprettholder også forslaget fra første innstilling om at prosten skal lede tilsettingsutvalget og legger vekt på prostens lokale tilknytning.

5.	6. Hvem lager innstilling:	7. Leder av tilsettingsrådet:
8. Komiteens flertall:	9. Prost	10. Stiftsdirektør
11. Komiteens mindretall:	12. Stiftsdirektør	13. Prost

5. Komiteen har vurdert om tilsettingsrådet bør ha ett eller to medlemmer fra menighetsrådet. Det at menighetsråd relativt sjelden vil delta i slike saker og møter et råd med mer erfarne aktører kunne tilsi at en burde ha to representanter. Et flertall i komiteen mener likevel den beste løsningen er et tilsettingsråd med bare fire medlemmer, og at menighetsrådenes interesser blir tilstrekkelig ivaretatt med en representant. Flertallet legger vekt på at det må være samsvar mellom arbeidsgivers rolle i tilsettingsprosessen og det ansvaret bispedømmet/bispedømmerrådet har som arbeidsgiver. Flertallet mener at den ansvarlige arbeidsgiver ikke kan være i mindretall når tilsettinger vedtas. Flertallet vil igjen peke på at menighetsrådene i forslaget gis en plass i det organet som vedtar tilsettingen, i motsetning til dagens ordning med plass i innstillingsorganet. I tillegg beholdes menighetenes rett til å avgi uttalelse før tilsetting gjøres. Et forslag om to representanter for menighetene har heller ikke vært sendt på høring eller vært gjenstand for drøfting med organisasjonene.
6. Komiteen har diskutert biskopens rolle i tilsetting av prester. Biskopen har i dag en rolle i tilsettinger ved at søkerliste og søknader sendes gjennom biskopen til vedkommende menighetsråd. Videre er det biskopen i samråd med stiftsdirektøren som avgjør hvilke søkere som skal innkalles til intervju. Dette er foreslått videreført.

7. Komiteen har behandlet forslaget fra Hedberg om menighetsrådenes rolle (forslag 7) og innstiller på at dette avvises. Forslaget gjelder slik komiteen ser det et mer grunnleggende spørsmål enn det som nå er til behandling, nemlig innføring av tilsettingsråd for tilsetting av prester i rettssubjektet Den norske kirke. Hedbergs forslag vil vesentlig endre Den norske kirkes tilsettingsordning. Komiteen mener at et slikt forslag vil kreve en grundigere utredning og høring før det kan behandles.
8. Komiteen har behandlet forslaget fra Birkedal om menighetsrådenes representasjon (forslag 9) og et flertall i komiteen innstiller på at dette avvises. Komiteens flertall viser til merknad 5 om antallet representanter for menighetsrådene. Et mindretall på 1 i komiteen støtter forslaget.
9. Komiteen har behandlet forslaget fra Huseby om tilsettingsrådets sammensetning (forslag 8). Komiteen ønsker å dele opp forslaget i tre, slik at hvert punkt i forslaget behandles for seg i det følgende.
10. Når det gjelder forslaget om endring i § 7 om at stiftsdirektøren skal utarbeide innstilling til tilsetting, anser komiteen at dette er innarbeidet i mindretallets forslag.
11. Komiteen anbefaler å avvise Husebys forslag om at biskopen skal erstatte stiftsdirektøren eller den denne gir fullmakt i tilsettingsrådet. Komiteen har diskutert biskopens rolle i tilsetting av prester og viser til kommentar 6 ovenfor.
12. Komiteen innstiller også på at Husebys forslag om at stiftsdirektøren skal lede innstillingsrådet for tilsetting av prost avvises. Reglene for tilsetting av prost er ikke foreslått endret i Kirkerådets saksorientering, og det er fortsatt bispedømmerådet som skal foreta disse tilsettingene. Komiteen mener derfor at det ikke er ønskelig å gjøre endringer på dette området. En slik endring er heller ikke utredet.
13. Komiteen har behandlet forslaget fra Tinglum om institusjonenes rolle ved tilsetting av spesialprest (forslag 10) og innstiller på at dette avvises. Komiteen vil bemerke at tilsetting av prester i trossamfunnet skal gjøres av kirkens egne, ansvarlige organer. Det er ikke ønskelig å trekke eksterne inn i selve avgjørelsen om hvem som tilsettes. Institusjonenes interesser er ved tilsetting av spesialprest ivaretatt gjennom retten til å delta på intervju, og retten til å avgi uttalelse før tilsetting gjøres. Dette er en ordning som fungerer godt i dag, og vil bli videreført.
14. Komiteen mener det er viktig at de endringene som nå gjøres blir evaluert etter at ordningene har blitt innført og har fått fungere en stund.
15. Komiteen anbefaler at endringen i tilsettingsorgan trer i kraft fra 1.1.2024. Det vil gi tid til å få på plass nødvendig opplæring og tidspunktet vil sammenfalle med nytt bispedømmeråd. Komiteen legger til grunn at det vil bli utviklet kursopplegg som ivaretar behovet for nødvendig opplæring.
16. Komiteen merket seg ønsket om en videre oppfølging av arbeidet med styrking av ungdomsrepresentasjonen i bispedømmerådene. Komiteen mener dette bør følges opp i en egen sak i det videre arbeidet.

Komiteen støtter forslag til vedtak nr. 2 som gjelder enkelte endringer i kirkeordningen og nr. 3 som gjelder endringer i Kirkemøtets forretningsorden.

Mindretallets forslag:

§ 7, linje 9: *prosten* erstattes med *stiftsdirektøren, eller den denne gir fullmakt.*

§ 7, linje 10: *prosten* erstattes med *stiftsdirektøren, eller den denne gir fullmakt.*

§ 8 linje 24: *stiftsdirektøren* erstattes med *prosten.*

Forslag til vedtak

Endringer i personalreglementet

I

I personalreglement for Den norske kirke, fastsatt av Kirkemøtet 1. april 2019, gjøres følgende endringer:

§ 7 første og andre ledd skal lyde:

Ved tilsetting av menighetsprest og spesialprest er *tilsettingsrådet* tilsettende myndighet og *prosten* innstillende myndighet. *Som medlem av tilsettingsrådet, avgir prosten forslag om tilsetting i stedet for innstilling.*

Ved tilsetting av prost er *bispedømmerådet* tilsettende myndighet og *innstillingsrådet* innstillende myndighet.

§ 8 skal lyde:

§ 8. Tilsettingsrådets og innstillingsrådets sammensetning ved tilsetting av prester og proster

Tilsettingsrådet for prester består av stiftsdirektøren, eller den denne gir fullmakt, vedkommende prost, én representant for det eller de berørte menighetsrådene og én representant for arbeidstakerne.

Ved tilsetting av spesialprest deltar ikke representant for menighetsråd.

Stiftsdirektøren er leder for tilsettingsrådet.

Innstillingsrådet for proster består av en prost oppnevnt av biskopen, stiftsdirektøren eller den denne gir fullmakt, én representant for arbeidstakerne og én representant for det eller de berørte menighetsråd.

Prosten er leder for innstillingsrådet.

Den arbeidstakerorganisasjonen som organiserer flest prester i bispedømmet, oppnevner ett medlem med personlig varamedlem. Oppnevningen kan skje for fire eller to år. Arbeidstakerrepresentanten skal ivareta interessene til samtlige søkere. Medlem og varamedlem av bispedømmerådet er utelukket fra å være medlem av innstillingsrådet.

Det berørte menighetsråd utpeker én representant blant dets valgte medlemmer til innstillingsrådet og *tilsettingsrådet*. Der flere menighetsråd er berørt, utpeker de i fellesskap én representant blant de

valgte medlemmene. Ved tilsetting av prost skal vedkommende representant være fra menighetsrådet ved prostesetet.

§ 11 tredje ledd skal lyde:

De søkere som synes å være best kvalifisert, skal innkalles til intervju. Ved tilsetting av prest avgjør biskopen dette i samråd med stiftsdirektøren. Er det blant de kvalifiserte søkerne personer med funksjonsnedsettelse eller nedsatt arbeidsevne, skal minst én av disse innkalles til intervju. Personer i innstillende myndighet kan dessuten kreve at andre kvalifiserte søkere innkalles. *Ved tilsetting av prest kan medlemmer av tilsettingsrådet kreve at andre kvalifiserte søkere innkalles.* Det vurderes konkret om søkere som er kjent fra før, skal innkalles.

§ 12 nytt tredje ledd skal lyde:

Ved intervju av søkere til stilling som prest kan også øvrige medlemmer av tilsettingsrådet delta.

§ 12 nåværende tredje til niende ledd blir fjerde til tiende ledd

§ 17 nytt tredje ledd skal lyde:

Tilsettingssaker i tilsettingsråd for prester skal behandles i møte.

§ 17 nåværende tredje til sjuende ledd blir fjerde til åttende ledd

§ 18 fjerde ledd skal lyde:

Før *tilsettende myndighet* treffer vedtak om tilsetting av person som er vigslet til prest i et annet kirkesamfunn, skal biskopen etter samtale med søkeren ha funnet vedkommende skikket for prestatjeneste i Den norske kirke og mottatt vedkommendes løfte om å utføre denne tjeneste i overensstemmelse med Den norske kirkes lære og ordninger. Tilsvarende gjelder for personer som er innstilt til en prest under utdanning-stilling.

§ 23 andre ledd skal lyde:

I sak om menighetsprest, prost eller spesialprest hvor *tilsettingsrådet eller* bispedømmerådet er tilsettende myndighet og der saken krever rask avgjørelse, kan vedtak om suspensjon etter arbeidsmiljølovens bestemmelser også treffes av biskopen i samråd med bispedømmerådets leder. På samme vilkår kan preses treffe vedtak om suspensjon av biskop.

II

Endringene trer i kraft fra 1. januar 2024.

1. Endringer i kirkeordningen

I

I kirkeordning 30. mars 2019 nr. 2307 for Den norske kirke gjøres følgende endringer:

§ 8 sjette ledd annet punktum skal lyde:

Bispedømmerådet utøver den myndighet som i inndelingslova er lagt til *statsforvalteren*.

§ 14 annet ledd skal lyde:

Før vedkommende myndighet treffer avgjørelse, skal menighetsmøtet gis anledning til å uttale seg om oppføring eller nedlegging av kirke og om deling, sammenslåing eller andre endringer i grensene for sokn. *Dette gjelder likevel ikke når endringer i soknegrensene er en følge av endringer i kommunegrenser.*

§ 27 skal lyde:

Kirkemøtet består av preses i Bispemøtet, medlemmene av bispedømmerådene, *lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg* og lederen av Samisk kirkeråd. *Kirkemøtet fastsetter nærmere regler for valg av de to sistnevnte.*

§ 42 fjerde ledd skal lyde:

Bokmål og nynorsk er likeverdige *skriftspråk* i kirkelige organer. For kirkelige organer som opptrer på vegne av rettssubjektet Den norske kirke, anvendes *språklovas* regler *om statsorgan* for så vidt gjelder den administrative delen av virksomheten.

II

Endringene trer i kraft straks, med unntak av § 27, som trer i kraft fra 1. januar 2024.

2. Endringer i Kirkemøtets forretningsorden

I

I Kirkemøtets forretningsorden gjøres følgende endringer:

§ 1-3. skal lyde:

Kirkemøtet består av *preses i Bispemøtet*, medlemmene av bispedømmerådene, *lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg* og lederen av Samisk kirkeråd.

§ 1-4 første ledd skal lyde:

Med tale- og forslagsrett møter:

- leder av Mellomkirkelig råd, så fremt vedkommende ikke er valgt medlem av Kirkemøtet,

- tre representanter for Ungdommens kirkemøte,
- én representant for hver av utdanningsinstitusjonene som tildeler graden cand.theol., oppnevnt av institusjonene selv,
- første varamedlem for døvemenighetenes medlem i Oslo bispedømmeråd, og
- avtroppende medlemmer av Kirkerådet.
-

II

Endringene trer i kraft fra 1. januar 2024.

Plenumsbehandling 2

Saksordfører: Olav Myklebust

Følgende hadde ordet:

Inga Stoveland Dekko, Finn Ragnvald Huseby, Jo Hedberg, Thomas Tinglum, Dag Tormod Milje, Harald Hegstad, Gard Realf Haugerud Sandaker-Nielsen, Erling Birkedal, Sofie Hopshaug-Bakke, Arve Otter Juritzen.

Komiteens gjennomgang av endringsforslag:

Endringsforslag 1	Jo Hedberg	Komite avvist, opprettholdes
Endringsforslag 2	Finn Ragnvald Huseby	Komite delvis innarbeidet, ivaretatt
Endringsforslag 3	Erling Birkedal	Komite avvist, opprettholdes ikke
Endringsforslag 4	Thomas Tinglum	Komite avvist, opprettholdes ikke

Voteringer:

Votering over Endringsforslag 1 ved Jo Hedberg:

STEM FOR: Komiteens innstilling

STEM MOT: Endringsforslag fra Jo Hedberg

For: 96 Mot:11 Antall stemmeberettigede:107

Votering over mindretallet i komiteen sitt forslag:

STEM FOR: Flertallet i komiteens innstilling

STEM MOT: Mindretallets forslag:

§ 7, linje 9: prosten erstattes med stiftsdirektøren, eller den denne gir fullmakt.

§ 7, linje 10: prosten erstattes med stiftsdirektøren, eller den denne gir fullmakt.

§ 8, linje 24: stiftsdirektøren erstattes med prosten.

For: 102 Mot: 5 Antall stemmeberettigede: 107 Mindretallets forslag falt

Votering for komiteens innstilling (flertallet)

For: 102 Mot: 5 Antall stemmeberettigede: 107

1. Endringer i personalreglementet

I

I personalreglement for Den norske kirke, fastsatt av Kirkemøtet 1. april 2019, gjøres følgende endringer:

§ 7 første og andre ledd skal lyde:

Ved tilsetting av menighetsprest og spesialprest er tilsettingsrådet tilsettende myndighet og prosten innstillende myndighet. Som medlem av tilsettingsrådet, avgir prosten forslag om tilsetting i stedet for innstilling.

Ved tilsetting av prost er bispedømmerrådet tilsettende myndighet og innstillingsrådet innstillende myndighet.

§ 8 skal lyde:

§ 8. Tilsettingsrådets og innstillingsrådets sammensetning ved tilsetting av prester og proster

Tilsettingsrådet for prester består av stiftsdirektøren, eller den denne gir fullmakt, vedkommende prost, én representant for det eller de berørte menighetsrådene og én representant for arbeidstakerne.

Ved tilsetting av spesialprest deltar ikke representant for menighetsråd.

Stiftsdirektøren er leder for tilsettingsrådet.

Innstillingsrådet for proster består av en prost oppnevnt av biskopen, stiftsdirektøren eller den denne gir fullmakt, én representant for arbeidstakerne og én representant for det eller de berørte menighetsråd.

Prosten er leder for innstillingsrådet.

Den arbeidstakerorganisasjonen som organiserer flest prester i bispedømmet, oppnevner ett medlem med personlig varamedlem. Oppnevningen kan skje for fire eller to år. Arbeidstakerrepresentanten skal ivareta interessene til samtlige søkere. Medlem og varamedlem av bispedømmerrådet er utelukket fra å være medlem av innstillingsrådet.

Det berørte menighetsråd utpeker én representant blant dets valgte medlemmer til innstillingsrådet og *tilsettingsrådet*. Der flere menighetsråd er berørt, utpeker de i fellesskap én representant blant de valgte medlemmene. Ved tilsetting av prost skal vedkommende representant være fra menighetsrådet ved prostesetet.

§ 11 tredje ledd skal lyde:

De søkere som synes å være best kvalifisert, skal innkalles til intervju. Ved tilsetting av prest avgjør biskopen dette i samråd med stiftsdirektøren. Er det blant de kvalifiserte søkerne personer med funksjonsnedsettelse eller nedsatt arbeidsevne, skal minst én av disse innkalles til intervju. Personer i innstillende myndighet kan dessuten kreve at andre kvalifiserte søkere innkalles. *Ved tilsetting av prest*

kan medlemmer av tilsettingsrådet kreve at andre kvalifiserte søkere innkalles. Det vurderes konkret om søkere som er kjent fra før, skal innkalles.

§ 12 nytt tredje ledd skal lyde:

Ved intervju av søkere til stilling som prest kan også øvrige medlemmer av tilsettingsrådet delta.

§ 12 nåværende tredje til niende ledd blir fjerde til tiende ledd

§ 17 nytt tredje ledd skal lyde:

Tilsettingssaker i tilsettingsråd for prester skal behandles i møte.

§ 17 nåværende tredje til sjuende ledd blir fjerde til åttende ledd

§ 18 fjerde ledd skal lyde:

Før tilsettende myndighet treffer vedtak om tilsetting av person som er vigslet til prest i et annet kirkesamfunn, skal biskopen etter samtale med søkeren ha funnet vedkommende skikket for prestedtjeneste i Den norske kirke og mottatt vedkommendes løfte om å utføre denne tjeneste i overensstemmelse med Den norske kirkes lære og ordninger. Tilsvarende gjelder for personer som er innstilt til en prest under utdanning-stilling.

§ 23 andre ledd skal lyde:

I sak om menighetsprest, prost eller spesialprest hvor *tilsettingsrådet eller* bispedømmerådet er tilsettende myndighet og der saken krever rask avgjørelse, kan vedtak om suspensjon etter arbeidsmiljølovens bestemmelser også treffes av biskopen i samråd med bispedømmerådets leder. På samme vilkår kan preses treffe vedtak om suspensjon av biskop.

II

Endringene trer i kraft fra 1. januar 2024.

2. Endringer i kirkeordningen

I

I kirkeordning 30. mars 2019 nr. 2307 for Den norske kirke gjøres følgende endringer:

§ 8 sjette ledd annet punktum skal lyde:

Bispedømmerådet utøver den myndighet som i inndelingslova er lagt til *statsforvalteren*.

§ 14 annet ledd skal lyde:

Før vedkommende myndighet treffer avgjørelse, skal menighetsmøtet gis anledning til å uttale seg om oppføring eller nedlegging av kirke og om deling, sammenslåing eller andre endringer i grensene for sokn. *Dette gjelder likevel ikke når endringer i soknegrensene er en følge av endringer i kommunegrensene.*

§ 27 skal lyde:

Kirkemøtet består av preses i Bispemøtet, medlemmene av bispedømmerådene, *lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg* og lederen av *Samisk kirkeråd*. *Kirkemøtet fastsetter nærmere regler for valg av de to sistnevnte.*

§ 42 fjerde ledd skal lyde:

Bokmål og nynorsk er likeverdige *skriftspråk* i kirkelige organer. For kirkelige organer som opptre på vegne av rettssubjektet Den norske kirke, anvendes *språklovas* regler *om statsorgan* for så vidt gjelder den administrative delen av virksomheten.

II

Endringene trer i kraft straks, med unntak av § 27, som trer i kraft fra 1. januar 2024.

3. Endringer i Kirkemøtets forretningsorden

I

I Kirkemøtets forretningsorden gjøres følgende endringer:

§ 1-3. skal lyde:

Kirkemøtet består av *preses i Bispemøtet*, medlemmene av bispedømmerådene, *lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg* og lederen av *Samisk kirkeråd*.

§ 1-4 første ledd skal lyde:

Med tale- og forslagsrett møter:

- leder av Mellomkirkelig råd, så fremt vedkommende ikke er valgt medlem av Kirkemøtet,
- *tre* representanter for Ungdommens kirkemøte,
- én representant for hver av utdanningsinstitusjonene som tildeler graden cand.theol., oppnevnt av institusjonene selv,
- første varamedlem for døvemenighetenes medlem i Oslo bispedømmeråd, og
- avtroppende medlemmer av Kirkerådet.
-

II

Endringene trer i kraft fra 1. januar 2024.

KM 14/23 Forberedelse til Det lutherske verdensforbunds generalforsamling 2023: Én kropp, én ånd, ett håp

Saksdokumenter:

The Body and Spirit of Reconciled Diversity

Brosjyre fra Kirkens Nødhjelp om skattekonvensjonen

Message of the LWF European Pre-Assembly 2023

The Assembly booklet - Introducing the 13th Assembly and its Theme

Study Guide

LWF Strategy 2019-2024 - With passion for the Church and for the World

Saksorientering

Det lutherske verdensforbund (LVF) avholder sin 13. generalforsamling 13.-19. september 2023 i Krakow, Polen. Generalforsamlingen er det høyeste beslutningsorganet i LVF og møtes hvert 6 år. Den velger president og et nytt råd på 48 medlemmer og skal legge føringer for LVFs arbeid fram mot 2030. I tillegg til de formelle sidene er generalforsamlingen også et unikt uttrykk for luthersk globalt fellesskap. Den norske kirke har gjennom årene både bidratt til og fått mye tilbake gjennom dette lutherske fellesskapet.

Temaet for generalforsamlingen er Én kropp, én Ånd, ett håp og refererer til Efeserbrevet 4,4. Teologiske og aktuelle refleksjoner om tema/undertema vil prege mye av samlingen.

Kirkemøtet inviteres til å bekrefte Den norske kirkes forpliktende medlemskap i LVF, gjøre seg kjent med viktige hovedtemaer for generalforsamlingen, samt gi delegasjonen fra Den norske kirke både noen overordnede føringer og et nødvendig handlingsrom til å foreta konkrete vurderinger under generalforsamlingens gang.

Innstilling 1 fra komite

Komiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Komiteen har følgende merknader:

1. Generalforsamlingen i LVF samler hele det verdensvide lutherske fellesskapet under temaet *Én kropp, én ånd, ett håp* (Ef. 4.4). Samlingen er et sted for å drøfte saker og foreta beslutninger, men også et gudstjenestefeirende fellesskap hvor kristne møtes for å dele felles tro og håp. Her møtes mennesker som lever under svært ulike kår. Millioner av lutheranere lever i land hvor klimakrisen, fattigdom, krig og konflikt ødelegger livsvilkårene. Alle lever i en verden preget av økende usikkerhet, ulikhet og polarisering. I denne situasjonen skal generalforsamlingen utruste kirkene og løfte fram det kristne håpet.
2. Komiteen har merket seg at delegasjon er sammensatt slik at den vil kunne bidra med erfaringer fra Den norske kirke og det norske samfunnet. Samtidig forventes delegatene å bringe med seg verdifulle innsikter fra andre kirker, tilbake til Den norske kirke. Men om disse skal komme hele kirken til gode, kreves en plan for oppfølging av generalforsamlingen. Dette kan skje i oppdateringen av Kirkerådets handlingsplan *Kirkens globale oppdrag*, som bygger på saken fra Kirkemøtet i 2021 (KM 81/21). Komiteen ber også Kirkerådet vurdere å legge fram en sak for Kirkemøtet som oppsummerer alle de tre nylige økumeniske generalforsamlingene (Kirkenes verdensråd 2022, Konferansen av Europeiske Kirker 2023 og LVF 2023).

3. Komiteen vil løfte fram samisk kirkeliv og arbeidet med forsoning. Det pågående nordiske kirkelige arbeidet med å erkjenne fortiden og arbeide for forsoning, er en ressurs for andre kirker. Den norske kirke har lært mye av Svenska Kyrkans arbeid med forsoning og av samarbeidet med Den lutherske kirken i Finland. Komiteen oppfordrer delegatene til å bringe Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport inn i relevante sammenhenger under generalforsamlingen og merke seg forsoningsprosesser i andre deler av verden.
4. Teologi er blitt utformet i ulike historiske kontekster og oftest av mennesker i maktposisjoner. Bevisstheten om hvordan dette har formet teologien, øker nå i takt med at kristne fra land i sør, urfolk, kvinner og marginaliserte grupper bidrar med sine teologiske innsikter. I academia og i flere av LVFs medlemskirker, pågår det nå arbeid med å «avkolonisere» teologien. Dette øker erkjennelsen av hvorledes maktstrukturer og vestlig dominans og kolonialisme har preget tradisjonell, vestlig luthersk teologi og misjonsvirksomhet. Den samiske teologen Tore Johnsen har gitt viktige forskningsbidrag om teologisk avkolonisering fra et samisk perspektiv. Han har bl.a. deltatt i gruppen som har utarbeidet ressursmaterieil til generalforsamlingen (hans artikkel er vedlagt KM-saken).
5. Den norske kirkes teologiske arbeid med kirke og LHBT+ er i internasjonal sammenheng et pionerarbeid. Den norske kirke har også arbeidet med barns rettigheter, likestilling og kvinners tjeneste i kirken. Årets kirkemøtesak *Likeverdige tilgjengelighet og tilhørighet – universell utforming av og i kirken* er også relevant i denne sammenheng. Dette er tema som står på dagsorden i mange av LVFs medlemskirker, og vi utfordres til å dele erfaringer med hverandre.

I forbindelse med Covid-pandemien og økende konfliktnivå og usikkerhet i verden, settes menneskerettighetene under press. Dette går særlig ut over kvinner, barn og ulike minoriteters rettigheter. Komiteen ber delegatene være oppmerksomme på dette og løfte fram det kristne menneskesynet og respekten for menneskerettighetene.

6. Den norske kirke og Kirkens Nødhjelp vil, sammen med andre partnerkirker, arrangere en workshop under generalforsamlingen om «skatterettferdighet». Årlig unndras milliarder av kroner fra skatlegging i såkalte skatteparadis og gjennom finurlige ordninger. Dette er midler som skulle kommet fellesskapet til gode. Dette er en tematikk flere LVF-kirker, FN og humanitære organisasjoner lenge har rettet et søkelys mot, og det er bakgrunnen for at dette blir løftet fram under generalforsamlingen.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet fastholder at fellesskapet i Det lutherske verdensforbund (LVF) beriker og forplikter Den norske kirke. Generalforsamlingens tema *Én kropp, én ånd, ett håp* (Ef. 4.4) minner oss på at vi er del av Guds verdensvide kirke og at vi er utrustet med kraft til å formidle Guds gode vilje og kjærlighet. Sammen med det store lutherske fellesskapet, formidler Den norske kirke det kristne håpet når vi ber om «mer himmel på jord».
2. Kirkemøtet bekrefter at det diakonale, misjonale og økumeniske arbeidet i LVF er viktig. Med generalforsamling i Polen vil Kirkemøtet særlig framheve LVFs omfattende humanitære arbeid for flykninger etter den russiske invasjonen av Ukraina, men også arbeid for flykninger og migranter i mange andre land.
3. Kirkemøtet takker for forberedelsesarbeidet og det verdifulle ressursmateriellet som foreligger til generalforsamlingen. Det forventes at Den norske kirkes delegater lytter og blir inspirert og utfordret under generalforsamlingen, både når det gjelder gudstjenesteliv, fellesskap og i de tematiske drøftingene.
4. Kirkemøtet ber om at det legges til rette for at hele kirken kan bli kjent med generalforsamlingens tema, liturgier, hovedbudskap og annet relevant materiale. Kirkemøtet ber derfor Mellomkirkelig Råd og Kirkerådet inkludere og konkretisere oppfølgingen av generalforsamlingen i

handlingsplanen *Kirkens globale oppdrag* (KR 8/22)). Kirkemøtet ber også Kirkerådet vurdere å fremme en sak for Kirkemøtet som oppsummerer alle de tre nylige økumeniske generalforsamlingene (KV, KEK og LVF)

5. Kirkemøtet ber delegasjonen særlig legge vekt på å dele refleksjoner og erfaring med søsterkirker med tanke på generalforsamlingens tema *Én kropp, én ånd, ett håp* når det gjelder å
- legge til rette for at ungdom deltar i kirkens liv med sine erfaringer
 - bekrefte menneskeverd, menneskerettigheter og demokrati som grunnlag for et rettferdig samfunn i en tid hvor dette settes under press
 - være særlig oppmerksom på situasjonen for jøder, rom, LHBT+, mennesker med nedsatt funksjonsevne og andre grupper som ble ofre for nazistenes utryddelsesleirer. Dette aktualiseres i forbindelse med at generalforsamlingen skal besøke Auschwitz-Birkenau.
 - forplikte kirken i kamp mot antisemittisme
 - møte den økende økonomiske ulikheten i verden med aktuelle handlinger for skatterettferdighet
 - engasjere seg i forsoningsarbeid sammen med urfolk og minoritetsgrupper, som del av oppfølgingen av rapporten fra Sannhets- og forsoningskommisjonen.
 - arbeide for avkolonisering av teologi og kirker og gjennom det bidra til forsoning
 - forvalte naturressurser på en måte som verner om skaperverket og urfolksrettigheter
 - aktivt bidra til å følge opp klimaavtalen fra Paris og bærekraftsmålene (Agenda 2030)

Plenumsbehandling 1:

Saksordfører: Marius Berge Eide

Følgende hadde ordet:

Marius Berge Eide, Karin-Elin Berg, Olav Rønneberg, Kathrine Tallaksen Skjerdal, Kari Veiteberg, Jo Hedberg, Thomas Raadin Iversen, Vidar L. Haanes, Kari Mangrud Alvsvåg, Dag Tormod Milje, Arve Otter Juritzen.

Saken sendes tilbake til komiteen.

Innstilling 2

Komiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Komiteen har følgende merknader:

1. Generalforsamlingen i LVF samler hele det verdensvide lutherske fellesskapet under temaet *Én kropp, én ånd, ett håp* (Ef. 4.4). Samlingen er et sted for å drøfte saker og foreta beslutninger, men også et gudstjenestefeirende fellesskap hvor kristne møtes for å dele felles tro og håp. Her møtes mennesker som lever under svært ulike kår. Millioner av lutheranere lever i land hvor klimakrisen, fattigdom, krig og konflikt ødelegger livsvilkårene. Alle lever i en verden preget av økende usikkerhet, ulikhet og polarisering. I denne situasjonen skal generalforsamlingen utruste kirkene og løfte fram det kristne håpet.
2. Komiteen har merket seg at delegasjon er sammensatt slik at den vil kunne bidra med erfaringer fra Den norske kirke og det norske samfunnet. Samtidig forventes delegatene å bringe med seg verdifulle innsikter fra andre kirker, tilbake til Den norske kirke. Men om disse skal komme hele kirken til gode, kreves en plan for oppfølging av generalforsamlingen. Dette kan skje i oppdateringen av Kirkerådets handlingsplan *Kirkens globale oppdrag*, som bygger på saken fra

Kirkemøtet i 2021 (KM 81/21). Komiteen ber også Kirkerådet vurdere å legge fram en sak for Kirkemøtet som oppsummerer alle de tre nylige økumeniske generalforsamlingene (Kirkenes verdensråd 2022, Konferansen av Europeiske Kirker 2023 og LVF 2023).

3. Komiteen vil løfte fram samisk kirkeliv og arbeidet med forsoning. Det pågående nordiske kirkelige arbeidet med å erkjenne fortiden og arbeide for forsoning, er en ressurs for andre kirker. Den norske kirke har lært mye av Svenska Kyrkans arbeid med forsoning og av samarbeidet med Den lutherske kirken i Finland. Komiteen oppfordrer delegatene til å bringe Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport inn i relevante sammenhenger under generalforsamlingen og merke seg forsoningsprosesser i andre deler av verden.
4. Teologi er blitt utformet i ulike historiske kontekster og ofte av mennesker i maktposisjoner. Bevisstheten om hvordan dette har formet teologien, øker nå i takt med at kristne fra land i sør, urfolk, kvinner og marginaliserte grupper bidrar med sine teologiske innsikter. I academia og i flere av LVFs medlemskirker, pågår det nå arbeid med å «avkolonisere» teologien. Dette øker erkjennelsen av hvorledes maktstrukturer og vestlig dominans og kolonialisme har preget tradisjonell, vestlig luthersk teologi og misjonsvirksomhet. Den samiske teologen Tore Johnsen har gitt viktige forskningsbidrag om teologisk avkolonisering fra et samisk perspektiv. Han har bl.a. deltatt i gruppen som har utarbeidet ressursmaterieill til generalforsamlingen (hans artikkel er vedlagt KM-saken).
5. Den norske kirkes teologiske arbeid med kirke og LHBT+ er i internasjonal sammenheng et pionerarbeid. Den norske kirke har også arbeidet med barns rettigheter, likestilling og kvinners tjeneste i kirken. Årets kirkemøtesak *Likeverdig tilgjengelighet og tilhørighet – universell utforming av og i kirken* er også relevant i denne sammenheng. Dette er tema som står på dagsorden i mange av LVFs medlemskirker, og vi utfordres til å dele erfaringer med hverandre.

I forbindelse med Covid-pandemien og økende konfliktnivå og usikkerhet i verden, settes menneskerettighetene under press. Dette går særlig ut over kvinner, barn og ulike minoriteters rettigheter. Komiteen ber delegatene være oppmerksomme på dette og løfte fram det kristne menneskesynet og respekten for menneskerettighetene for alle mennesker.

6. Tro- og livssynsfriheten er en menneskerettighet som i økende grad ikke respekteres over store deler av verden. Samtidig som kirken skal kjempe for at *alle* mennesker sikres denne grunnleggende rettigheten, har vi et særlig ansvar for å støtte våre kristne trossøsken som erfarer diskriminering og forfølgelse. Som lemmer på Kristi kropp, må vi aldri tåle at noen av lemmene lider. Komiteen ber de norske delegatene formidle Den norske kirkes solidaritet med de søsterkirkene som lever under svært krevende kår, og som deltar på generalforsamlingen. Delegatene bes også om å løfte fram kirkenes arbeid for at tros- og livssynsfriheten sikres, slik at alle kan kjenne seg trygge og bli respektert, uavhengig av sin tro og livssyn.
7. Den norske kirke og Kirkens Nødhjelp vil, sammen med andre partnerkirker, arrangere en workshop under generalforsamlingen om «skatterettferdighet». Årlig unndras milliarder av kroner fra skattlegging i såkalte skatteparadis og gjennom finurlige ordninger. Dette er midler som skulle kommet fellesskapet til gode. Dette er en tematikk flere LVF-kirker, FN og humanitære organisasjoner lenge har rettet et søkelys mot, og det er bakgrunnen for at dette blir løftet fram under generalforsamlingen. Kirkemøtesaken *Kirken som økonomisk aktør og ansvarlig forvalter* løfter fram denne tematikken som viktig for kirken (KM 7/22)

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet fastholder at fellesskapet i Det lutherske verdensforbund (LVF) beriker og forplikter Den norske kirke. Generalforsamlingens tema *Én kropp, én ånd, ett håp* (Ef. 4.4) minner oss på at vi er del av Guds verdensvide kirke og at vi er utrustet med kraft til å formidle Guds gode vilje

og kjærlighet. Sammen med det store lutherske fellesskapet, formidler Den norske kirke det kristne håpet når vi ber om «mer himmel på jord».

2. Kirkemøtet bekrefter at det diakonale, misjonale og økumeniske arbeidet i LVF er viktig. Med generalforsamling i Polen vil Kirkemøtet særlig framheve LVFs omfattende humanitære arbeid for flyktninger etter den russiske invasjonen av Ukraina, men også arbeid for flyktninger og migranter i mange andre land.
3. Kirkemøtet takker for forberedelsesarbeidet og det verdifulle ressursmateriellet som foreligger til generalforsamlingen. Det forventes at Den norske kirkes delegater lytter og blir inspirert og utfordret under generalforsamlingen, både når det gjelder gudstjenesteliv, fellesskap og i de tematiske drøftingene.
4. Kirkemøtet ber om at det legges til rette for at hele kirken kan bli kjent med generalforsamlingens tema, liturgier, hovedbudskap og annet relevant materiale. Kirkemøtet ber derfor Mellomkirkelig Råd og Kirkerådet inkludere og konkretisere oppfølgingen av generalforsamlingen i handlingsplanen *Kirkens globale oppdrag* (KR 8/22)). Kirkemøtet ber også Kirkerådet vurdere å fremme en sak for Kirkemøtet som oppsummerer alle de tre nylige økumeniske generalforsamlingene (KV, KEK og LVF)
5. Kirkemøtet ber delegasjonen særlig legge vekt på å dele refleksjoner og erfaring med søsterkirker med tanke på generalforsamlingens tema *Én kropp, én ånd, ett håp* når det gjelder å
 - legge til rette for at ungdom deltar i kirkens liv med sine erfaringer
 - bekrefte alles menneskeverd, menneskerettigheter og demokrati som grunnlag for et rettferdig samfunn i en tid hvor dette settes under press
 - være særlig oppmerksom på situasjonen for jøder, rom, LHBT+, mennesker med nedsatt funksjonsevne og andre grupper som ble ofre for nazistenes utryddelsesleirer. Dette aktualiseres i forbindelse med at generalforsamlingen skal besøke Auschwitz-Birkenau.
 - forplikte kirken i kamp mot antisemittisme
 - arbeide for at tros- og livssynsfriheten sikres for alle, og ha et særlig engasjement for kristne trossøsken som lever under svært krevende kår.
 - møte den økende økonomiske ulikheten i verden med kirkelig engasjement for skatterettferdighet
 - engasjere seg i forsoningsarbeid sammen med urfolk og minoritetsgrupper, som del av oppfølgingen av rapporten fra Sannhets- og forsoningskommisjonen.
 - arbeide for avkolonisering av teologi og kirker og gjennom det bidra til forsoning
 - forvalte naturressurser på en måte som verner om skaperverket og urfolksrettigheter
 - aktivt bidra til å følge opp klimaavtalen fra Paris og bærekraftsmålene (Agenda 2030)

Plenumsbehandling 2

Saksordfører: Marius Berge Eide

Følgende hadde ordet:
Marius Berge Eide

Votering over komiteens forslag til innstilling:

For: 87

Mot:6

Antall stemmeberettigede: 94

Delegater fraværende: 18

Kirkemøtets vedtak

1. Kirkemøtet fastholder at fellesskapet i Det lutherske verdensforbund (LVF) beriker og forplikter Den norske kirke. Generalforsamlingens tema *Én kropp, én ånd, ett håp* (Ef. 4.4) minner oss på at vi er del av Guds verdensvide kirke og at vi er utrustet med kraft til å formidle Guds gode vilje og kjærlighet. Sammen med det store lutherske fellesskapet, formidler Den norske kirke det kristne håpet når vi ber om «mer himmel på jord».
2. Kirkemøtet bekrefter at det diakonale, misjonale og økumeniske arbeidet i LVF er viktig. Med generalforsamling i Polen vil Kirkemøtet særlig framheve LVFs omfattende humanitære arbeid for flyktninger etter den russiske invasjonen av Ukraina, men også arbeid for flyktninger og migranter i mange andre land.
3. Kirkemøtet takker for forberedelsesarbeidet og det verdifulle ressursmateriellet som foreligger til generalforsamlingen. Det forventes at Den norske kirkes delegater lytter og blir inspirert og utfordret under generalforsamlingen, både når det gjelder gudstjenesteliv, fellesskap og i de tematiske drøftingene.
4. Kirkemøtet ber om at det legges til rette for at hele kirken kan bli kjent med generalforsamlingens tema, liturgier, hovedbudskap og annet relevant materiale. Kirkemøtet ber derfor Mellomkirkelig Råd og Kirkerådet inkludere og konkretisere oppfølgingen av generalforsamlingen i handlingsplanen *Kirkens globale oppdrag* (KR 8/22)). Kirkemøtet ber også Kirkerådet vurdere å fremme en sak for Kirkemøtet som oppsummerer alle de tre nylige økumeniske generalforsamlingene (KV, KEK og LVF)
5. Kirkemøtet ber delegasjonen særlig legge vekt på å dele refleksjoner og erfaring med søsterkirker med tanke på generalforsamlingens tema *Én kropp, én ånd, ett håp* når det gjelder å
 - legge til rette for at ungdom deltar i kirkens liv med sine erfaringer
 - bekrefte alles menneskeverd, menneskerettigheter og demokrati som grunnlag for et rettferdig samfunn i en tid hvor dette settes under press
 - være særlig oppmerksom på situasjonen for jøder, rom, LHBT+, mennesker med nedsatt funksjonsevne og andre grupper som ble ofre for nazistenes utryddelsesleirer. Dette aktualiseres i forbindelse med at generalforsamlingen skal besøke Auschwitz-Birkenau.
 - forplikte kirken i kamp mot antisemittisme
 - arbeide for at tros- og livssynsfriheten sikres for alle, og ha et særlig engasjement for kristne trossøsken som lever under svært krevende kår.
 - møte den økende økonomiske ulikheten i verden med kirkelig engasjement for skatterettferdighet
 - engasjere seg i forsoningsarbeid sammen med urfolk og minoritetsgrupper, som del av oppfølgingen av rapporten fra Sannhets- og forsoningskommisjonen.
 - arbeide for avkolonisering av teologi og kirker og gjennom det bidra til forsoning
 - forvalte naturressurser på en måte som verner om skaperverket og urfolksrettigheter
 - aktivt bidra til å følge opp klimaavtalen fra Paris og bærekraftsmålene (Agenda 2030)

KM 15/23 Kirkemøtets arbeidsform

Referanser: KM 15/19, KR 78/20, KR 116/21, KR 84/22, KR 9/23, KR 38/23

KM 15/23 Kirkemøtets arbeidsform

Saksorientering

Fra 2017 og 2021 har Kirkemøtets rolle som øverste representative organ i Den norske kirke blitt endret, og Kirkemøtets rolle og ansvar har blitt styrket. Samtidig er rammebetingelsene for Kirkemøtet endret, ved at Kirkemøtets medlemmer ikke lenger har rett til fri fra arbeid for å utøve sine demokratiske verv. Kirkemøtet 2020 ble avholdt under koronarestriksjoner, og dette ga noen erfaringer om hvordan Kirkemøtet kan gjennomføres.

Kirkerådet fremmer en sak til behandling på Kirkemøtet 2023 om Kirkemøtets arbeidsform. Kirkerådet foreslår en ny behandlingsmåte for regelsaker, med innføring av en ny regelkomité. Denne endringen foreslås gjort ved endring i Kirkemøtets forretningsorden.

Samtidig drøfter saken lengden på Kirkemøtets samlinger, og Kirkerådet foreslår å gi retningslinjer om at Kirkemøtet bør avholdes over tre–fire dager.

Saken drøfter også spørsmål om møtegodtgjørelse for Kirkemøtets medlemmer. Kirkerådet går inn for at det innføres møtegodtgjørelse for alle valgte medlemmer av Kirkemøtet.

Plenumsbehandling 1

Saksordfører: Linn Strømme Hummelvoll

Følgende hadde ordet:

Linn Strømme Hummelvoll, Jo Hedberg, Kristin Gunleiksrud Raaum, Thor Magne Seland, Karl Johan Kirkebø, Tore Christiansen, Sevat Lapppegard, Herborg Oline Finnset, Marius Berge Eide, Therese Egebakken, Arve Otter Juritzen, Odd Einar Dørum, Christer Sollie Nordkil, Kari Veiteberg, Karin-Elin Berg.

Endringsforslag 1 ved Jo Hedberg:

Kirkemøtes lengde: Kirkemøtet videreføres hvert år med samme lengde som nå, til vi er ferdig med saken om kirkelige organisering. Etter dette tilpasses KM lengde utfra det som er vedtatt.

Saken ble sendt til komiteen.

Innstilling 1

Komiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Komiteen har følgende merknader:

1. Komiteen viser til at Kirkemøtet er Den norske kirkes øverste representative og besluttende organ. Komiteen understreker at Kirkemøtet er en synode som har et helhetskirkelig styrings- og lederansvar for hele trossamfunnet Den norske kirke. Som synode i en kirke, skiller Kirkemøtet seg

fra andre størrelser i samfunnet. I forlengelsen av dette, mener komiteen at Kirkemøtet ikke bare må inneholde saksbehandling, men også ha en åndelig dimensjon.

2. Komiteen støtter de foreslåtte endringene i Kirkemøtets forretningsorden om ny behandlingsmåte for regelsaker.
3. Komiteen har drøftet forslaget om lengden på Kirkemøtet. Komiteen støtter forslaget om at Kirkemøtet avholdes som én årlig sesjon som blir kortere enn tidligere. Kirkemøtet må ikke vare lenger enn nødvendig, men lenge nok til å ha rom for nødvendige drøftinger og saksbehandling. Kirkerådets forslag legger til grunn at tre til fire dager normalt vil ivareta denne balansen. Komiteen deler denne vurderingen. Samtidig er komiteen enig i at Kirkerådet fortsatt bør ha et handlingsrom til å vurderetidsrammen for møtene konkret, ut fra sakslisten mv. Komiteen understreker at forslaget til retningslinjer vil gi Kirkerådet dette handlingsrommet, og presiserer at enkelte kirkemøter, etter en konkret vurdering, vil kunne vare over fem dager. I henhold til gjeldende forretningsorden, er det Kirkerådet som bestemmer dette.
4. Komiteen viser til at det i behandlingen av saken har kommet andre forslag og innspill til endringer i Kirkemøtets arbeidsform. Når Kirkemøtets lengde kortes ned, mener komiteen det er viktig at Kirkerådet fortløpende vurderer behovet for ytterligere endringer i program og arbeidsmåte. Generaldebatten, antall hilsningstaler og seminarer er elementer i programmet som bør vurderes. Komiteen mener at en bør vurdere om generaldebatten bør ta utgangspunkt i årsmeldingen og utfordringsbildet. Komiteen mener også at Kirkerådet bør vurdere om det kan være tjenlig å innføre en ordning der endringsforslag til liturgisaker og/eller andre saker, leveres i forkant av Kirkemøtet, jf. komitémerknadene i sak KM 06/23. Samtidig er det viktig å bevare Kirkemøtets rolle som et sted hvor Kirkemøtets medlemmer gjennom samtaler, meningsbrytning og diskusjoner i felleskap kan komme frem til samlende løsninger som er gode for hele Den norske kirke. Det kan være et argument imot at endringsforslag leveres i forkant av Kirkemøtet, som Kirkerådet bør vurdere i sammenheng.
5. Komiteen støtter forslaget om innføring av møtegodtgjørelse for alle valgte medlemmer av Kirkemøtet, og mener at dette vil bidra til å styrke det kirkelige demokratiet. Etter komiteens mening vil forslaget anerkjenne det styringsansvaret Kirkemøtets medlemmer ivaretar i Den norske kirke og bidra til at Kirkemøtet vil kunne bli mer representativt. Komiteen viser til at forslaget om møtegodtgjørelse til Kirkemøtet også må ses i sammenheng med at bispedømmerådene og Kirkerådet får møtegodtgjørelse.

Forslag til vedtak

Kirkemøtet vedtar følgende endringer i Kirkemøtets forretningsorden:

I

I Kirkemøtets forretningsorden gjøres følgende endringer:

§ 2-4 skal lyde:

§ 2-4. Saker som angår forskrifter og annet regelverk

Kirkemøtet skal påse at saker som angår forskrifter og annet regelverk, er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes.

Saker som angår forskrifter og annet regelverk, inkludert liturgisaker, behandles direkte i plenum. Kirkerådet oppnevner saksordfører for slike saker. Endringsforslag som fremmes i plenum, oversendes en regelkomité for nærmere behandling etter § 3-6.

Kirkemøtet skal på bakgrunn av regelkomiteens innstilling ta stilling til om endringsforslag i slike saker er tilstrekkelig utredet til å vedtas. Hvis et endringsforslag ikke er tilstrekkelig utredet, kan Kirkemøtet vedta å sende det tilbake til Kirkerådet for nærmere utredning. Kirkemøtet kan i slike tilfeller også gi Kirkerådet myndighet til å treffe vedtak. Vedtak som er truffet etter tredje punktum, skal refereres i Kirkemøtets første møte etter at vedtaket er truffet.

Ny § 3-6 skal lyde:

§ 3-6. Regelkomité

Kirkemøtet velger en regelkomité for hele valgperioden bestående av medlemmer av Kirkemøtet, inkludert én biskop. Kirkerådets medlemmer er utelukket fra å velges til ordinært medlem eller varamedlem i regelkomiteen. Regelkomiteen kan tiltres av saksordfører for den aktuelle saken.

Regelkomiteen skal vurdere om noen endringsforslag kan koordineres og/eller samstemmes, om endringsforslagene er forenlige med annet regelverk og om endringsforslag er tilstrekkelig utredet.

Hvis et endringsforslag ikke er forenlig med annet regelverk eller regelkomiteen vurderer at endringsforslaget ikke er tilstrekkelig utredet, kan regelkomiteen vurdere om forslaget kan omformuleres.

Regelkomiteen kan oversende endringsforslag som er ansett som tilstrekkelig utredet til ordinær komitébehandling. Dette skal alltid gjøres i liturgisaker. Kirkemøtet kan også selv oversende slike endringsforslag til ordinær komitébehandling.

Nåværende § 3-6 blir § 3-7.

II

Endringene trer i kraft fra 9. august 2023.

1. Kirkemøtet fastsetter følgende retningslinjer for lengden på Kirkemøtet: Kirkemøtet avholdes som én årlig sesjon som blir kortere enn tidligere. Møtet kan for eksempel avholdes over tre–fire dager, inkludert to dager i helgen. Enkeltkomiteer kan ved behov møtes en ekstra dag.
2. Det innføres møtegodtgjørelse for alle valgte medlemmer av Kirkemøtet.

Plenumsbehandling 2:

Saksordfører: Linn Strømme Hummelvoll

Komiteens behandling av endringsforslag:

Endringsforslag 1 ved Jo Hedberg:

Ivaretatt av komiteen, forslagstiller ivaretatt.

Følgende hadde ordet:

Linn Strømme Hummelvoll, Karin Elin Berg, Gaute Nordbye, Jo Hedberg.

Votering:

Forslag om å votere punktvis tatt til etterretning:

Votering: Punkt I

For: 103 Mot: 5 Antall stemmebrettigede:108

Votering: Punkt II

For: 107 Mot: 1 Antall stemmebrettigede:108

Votering: Punkt III

For: 101 Mot:7 Antall stemmebrettigede:108

Kirkemøtets vedtak

Kirkemøtet vedtar følgende endringer i Kirkemøtets forretningsorden:

I

I Kirkemøtets forretningsorden gjøres følgende endringer:

§ 2-4 skal lyde:

§ 2-4. Saker som angår forskrifter og annet regelverk

Kirkemøtet skal påse at saker som angår forskrifter og annet regelverk, er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes.

Saker som angår forskrifter og annet regelverk, inkludert liturgisaker, behandles direkte i plenum. Kirkerådet oppnevner saksordfører for slike saker. Endringsforslag som fremmes i plenum, oversendes en regelkomité for nærmere behandling etter § 3-6.

Kirkemøtet skal på bakgrunn av regelkomiteens innstilling ta stilling til om endringsforslag i slike saker er tilstrekkelig utredet til å vedtas. Hvis et endringsforslag ikke er tilstrekkelig utredet, kan Kirkemøtet vedta å sende det tilbake til Kirkerådet for nærmere utredning. Kirkemøtet kan i slike tilfeller også gi Kirkerådet myndighet til å treffe vedtak. Vedtak som er truffet etter tredje punktum, skal refereres i Kirkemøtets første møte etter at vedtaket er truffet.

Ny § 3-6 skal lyde:

§ 3-6. Regelkomité

Kirkemøtet velger en regelkomité for hele valgperioden bestående av medlemmer av Kirkemøtet, inkludert én biskop. Kirkerådets medlemmer er utelukket fra å velges til ordinært medlem eller varamedlem i regelkomiteen. Regelkomiteen kan tiltres av saksordfører for den aktuelle saken.

Regelkomiteen skal vurdere om noen endringsforslag kan koordineres og/eller samstemmes, om endringsforslagene er forenlige med annet regelverk og om endringsforslag er tilstrekkelig utredet.

Hvis et endringsforslag ikke er forenlig med annet regelverk eller regelkomiteen vurderer at endringsforslaget ikke er tilstrekkelig utredet, kan regelkomiteen vurdere om forslaget kan omformuleres.

Regelkomiteen kan oversende endringsforslag som er ansett som tilstrekkelig utredet til ordinær komitébehandling. Dette skal alltid gjøres i liturgisaker. Kirkemøtet kan også selv oversende slike endringsforslag til ordinær komitébehandling.

Nåværende § 3-6 blir § 3-7.

II

Endringene trer i kraft fra 9. august 2023.

3. Kirkemøtet fastsetter følgende retningslinjer for lengden på Kirkemøtet: Kirkemøtet avholdes som én årlig sesjon som blir kortere enn tidligere. Møtet kan for eksempel avholdes over tre–fire dager, inkludert to dager i helgen. Enkeltkomiteer kan ved behov møtes en ekstra dag.
4. Det innføres møtegodtgjørelse for alle valgte medlemmer av Kirkemøtet.

KM 16/23 Adgang til å legge vekt på samlivsform ved tilsetting i Den norske kirke

Referanser: BM 14 og 15/97, BM 28/07, KM 08/97, KM 08/01, KM 07/07, KM 17/16, KR 13/22, KR 100/22, KR 51/23

Saksdokumenter:

KM 16/23 Adgang til å legge vekt på samlivsform ved tilsetting i Den norske kirke

Saksorientering

Tilsettingsorganer i Den norske kirke har i dag rettslig adgang etter likestillings- og diskrimineringsloven til å vektlegge likekjønnet samlivsform ved tilsetting, i alle fall for vigslede stillinger.

Spørsmålet i saken er om Kirkemøtet skal videreføre de gjeldende rammene for forskjellsbehandling ved tilsetting, som har bakgrunn i Kirkemøtets vedtak fra 2007 (KM 07/07 Tilsetjing og vigsling i Den norske kyrkja av homofile i partnerskap. Konsekvensar av fråsegna frå Lærenemnda 2006), eller om praksis skal endres, slik at det ved tilsettinger ikke lenger skal være rom for å innhente opplysninger om, og eventuelt legge vekt på samlivsform ved tilsettinger i Den norske kirke.

Kirkerådet legger til grunn at Kirkemøtet kan stramme inn tilsettingspraksis, uten at en også på generelt grunnlag går bort fra at det er ulike teologiske vurderinger av lærespørsmålet. Konsekvensen av en eventuell innstramming i tråd med forslaget er at det på ett praktisk felt – tilsettingspraksis – blir en endring.

Kirkerådet foreslår at Kirkemøtet skal vedta at søkere ikke skal forskjellsbehandles på grunn av likekjønnet samlivsform.

Et slikt vedtak tar sikte på å binde tilsettingsorganene formelt. Kirkemøtet kunne velge å vedta en uttrykkelig bestemmelse i kirkeordningen for å tydeliggjøre intensjonen om rettslig binding. Etter Kirkerådets oppfatning er det mer naturlig at en slik formell bestemmelse tas inn i et felles personalreglement for hele Den norske kirke på et senere tidspunkt. Kirkemøtet vedtok i sak KM 10/22 Kirkelig organisering at det skal utarbeides et slikt reglement for hele trossamfunnet. Fram til et slikt personalreglement er fastsatt, vil vedtaket som foreslås, være bindende for alle tilsettingsorganer i Den norske kirke.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å treffe følgende vedtak:

Den norske kirke skal ikke benytte seg av unntaket i diskrimineringslovverket til å forskjellsbehandle søkere på grunn av likekjønnet ekteskap. Tilsettingsorganer i Den norske kirke skal derfor ikke forskjellsbehandle søkere på grunn av likekjønnet samlivsform.

Innstilling 1

Komiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Komiteen har følgende merknader:

Komiteen takker for arbeidet som er gjort med saksdokumentet. Arbeidet i komiteen har vist meningsforskjeller og komiteen er derfor delt i et flertall på 12 og et mindretall på 4. Komiteen har gjennomført komitéhøring med hovedorganisasjonen KA under Kirkemøtet.

Komiteens flertall

1. Flertallet mener at forslaget kan vedtas. Forslaget tar kun sikte på å endre arbeidsgiverpraksis. Det bør regelfestes at søkere ikke skal forskjellsbehandles på grunn av likekjønnet samlivsform ved tilsetninger i Den norske kirke.
2. Flertallet legger vekt på behovet for å skape en enhetlig praksis i trossamfunnet, og viser til at de fleste tilsettingsorganer i kirken allerede i dag ikke legger vekt på likekjønnet samlivsform.
3. Flertallet viser til at Kirkemøtet i 2022 vedtok at det i forbindelse med arbeidet med kirkelig organisering skal utarbeides felles rammeverk for hele trossamfunnet, blant annet felles personalreglement.
4. Med hensyn til spørsmålet om saken er å regne som en læresak, støtter flertallet redegjørelsen i saksfremlegget. Hva som vektlegges i tilsettings saker er et spørsmål om arbeidsgiverpolitikk og hva slags arbeidsgiver Den norske kirke skal være.

Komiteens mindretall

Komiteens mindretall støtter ikke flertallets vedtaksforslag og har egne merknader til saken.

1. Mindretallet anbefaler at Kirkemøtet ikke vedtar dette forslaget.
2. Forslaget favoriserer ett av to legitime læremessige syn. Det er en læremessig utfordring at Kirkemøtet i praksis går inn for at arbeidsgiverpolitikken bare skal utformes etter det ene syn i denne saken.
3. Mindretallet mener at hensynet til lokale og regionale variasjoner i kirken tilsier at Kirkemøtet bør avstå fra å vedta en slik innsnevring.

Forslag til vedtak

Den norske kirke skal ikke benytte seg av unntaket i diskrimineringslovverket til å forskjellsbehandle søkere på grunn av likekjønnet ekteskap. Tilsettingsorganer i Den norske kirke skal derfor ikke forskjellsbehandle søkere på grunn av likekjønnet samlivsform.

Plenumsbehandling

Saksordfører: Grete Bækken Mollan

Følgende hadde ordet:

Grete Bækken Mollan, Therese Egebakken, Markus Westermoen, Linn Strømme Hummelvoll, Jostein Adna, Gard Realf Haugerud Sandaker-Nielsen, Jo Hedberg, Dag Tormod Milje, Liv Heidrun Skaar Heskestad, Harald Hegstad, Olav Fykse Tveit, Therese Kristin Utgård Aas, Olav Rønneberg, Odd-Inge Rønning Uleberg, Kai Krogh, Anita Apelthun Sæle, Thomas Raadin Iversen, Magne Hersvik, Inga

Stoveland Dekko, Kristin Gunleiksrud Raaum, Kathrine Tallaksen Skjerdal, Rikke Elisabeth Grevstad Kopperstad, Karin-Elin Berg, Helene Breivik Hellerdal, Alex Ramstad Døsvik, Thor Magne Seland, Christer Sollie Nordkil.

Votering: votering over om voteringen av saken skal være åpen.

For: 58 Mot:52

Åpen votering er vedtatt.

Votering over vedtaket:

For: 86 Mot: 24 Antall stemmeberettigede: 110

Kirkemøtets vedtak

Den norske kirke skal ikke benytte seg av unntaket i diskrimineringslovverket til å forskjellsbehandle søkere på grunn av likekjønnet ekteskap. Tilsettingsorganer i Den norske kirke skal derfor ikke forskjellsbehandle søkere på grunn av likekjønnet samlivsform.

KM 17/23 Endring av regler om ordning for felles menighetsråd

Referanser: KM 12/22, KR 52/23

Saksdokumenter: KM 17.1/23 Forespørsel om endring av regler for felles menighetsråd fremmet av Borg bispedømmeråd

Saksorientering:

Borg bispedømmeråd har meldt sak til Kirkemøtet 2023 om endring av regler om ordning for felles menighetsråd for å åpne opp for at menigheter kan søke om felles menighetsråd dersom et menighetsråd ikke er fulltallig etter valget. Saken ble meldt innen fristen for å melde saker.

Bispedømmeråd kan i henhold til Kirkemøtets forretningsorden melde saker til Kirkemøtet, jf. § 2-1. Kirkerådet avgjør hvilke saker som skal fremmes og settes på sakslisten. Kirkerådet skal redegjøre for saker som er meldt til behandling, men som ikke er satt opp på sakslisten, jf. § 2-3. Kirkemøtet godkjenner selv sakslisten.

Kirkerådet foreslår at Kirkemøtet 2023 vedtar et par endringer i regler om ordning for felles menighetsråd som følger opp forslaget fra Borg bispedømmeråd.

Innstilling 1 fra komite A

Komiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Komiteen har følgende merknader:

1. Komiteen presiserer at denne saken ikke gjelder sammenslåing av sokn, kun etablering av felles menighetsråd. Komiteen viser til at forslaget gjelder tidspunktet for når det kan søkes og når bispedømmerådet kan godkjenne at det etableres.
2. Komiteen understreker at felles menighetsråd er en frivillig ordning for alle parter.
3. Komiteen er opptatt av at selv om denne ordningen blir innført, er det fortsatt viktig å arbeide godt for å finne nok kandidater og overholde frister i forbindelse med valg.

Forslag til vedtak

I regler 23. september 2022 nr. 1693 om ordning for felles menighetsråd gjøres følgende endringer:

§ 4 skal lyde:

Etableringen av et felles menighetsråd skal finne sted ved starten av en valgperiode til menighetsrådet. *Hvis et menighetsråd ikke er fulltallig, kan bispedømmerådet også godkjenne at etableringen av et felles menighetsråd finner sted midt i valgperioden.*

§ 8 nytt annet ledd skal lyde:

Også når et menighetsråd ikke er fulltallig etter valget av menighetsråd, kan det gå sammen med ett eller flere andre menighetsråd om å sende en søknad til bispedømmerådet om godkjenning av en ordning for felles menighetsråd.

II

Endringene trer i kraft straks.

Plenumsbehandling:

Saksordfører: Gyrid Espeland

Følgende hadde ordet:

Gyrid Espeland, Markus Westermoen, Karin-Elin Berg.

Votering

Enstemmig vedtatt (109 stemmer)

Antall stemmeberettigede: 109

Kirkemøtets vedtak

I

I regler 23. september 2022 nr. 1693 om ordning for felles menighetsråd gjøres følgende endringer:

§ 4 skal lyde:

Etableringen av et felles menighetsråd skal finne sted ved starten av en valgperiode til menighetsrådet.
Hvis et menighetsråd ikke er fulltallig, kan bispedømmerådet også godkjenne at etableringen av et felles menighetsråd finner sted midt i valgperioden.

§ 8 nytt annet ledd skal lyde:

Også når et menighetsråd ikke er fulltallig etter valget av menighetsråd, kan det gå sammen med ett eller flere andre menighetsråd om å sende en søknad til bispedømmerådet om godkjenning av en ordning for felles menighetsråd.

II

Endringene trer i kraft straks.

KM 18/23 En hellig kirke – uttalelse fra Kirkemøtet

Innstilling 1

Komiteens merknader

1. Å kome med ein uttale er eit høve til å adressere viktige tema i vår samtid som Kyrkjemøtet bør uttale seg om. Forma på uttalen har ein eigen sjanger; det er ein sakleg argumenterande tekst som kan munne ut i konklusjonspunkt. Uttalen er skriva med utgangspunkt i overskrifta for temaet for Kyrkjemøtet i Kyrkjerådets sak 27/23.
2. Vi ser at det er eit stort mangfald av aktuelle saker som Kyrkjemøtet med rette kan og bør uttale seg om. Komiteen meiner likevel det er naudsynt å avgrense uttalen for at den ikkje skal bli for omfattande. Komiteen viser til tidlegare Kyrkjemøte som også har gjeve viktige uttaler og teke standpunkt i ei rekke saker som kunne vore omtala. Desse har vi ikkje teke med her.
3. Komiteen ynskjer med uttalen å synleggjere at Den norske kyrkja er ei håpsrørsle som har noko å bringe inn i verda. Temaet for årets Kyrkjemøte, "Ei heilag, allmenn kyrkje", set søkelys på korleis kyrkja kan kome med håp i ei verd som er råka av uro og kriser.
4. Uttalen omtalar rapporten frå Stortingets sannings- og forsoningskommisjon som vart lagt fram 1. juni 2023. Komiteen har drøfta om uttalen i større grad skulle gå inn i funna som rapporten har gjort. Men vi meiner at Den norske kyrkja sine offisielle organ må handsame rapporten på ordinær måte for å sikre ei grundig og rettmessig handsaming og at kyrkja tek innover seg sitt ansvar før vi kan seie meir enn kva uttalen legg opp til i innstillingen.
5. Uttalen frå Kyrkjemøtet vil bli delt med frivillige, folkevalde og tilsette som abonnerer på nyhendebrev frå Den norske kyrkja, og også gjort allment tilgjengeleg.

Håp i ei uroleg tid

Kyrkja er kalla til å forkynne budskapet om håp i ei uroleg tid. Kyrkja er ei håpsrørsle. Vårt oppdrag er grunngeve i Guds kjærleik til heile sitt skaparverk og vårt ansvar for å forvalte alt det skapte. Vårt håp er vissa om at Gud ikkje har forlata vår verd. Evangeliet om Jesus Kristus gjev næring til håpet om fred og forsoning, og kraft til endring i møte med klimakrise og urettferd.

Den norske kyrkja er ei folkekyrkje. Å vere folkekyrkje er å forkynne Guds vilkårslause kjærleik, dele menneskes erfaringar og formidle Guds nærvær i det kvardagslege livet. Det som gjeld menneske, gjeld også Gud. Kyrkja opnar heilage rom for det alminnelege livet. Gud toler vår uro og bekymring.

Kyrkja gjev kraft til håp

Konsekvensane av klimakrisa blir stadig tydelegare. I desse dagane kjenner også landet vårt på dei uføreseielege kreftene som klimaendringane fører med seg. Som kyrkje må vi kalle til omvending og handling. Verda må stå saman og søke endring for å verne om Guds skaparverk.

I heile verda står demokratiet under press. I ei tid som er meir uroleg, vert beredskapen rusta opp. I nabolanda våre og i vårt eige land gjer ein førebuingar for krig og krigsliknande hendingar. Regjeringa sin totalberedskapskommisjon arbeider med å teikne ut korleis Noregs beredskap skal førebuast. Eit viktig spørsmål handlar om behovet for å styrke den psykososiale beredskapen.

Den norske kyrkja forvaltar store ressursar: Vi har samlingsstader, infrastruktur, folk, kompetanse, erfaring og ikkje minst ein budskap om håp som samfunnet har bruk for. Vi kan opne møteplassar og

mobilisere tilsette og frivillige til beste for fellesskapet. Kyrkja både kan og vil nære håpet i ei uroleg tid. Det viktigaste av alt er å bidra i arbeidet for rettferdig fred. Vi melder oss til teneste!

Kraft til forandring

Digitale media styrer stadig meir av kvardagen vår. Kyrkjemøtet ser med alvor på at debattklimaet blir meir polarisert og er med å bidra til framvekst av ekstremisme. Sidan 22. juli 2011 er landet vårt rysta av fleire hatmotiverte terroråtak. Skytinga som var retta mot Pride i Oslo i 2022, er det siste dømet på dette.

Den norske kyrkja ynskjer å vere ei kraft til forandring i samfunnet slik at alle menneske kan møtast med nestekjærleik, respekt og likeverd. Skal kyrkja på ein truverdig måte kunne motverke polarisering, må alle som representerer kyrkja tale med tillit og rausheit, og med respekt for det universelle menneskeverdet som er gjeve oss av Gud.

Arbeid for forsoning

Stortinget sin sannings- og forsoningskommisjon la fram sin omfattande rapport i juni 2023. Rapporten dokumenterer den norske statens fornorskingspolitikk mot samar, kvener/norskfinner og skogfinnar. Kyrkja les rapporten med stor sorg. Den norske kyrkja har vore med på å legitimere og utføre overgrep som er dokumentert i rapporten. Rapporten er viktig for kyrkja, og han må handsamast grundig. Kyrkja skal lytte til forteljingane og gå djupt inn i den store mengda med dokumentasjon som no ligg føre.

Kyrkjemøtet samla i Trondheim 2023:

- Takkar alle 12 000 kandidatar som har stilt seg til disposisjon for årets kyrkjeval, og oppfordrar oss alle til å vere med å arbeide for eit sakleg debattklima på tvers av usemje og ulike meiningar.
- Bed Kyrkjerådet om å legge til rette for ei grundig handsaming av Sannings- og forsoningskommisjonens rapport, og at Kyrkjemøtet får rapporten til handsaming.
- Støttar Bispemøtets og Kyrkjerådets forsoningsarbeid med personar med LHBTIQ+identitet som kyrkja har påført stor skade og smerte
- Ynskjer at Den norske kyrkja deltek i landets totalberedskap.

Plenumsbehandling 1:

Saksordfører: Ragnhild Jepsen

Endringsforslag 1 ved Rikke Elisabeth Grevstad Kopperstad:

EN HELLIG ALLMENN KIRKE, I EN UROLIG TID. En uttalelse fra kirkemøtet august 2023.

Kirken har et unikt budskap i en urolig verden. Kirkens Herre; Jesus Kristus, tilbyr noe som ikke verden kan gi. Det er en fred "som overgår all forstand og bevarer hjerter og tanker i Kristus Jesus" (Filliperne 4.7) Alle inviteres til å legge av seg sine bekymringer hos Han som er prøvd i alt. Vi er aldri alene. Det er fremdeles gode nyheter inn i en tid full av frykt og uro.

Bibelens budskap oppmuntrer oss til fred og forsoning i mellommenneskelige relasjoner, og til å arbeide på et høyere plan; for fred mellom nasjoner. Kirkens budskap hjelper mennesker til å løfte blikket fra egen ufullkommenhet til Han som døde på korset og stod opp igjen, til frelse for alle

mennesker. Etterfølgelse av Jesus Kristus gir trøst og forvandlede liv, i fellesskap, familier og samfunn i hele verden. Han er vårt håp, og skal komme tilbake for å gjøre alt nytt.

Gud er hellig og bare Han skal bli æret. Vår bønn som kirke og enkeltpersoner, er å bli mer lik Ham i møte med skaperverket og våre medmennesker. Den norske kirke berog arbeider også for de forfulgte kristne og andre som lider urett på ulike måter. Hans kjærlighet kjenner ingen grenser.

Åpne kirkerom bidrar på en viktig måte til å møte menneskers iboende åndelige lengsel. Den norske kirkes ansatte og frivillige bidrar til gode samtaler for å bane vei for framtid og håp i en urolig tid. Slike tilbud bør også inngå som en del av beredskapsplanen for vår nasjon.

Endringsforslag 2 ved Sofie Hopshaug-Bakke:

Linje 18-19::

Vi kan opne møteplassar og mobilisere, tilsette og frivillige til beste for fellesskapet.

til

"Vi skal opne møteplassar og mobilisere tilsette og frivillige til beste for fellesskapet."

Endringsforslag 3 ved Herborg Oline Finnset:

Line 12: inn : ..Guds heilage skaparverk

Endringsforslag 4 ved Herborg Oline Finnset:

Linje 33 : bytte "sorg" med " alvor "

Endringsforslag 5 ved Kathrine Tallaksen Skjerdal,:

linje 3:

Evangeliet om Jesus Kristus og hans oppstode gjev næring..

Følgende hadde ordet:

Ragnhild Jepsen, Rikke Elisabeth Grevstad Kopperstad, Kristin Gunleiksrud Raaum, Christer Sollie Nordkil, Christer Sollie Nordkil, Odd Einar Dørum, Therese Egebakken, Oddgeir Sølvfæstensen, Jostein Ådna, Sofie Hopshaug-Bakke, Tove Karoline Knutsen, Gaute Norbye, Karin-Elin Berg, Kari Veiteberg, Stein Reinertsen, Olav Rønneberg, Jon Henrik Gulbrandsen, Kathrine Tallaksen Skjerdal, Olav Myklebust.

Saken ble sendt tilbake til komiteen.

Innstilling 2

Komiteens merknader

1. Å kome med ein uttale er eit høve til å adressere viktige tema i vår samtid som Kyrkjemøtet bør uttale seg om. Forma på uttalen har ein eigen sjanger; det er ein sakleg argumenterande tekst som kan munne ut i konklusjonspunkt. Uttalen er skriva med utgangspunkt i overskrifta for temaet for Kyrkjemøtet i Kyrkjerådets sak 27/23.

2. Komiteen har i arbeidet med uttalen gått bort i frå den opphavelige tittelen på uttala «ei heilag, allmenn kyrkje i ei uroleg tid», og foreslår at tittelen på uttala i staden vert «Håp i ei uroleg tid».
3. Vi ser at det er eit stort mangfald av aktuelle saker som Kyrkjemøtet med rette kan og bør uttale seg om. Komiteen meiner likevel det er naudsynt å avgrense uttalen for at den ikkje skal bli for omfattande. Komiteen viser til tidlegare Kyrkjemøte som også har gjeve viktige uttaler og teke standpunkt i ei rekke saker som kunne vore omtala. Desse har vi ikkje teke med her.
4. Komiteen ynskjer med uttalen å synleggjere at Den norske kyrkja er ei håpsrørsle som har noko å bringe inn i verda. Temaet for årets Kyrkjemøte, "Ei heilag, allmenn kyrkje" set søkelys på korleis kyrkja kan kome med håp i ei verd som er råka av uro og kriser.
5. Uttalen omtaler rapporten frå Stortingets sannings- og forsoningskommisjon som vart lagt fram 1.juni 2023. Komiteen har drøfta om uttalen i større grad skulle gå inn i funna som rapporten har gjort. Men vi meiner at Den norske kyrkja sine offisielle organ må handsame rapporten på ordinær måte for å sikre ei grundig og rettmessig handsaming og at kyrkja tek innover seg sitt ansvar før vi kan seie meir enn kva uttalen legg opp til i innstillinga.
6. Uttalen frå Kyrkjemøtet er skriva for frivillige, folkevalde og tilsette. Ho blir delt gjennom nyheitsbrev frå Den norske kyrkja. Som alle andre offentlege dokumenter i kyrkja, blir ho også gjort allment tilgjengeleg på kyrkja.no.
7. Komiteen takkar for endringsforslag og kommentarar i fyrstegongshandsaminga i plenum. Endringsforslag 1 er delvis ivaretekt i fyrste avsnitt. Dei resterande forslaga er innarbeida i teksten.

Håp i ei uroleg tid

Kyrkja har eit bodskap om håp i ei uroleg verd. Paulus skriv i brevet hjå Filippene: «Guds fred, som går over all forstand, skal vara dykkar hjarte og tankar i Kristus Jesus.» (Fil 4:7). Kyrkja er kalla til å forkynne denne bodskapen om håp i ei uroleg tid.

Kyrkja er ei håpsrørsle. Oppdraget vårt er grunngeve i Guds kjærleik til heile skaparverket og ansvaret vårt for å verne om alt det skapte. Håpet er vissa om at Gud ikkje har forlatt vår verd. Evangeliet om den oppstadne Jesus Kristus gjev næring til håpet om fred og forsoning, og kraft til endring i møte med klimakrise og urettferd.

Den norske kyrkja er ei folkekyrkje. Å vere folkekyrkje er mellom anna å forkynne Guds vilkårslause kjærleik, dele menneskes erfaringar og formidle Guds nærvær i det kvardagslege livet. Det som gjeld menneske, gjeld også Gud. Kyrkja opnar heilage rom for det alminnelege livet. Gud toler vår uro og bekymring.

Kyrkja melder seg til teneste

Konsekvensane av klimakrise blir stadig tydelegare. I desse dagane kjenner også landet vårt på dei utføreselege kreftene som klimaendringane fører med seg. Som kyrkje må vi kalle til omvending og handling. Verda må stå saman og søke endring for å verne om Guds heilage skaparverk.

I heile verda står demokratiet under press. I nabolanda våre og i vårt eige land gjer ein førebuingar for krig og krigsliknande hendingar. Barn, ungdom og vaksne kjenner på ei uro i denne tida. Regjeringa sin totalberedskapskommisjon har teikna ut korleis Noregs beredskap skal førebuast.

Den norske kyrkja forvaltar store ressursar: samlingsstader, infrastruktur, folk, kompetanse, erfaring og ikkje minst ein bodskap om håp som samfunnet og vi alle har bruk for. Kyrkja skal opne møteplassar og

mobilisere tilsette og frivillige til beste for fellesskapet. Kyrkja både kan og vil nære håpet i ei uroleg tid. Det viktigaste av alt er å bidra i arbeidet for rettferdig fred. Vi melder oss til teneste!

Gud gir kraft til forandring

Vi ynskjer å vere med og skape forandring i samfunnet slik at alle menneske kan møtast med nestekjærleik, respekt og likeverd. Skal kyrkja på ein truverdig måte kunne motverke polarisering, må alle som representerer kyrkja tale med tillit og rausheit, og med respekt for det universelle menneskeverdet som er gjeve oss av Gud.

Kyrkjemøtet ser med alvor på at debattklimaet blir meir polarisert og er med å bidra til framvekst av ekstremisme. Sidan 22. juli 2011 er landet vårt rysta av fleire hatmotiverte terroråtak. Skytinga som var retta mot menneske med LHBT+ identitet i Oslo i 2022, er det siste dømet på dette.

Kyrkja ynskjer forsoning ved urett

Forsoningsarbeid er sentralt for kyrkja. Den norske kyrkja vil engasjere seg i forsoningsarbeid saman med urfolk og minoritetsgrupper.

Stortinget sin sannings- og forsoningskommisjon la fram sin omfattande rapport i juni 2023. Rapporten dokumenterer den norske statens forsoningspolitikk mot samar, kvener/ norskfinnar og skogfinnar. Kyrkja les rapporten med stort alvor. Den norske kyrkja har vore med på å legitimere og utføre overgrepa som er dokumentert i rapporten. Rapporten er viktig for kyrkja, og han må handsamast grundig. Kyrkja skal lytte til forteljingane og gå djupt inn i den store mengda med dokumentasjon som no ligg føre. **Kyrkjemøtet samla i Trondheim 2023:**

- Oppmodar oss alle til å arbeide for eit sakleg debattklima på tvers av usemje og ulike meiningar.
- Bed Kyrkjerådet om å legge til rette for ei grundig handsaming av Sannings- og forsoningskommisjonens rapport, og at Kyrkjemøtet får rapporten til handsaming.
- Vil arbeide for å gjenopprette øydelagde relasjonar med menneske med LHBT+ identitet som kyrkja har påført stor skade og smerte.
- Ynskjer at Den norske kyrkja deltek i landets totalberedskap.
- Ynskjer brei oppslutnad om kyrkjevalet og takkar alle kandidatar som har stilt seg til disposisjon for årets kyrkjeval og alle frivillige og tilsette som er avgjerande for å gjennomføre kyrkjevalet.

Plenumsbehandling 2:

Saksordfører: Ragnhild Jepsen

Komiteens vurdering av endringsforslag fra forrige plenumssamling:

Endringsforslag 1:	Rikke Elisabeth Grevstad Kopperstad	Komite: Delvis innarbeidet, Opprettholdes
Endringsforslag 2:	Sofie Hopshaug-Bakke	Komite: Innarbeidet, ivaretatt
Endringsforslag 3:	Herborg Oline Finnset	Komite: Innarbeidet, ivaretatt
Endringsforslag 4:	Herborg Oline Finnset	Komite: Innarbeidet, ivaretatt
Endringsforslag 5:	Kathrine Tallaksen Skjerdal	Komite: Innarbeidet, ivaretatt

Følgende hadde ordet:

Ragnhild Jepsen, Sofie Hopshaug-Bakke, Turid Torland Håland, Jostein Ådna, Christer Sollie Nordkil, Therese Egebakken, Odd Einar Dørum, Karl Johan Kirkebø, Odd-Inge Rønning Uleberg, Alex Ramstad Døsvik, Kai Krogh.

Endringsforslag 6 ved Sofie Hopshaug-Bakke:

Linje 57/59 og i grunn linje 35.

Ønsker at vi beholder "LHBTQ+" som det sto i det tidligere vedtakspunktet i linje 57/59. Samt implementerer den samme endringen på linje 35.

Komite: avvist Opprettholder ikke

Endringsforslag 7 ved Christer Sollie Nordkil:

Linje 57: Stryk «Skade»

Komite: avvist, forslagstiller opprettholder.

Votering:

Stem for: Komiteens innstilling
Stem mot: Endringsforslag 1 ved Rikke Elisabeth Grevstad Kopperstad

For: 91 Mot: 7 Antall stemmeberettigede: 98 Endringsforslaget falt.

Votering over endringsforslag 7 ved Christer Sollie Nordkil

Stem for: Komiteens innstilling
Stem mot: Endringsforslag 7 ved Christer Sollie Nodrkil

For: 91 Mot: 7 Antall stemmeberettigede: 98 Endringsforslaget falt.

Votering over komiteens forslag til vedtak i sin helhet:

For: 94 Mot: 4 Antall stemmeberettigede: 98 Forslaget ble vedtatt.

Håp i ei uroleg tid

Kyrkja har eit bodskap om håp i ei uroleg verd. Paulus skriv i brevet hjå Filippene: «Guds fred, som går over all forstand, skal vara dykkar hjarte og tankar i Kristus Jesus.» (Fil 4:7). Kyrkja er kalla til å forkynne denne bodskapen om håp i ei uroleg tid.

Kyrkja er ei håpsrørsle. Oppdraget vårt er grunngeve i Guds kjærleik til heile skaparverket og ansvaret vårt for å verne om alt det skapte. Håpet er vissa om at Gud ikkje har forlatt vår verd. Evangeliet om den oppstadne Jesus Kristus gjev næring til håpet om fred og forsoning, og kraft til endring i møte med klimakrise og urettferd.

Den norske kyrkja er ei folkekyrkje. Å vere folkekyrkje er mellom anna å forkynne Guds vilkårslause kjærleik, dele menneskes erfaringar og formidle Guds nærvær i det kvardagslege livet. Det som gjeld menneske, gjeld også Gud. Kyrkja opnar heilage rom for det alminnelege livet. Gud toler vår uro og bekymring.

Kyrkja melder seg til teneste

Konsekvensane av klimakrisa blir stadig tydelegare. I desse dagane kjenner også landet vårt på dei uføreseielege kreftene som klimaendringane fører med seg. Som kyrkje må vi kalle til omvending og handling. Verda må stå saman og søke endring for å verne om Guds heilage skaparverk.

I heile verda står demokratiet under press. I nabolanda våre og i vårt eige land gjer ein førebuingar for krig og krigsliknande hendingar. Barn, ungdom og vaksne kjenner på ei uro i denne tida. Regjeringa sin totalberedskapskommisjon har teikna ut korleis Noregs beredskap skal førebuast.

Den norske kyrkja forvaltar store ressursar: samlingsstader, infrastruktur, folk, kompetanse, erfaring og ikkje minst ein bodskap om håp som samfunnet og vi alle har bruk for. Kyrkja skal opne møteplassar og mobilisere tilsette og frivillige til beste for fellesskapet. Kyrkja både kan og vil nære håpet i ei uroleg tid. Det viktigaste av alt er å bidra i arbeidet for rettfærdig fred. Vi melder oss til teneste!

Gud gir kraft til forandring

Vi ynskjer å vere med og skape forandring i samfunnet slik at alle menneske kan møtast med nestekjærleik, respekt og likeverd. Skal kyrkja på ein truverdig måte kunne motverke polarisering, må alle som representerer kyrkja tale med tillit og rausheit, og med respekt for det universelle menneskeverdet som er gjeve oss av Gud.

Kyrkjemøtet ser med alvor på at debattklimaet blir meir polarisert og er med å bidra til framvekst av ekstremisme. Sidan 22. juli 2011 er landet vårt rysta av fleire hatmotiverte terroråtak. Skytinga som var retta mot menneske med LHBT+ identitet i Oslo i 2022, er det siste dømet på dette.

Kyrkja ynskjer forsoning ved urett

Forsoningsarbeid er sentralt for kyrkja. Den norske kyrkja vil engasjere seg i forsoningsarbeid saman med urfolk og minoritetsgrupper.

Stortinget sin sannings- og forsoningskommisjon la fram sin omfattande rapport i juni 2023. Rapporten dokumenterer den norske statens fornorskingspolitikk mot samar, kvener/ norskfinnar og skogfinnar. Kyrkja les rapporten med stort alvor. Den norske kyrkja har vore med på å legitimere og utføre

overgrepa som er dokumentert i rapporten. Rapporten er viktig for kyrkja, og han må handsamast grundig. Kyrkja skal lytte til forteljingane og gå djupt inn i den store mengda med dokumentasjon som no ligg føre. **Kyrkjemøtet samla i Trondheim 2023:**

- Oppmodar oss alle til å arbeide for eit sakleg debattklima på tvers av usemje og ulike meiningar.
- Bed Kyrkjerådet om å legge til rette for ei grundig handsaming av Sannings- og forsoningskommisjonens rapport, og at Kyrkjemøtet får rapporten til handsaming.
- Vil arbeide for å gjenopprette øydelagde relasjonar med menneske med LHBT+ identitet som kyrkja har påført stor skade og smerte.
- Ynskjer at Den norske kyrkja deltek i landets totalberedskap.
- Ynskjer brei oppslutnad om kyrkjevalet og takkar alle kandidatar som har stilt seg til disposisjon for årets kyrkjeval og alle frivillige og tilsette som er avgjerande for å gjennomføre kyrkjevalet.

Seminar: En hellig, allmenn kirke

Søndag 6. august 2023

Seminalet startet med en innledning ved biskop i Borg Kari Mangrud Alvsvåg som teolog og medlem i regjeringens ekstremismekommisjon om vårt oppdrag som kirke i en tid med polarisering, individualisering og usikkerhet.

Innledningen ble etterfulgt av en panelsamtale ledet av kommunikasjonsdirektør Emil Engeset. I panelsamtalen var sjefredaktør i Dagen Vebjørn Selbek og Kirkerådsleder Kristin Gunleiksrud Raaum, invitert til å respondere kort på Alvsvågs innledning.

Formålet med dette temaet er å utforske kirkens rolle. Hvordan kirken kan bidra til tillitsbygging og en god uenighetskultur i både kirke og samfunn. Hvilket oppdrag har kirken i det norske samfunnet anno 2023? Hva bør kirken gjøre for å være en relevant motstemme og motkraft, og for å skape «mer himmel på jord» som visjonen sier?

Hilsener, prekener og foredrag

Åpningsgudstjeneste i Vår Frue kirke: Preken ved biskop i Hamar Ole Kristian Bonden

En hellig, allmenn kirke

Det var stor diskusjon for en del år siden, da den nye bibeloversettelsen ble utarbeida. Diskusjonen fortsatte inn i arbeidet med ny nattverdliturgi. For – skulle det hete kropp, eller skulle det hete legeme? Det var rent språklig i utgangspunktet, men kunne også få teologiske konsekvenser. Ett argument husker jeg fra debatten. Det var språkviteren Sylfest Lomheim som pekte på at i dagens norske språk brukes ordet legeme først og fremst om døde ting. Altså en død kropp, eller død materie – i motsetning til sjel og ånd. Det blir også brukt i ordet banelegeme, sa han, som togene kjører på, og objekter i verdensrommet – såkalte himmellegemer. Når vi i moderne norsk snakker om kroppen som levende og virksom og fylt av liv, av sjel og ånd, sier vi kropp – ikke legeme!

Paulus gjør et poeng ut av kroppen både som et bilde og en realitet. Til menigheten i Korint – som er prega av indre strid og uenigheter – bruker han bilde til å uttrykke sammenhengen mellom mangfoldet og enheten, mellom kroppen og lemmene. Bildet av kroppen og lemmene forteller oss hvor avhengig vi er av hverandre, og hvor verdifullt mangfoldet er. Men Paulus gjør et annet poeng ut av kroppen – og dette er mitt hovedpoeng i dag: For hva er det for en kropp det snakkes om? Det er den oppstandene Kristus! Og da snakker han ikke bare i bilder. Han snakker om Kristus som realitet i verden. Som kropp her og nå. Hellig og allmenn.

Og den oppstandne Kristus har et oppdrag i verden. For det første – og det utdypes direkte i fortsettelsen av det vi hørte lest: Oppdraget er å holde fast i kjærligheten. Det er utdypet i neste kapittel,

i 1. Kor. 13, kjærlighetens høysang. Det hjelper ikke med all verdens nådegaver, om vi ikke har kjærlighet. Dette er oppdraget. Det andre, utdyper Paulus i brevet til kolosserne. Her skriver han nemlig også om kroppen, og sier: «Kristus er den usynlige Guds bilde. (...) I ham er alt blitt skapt», og så kommer det: «Og i ham blir alt holdt sammen. Han er hodet for kroppen, som er kirken. (...) For i ham ville Gud la hele sin fylde ta bolig, og ved ham ville Gud forsone alt med seg selv». Oppdraget er også å skape forsoning i verden.

Det er jo nesten litt trøstefullt å registrere at også den første kirke hadde sine diskusjoner, stridigheter og splittelser. I Korint bølga det skikkelig. Der var motsetningene store, både i meninger og handlinger. Inn i denne sammenhengen skriver Paulus brevet sitt. Og minner dem ikke bare om viktigheten av hver enkelt, og hvordan de alle er lemmer på samme kropp, som en slags organisme, eller organisasjon. Nei, poenget er at denne kroppen er Kristus.

Rett før har Paulus kommentert splittelsen i menigheten i Korint, og sagt at når de kommer sammen, er det ikke Herrens måltid de holder, fordi hver og en holder måltid for seg selv. Og så minner han oss om de velkjente ordene vi også har i nattverdliturgien vår: Jeg har mottatt fra Herren, det jeg også har gitt videre til dere, sier Paulus: I den natt da Herren Jesus ble forrådt, tok han et brød, takket, brøt det og sa: «Dette er min kropp, som er for dere. Gjør dette til minne om meg.»

Bildet av kroppen var velkjent i antikken. Det ble brukt som bilde på den enkeltes ansvar overfor samfunnet. Kroppen er samfunnet. Vi må huske på ansvaret for hverandre, og at alle er viktige for helheten. Men når Paulus skriver, er ikke kroppen bare et bilde på menigheten, fellesskapet, samfunnet eller kirka. Paulus sprenger dette bildet med å gi kroppen en kvalitet i seg selv. Kroppen er Kristus. Kroppen er den oppstandenes nærvær i verden. Kroppen er kjærlighet og forsoning.

På denne kroppen, er vi altså lemmer. Har det noen betydning, ut over at vi hører sammen? Ja, for det betyr også at lemmenes tilhørighet på kroppen, eller i Kristus, også betyr det motsatte: at hele Kristus er i hvert enkelt lem. Det enkelte lems betydning ligger ikke i hva vi får til eller lykkes med, men i at Kristus, med alt Kristus kan, er i dette lemmet. Lemmenes verdi ligger i at de er forskjellige, som på forskjellige måter kan være den oppstandene Kristus i verden – kjærlighet og forsoning.

Jeg må ærlig innrømme at jeg synes dette bildet av lemmene og kroppen har vært litt strevsomt. Alle vet jo hvor strevsomt det er når ikke alle gjør jobben sin. Alle vet jo utfordringene det skaper når vi ikke selv kan bidra på den måten det forventes av oss, eller vi greier. Jeg tror de fleste av oss kjenner på den sorgen, eller fortvilelsen, når vi ikke strekker til slik vi gjerne vil, eller slik andre eller samfunnet forventer.

Kanskje er det også noen av disse følelsene som rir oss, i møte med egne eller andres forventninger til kirka. Som en organisme eller organisasjon. Som en aktivitet eller arbeid. Som mennesker og fellesskap. Selvfølgelig er vi alle like viktige, får vi høre. Men det hjelper ikke, når vi ikke opplever det sånn. Eller synes vi får det til.

For meg er det frigjørende å høre at jeg ikke først og fremst er et øre, en hånd, eller en muskel – et lem på kirkas kropp. Men at jeg tilhører Kristi kropp med alt hva det innebærer. For den er ikke bare et tomt skall, eller død materie - legeme. Den er liv og ånd. Den er kropp. Og den har et oppdrag i verden: Kjærlighet og forsoning.

Den oppstandene Kristus i verden er både knyttet til skapelsen og til ånden. Alt fra skapelsens morgen, har Gud skapt ved sin Ånd. Ånden er selv skaper, og er virksom i oss og blant oss og mellom oss. I hele skaperverket. Vi tror på en treenig Gud som skaper, frigjør og gir liv. I dåpen får vi synlig og

konkret denne troen i gave, knyttet til den korsfestede og oppstandene Jesus Kristus. Jesu blod og den hellige ånd strømmer i oss og gir liv også til våre lemmer.

«Vi tror på Den hellige ånd», sier vi i trosbekjennelsen og fortsetter: «en hellig, allmenn kirke». Vi sier ikke en hellig OG allmenn kirke. Det er ikke to sider ved kirka. Det er en og samme side. Den kan nemlig ikke være det ene, uten å være det andre samtidig. Slik Kristus var Gud og menneske, er kirka hellig og allmenn på samme tid.

Allmenn betyr ikke det motsatte av hellig. Allmenn er egentlig en oversettelse av katolsk, som betyr universell. Det som er for alle. Kirka er ingen forening for noen spesielle. For de med spesielle egenskaper, særskilte kunnskaper, overbevisninger eller nådegaver. Heller ikke tilhørende et spesielt folk eller samfunnssjikt. Kirka lar seg ikke begrense til noen typer eller grupper mennesker. Dette har alltid vært viktig å understreke. Dette er en del av vår tro. Den har sitt sentrum i evangeliet om den korsfestede og oppstandene Kristus, men har ingen yttergrenser.

Det var viktig for de første kristne at kirka var allmenn. Og det er viktig i dag. Det var også dette det sto om i Korint. Kirka og menigheten lar seg ikke begrense til spesielle grupper. Kirka er hellig, allmenn. Den er større enn oss, den er for alle. Det var ikke uvanlig med foreninger og klubber på Jesu tid heller. Noe av det som skilte de romerske klubbene fra de første kristne forsamlingene var at de romerske klubbene var homogene. De bestod av likesinnede, mens de kristne besto av alle slags mennesker. Rike, fattige, slaver, ledere, friske og syke. Eller for å bruke Paulus sine ord om kirka: De døptes forsamling. Alle som er døpt til Kristus – alle er en i Kristus Jesus.

I evangeliene hører vi ikke bare om Jesu kraft, makt og styrke, men også hans avhengighet, begrensinger og lidelser. Slik er det også med den oppstandene Kristus, og slik er det med kirka. Den er ikke uten begrensinger, arr eller skader. Den har sår vi kan gjenkjenne som våre egne eller andres. Men i sårbarheten ligger også en styrke, fordi den minner oss om vår avhengighet av Gud og av hverandre. Og den minner oss om Kristus.

Vi har kanskje lett for å fokusere på hvem som er kirka, eller hvordan vi er kirke. Men kirka er der evangeliet er. Der evangeliet skjer. Der den treenige Gud er virksom som skaper, frigjør og livgiver. Der Guds nåde formidles – i Ordet, sakramentene, og i kjærlighetens gjerninger. Det er ikke avgrensa til meg, min menighet, Den norske kirke, eller det og det kirkesamfunnet. Kirka er hellig, allmenn, holdt sammen i Kristus. Og den har et oppdrag i verden: kjærlighet og forsoning.

Jeg har den siste tida tenkt: så utrolig spennende, og viktig det er å være kirke akkurat nå. I de utfordringer og behov vi møter og avdekker. Å kunne løfte blikket fra våre egne begrensinger. Løfte blikket fra kirka bare som et bilde av deler og sammenhenger – et kirkelegeme. Løfte blikket på Kristus: Dette er min kropp som gis for dere. Som gis for verden, til kjærlighet og forsoning.

Vi tror på en kropp, en ånd, ett håp. Vi tror på en hellig, allmenn kirke. Kristi kropp reises opp der evangeliet skjer, i vanlige folks hellige, allmenne liv. Til kjærlighet og forsoning. Det er ikke bare ord. Det er ord og kropp. Ord og kropp som skaper håp og nytt liv.

Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige ånds navn, som var, er og blir en sann Gud fra evighet og til evighet. Amen

Tale til Kirkemøtet 2023 av Kirkerådets leder Kristin Gunleiksrud Raaum, leder i Kirkerådet

Vi trenger mer felleskap, ikke mindre

Krise

En mann var på vei mellom Jerusalem og Jeriko. Han ble overfalt av røvere, og etterlatt i halvdød tilstand. En prest kom forbi. Hun var på vei til en begravelse og måtte forberede seg. En mann kom forbi. Han var på vei til et misjonsmøte og hadde det travelt. Jeg kom forbi, men jeg var på vei til kirkemøtet og måtte skrive ferdig talen min. Samaritaneren stanset. Vi kjenner historien, og vi vet at Jesus gjorde en av de miskjente, de foraktede til helten i historien.

Og dette er svaret på spørsmålet om hvem som er min neste? Vi utfordres til å spørre oss selv: hvem går vi forbi? Her kjemper vi mot synden i oss selv, i vår egen innkrøktethet i oss selv, for å si det med Luther.

I en verden med en akselererende klimakrise, konflikter, kriger og en uendelighet av menneskelig lidelse, utfordres kirken igjen og igjen til bønn og handling. Til ikke å gå forbi. Flere steder i bibelen fastslås det at det å kjenne Gud er å kjempe for rettferdighet i verden. Gud tørster etter rettferdighet, derfor skal kirken arbeide for rettferdighet. I verden. Derfor må kirken alltid være politisk (og det betyr ikke partipolitisk). Som Dietrich Bonhoeffer sa: «Vi skal ikke bare bandasjere sårene til ofrene som er knust under urettens hjul, vi skal stikke en kjepp i selve hjulet.»

Derfor er kirken engasjert, derfor skal ikke kirken gå taust forbi.

Da Fosen-demonstrantene tok til gatene og blokkerte regjeringskvartalet i februar, åpner Trefoldighetskirken i Oslo dørene. For hundrevis av aktivister ga kirkerommet styrke og hvile. Kirkelige medarbeidere sørget også for at de fikk mat og mulighet til å stelle seg.

1. juni ble rapporten fra Sannhets og forsoningskommisjonen lagt frem for Stortinget. Jeg trodde jeg kjente til historien. Men det var så mye jeg ikke visste. Ikke minst omfanget av den metodiske og systematiske undertrykkelsen, av de mange overgrepene. Det er nesten ikke til å fatte. Men det har skjedd! Kirken har - som del av statsapparatet - tatt aktivt del i forsoningspolitikken.

Det hviler et stort ansvar på oss som samfunn, som kirke, og på hver og en av oss. Vi må ta innover oss smerten og alvoret. Ta inn over oss at kirken har vært medskyldig. Fortellinger om urett må opp i lyset og inn i erkjennelsen. Undertrykking og diskriminering og overgrep har pågått lenge. Forsoning må ta tid. Forsoning er ikke en målstrek, et endepunkt. Vi vet at i forsoningsarbeid er fortellingene viktige. Noen må fortelle om hvordan det er og har vært, og noen må lytte. På vegne av kirken, vil jeg takke dem som har delt sine historier. Vi jobber nå med kirkens oppfølging av kommisjonens rapport og en sak til KM.

I juni var landet pyntet med regnbueflagg. Men under gleden lå det et mørke. 25. juni i fjor rammet terroren hardt. Det er blitt sagt at tryggheten ble skutt ned den natten. For noen er det sant. Noen hadde møysommelig klart å bygge opp en skjør, skjør trygghet. Men mange har fortalt at de ikke hadde noen trygghet. Det er mange – alt for mange – som har aldri har sluttet å se seg over skulderen. Som har lært at man aldri kan være virkelig trygg. Særlig hardt rammer det mennesker med trans-identitet. I år har vi sett regnbuegater som blir utsatt for vandalisme, og det har vært en kraftig økt hatretorikk i SoMe, inklusive Den norske kirkes konti. Dette er dypt bekymringsfullt, og forsterker utrygghet og uro. Og alt for mange mennesker har brutale erfaringer med at det er grunn til ikke å føle seg trygg. Det skal tas på dypeste alvor. Når det er livsfarlig å være skeiv, er samfunnet utrygt. Derfor løfter også kirken regnbueflagg mot himmelen.

Verden trenger kirkens stemme, og forventer et tydelig budskap. Og det er som trossamfunn vi skal la vår stemme høres. Derfor skal vi snakke om Jesus, selvfølgelig skal vi det. Og jeg tror dessuten at samfunnet forventer en tydelig stemme fra Dnk.

Vi må snakke om hvordan vi skal være kirke i en mer utrygg verden. For verden er ustabil. Dnk er en landsdekkende beredskapsorganisasjon. Vi har prester med høy beredskaps- og sjelesorgkompetanse. Sammen med diakoner, kateketer, kantorer og andre kirkelige ansatte er de trent på hva som trengs når alt blir vanskelig. Dette drar storsamfunnet nytte av gang etter gang. Jeg ber om at myndighetene aktivt tar imot vår invitasjon til samarbeid og planlegging, slik at vi i fellesskap er bedre rustet.

Økt ustabilitet kommer også til å påvirke kirken økonomisk. Forsvarsbudsjettene vil komme til å øke til et nivå vi ikke hadde sett for oss. Det vil være naivt å tro at dette ikke vil påvirke kirken. Vi kommer til å få mindre penger å rutte med, og vi må organisere oss slik at vi får mest mulig ut av de ressursene vi har.

Sekulariseringen av samfunnet ligger utenfor kirkens kontroll. At tallene går ned, handler ikke nødvendigvis om at vi er dårlige til å være kirke. Men vi må passe oss vel for å bidra til at spørsmål om tro blir noe privat og irrelevant. Vi må ikke miste frimodighet i å invitere mennesker inn. Vi trenger å

rette ryggen og vite at vi ikke er dømt til tap og oppmerksomhetskrise, halsende etter og evig bakpå. Den norske kirke har hatt en jevn nedgang i kirkelige handlinger. Den nedgangen som etter min vurdering er mest alvorlig, er nedgangen i antall dåp. Dette vil merkes fremover. Av en dansk undersøkelse vet vi at den som ikke er døpt, i mindre grad blir konfirmert i kirken, og den som ikke er konfirmert, i mindre grad døver sine barn.

Men vi har satset på dåp de siste årene, og resultatene ser vi nå. Vi ser tegn til at nedgangen har snudd, og at satsing virker. I forbindelse med pinsen hadde vi en nasjonal drop-in-dåp-kampanje. I denne perioden ble 208 personer døpt. Dette skal vi fortsette med. Men vi skal også enda mer aktivt og offensivt ønske nye medlemmer velkommen. Jeg tror vi rett og slett trenger en innmeldingskampanje.

Da trossamfunnsloven trådte i kraft i 2021 opphørte det meste av statlig regulering av Dnks interne organisering. Det ga Kirkemøtet stort ansvar til å finne fram til en hensiktsmessig framtidig organisering. KM i fjor vedtok overordnede føringer, og dette er grunnlaget for saken som ligger på KMs bord i år. Etter KR's møte i mai har det særlig vært en debatt om den delen av saken som har med arbeidsgiverorganisering og daglig ledelse å gjøre. Jeg har lyttet nøye til debatten, og det er jeg sikker på at dere også har gjort. I debatten berøres spørsmål som har vært omstridte og der det har vært vanskelig å finne samtlende løsninger. Her er det KMs oppgave å utøve lederskap og vise vei. Vi må både våge å ta avgjørelser i komplekse spørsmål, men også å justere kursen dersom det viser seg nødvendig. Det avgjørende kriterium må her som ellers være hva som best tjener livet i lokalmenighetene, slik at kirken på best mulig vis kan utføre sitt oppdrag. Det er her gudstjenestelivet leves, og medlemmene døpes konfirmeres, vies og begraves. Vi har flere saker på dette møtet som handler om nettopp styrking av lokalkirken. En av dem er saken om endring i personalreglementet og tilsetning av prester. Her foreslår KR å styrke MR ved at de tar del i tilsetningen, ikke som i dag kun gjennom uttalelse og innstilling. Jeg vil gjerne her benytte anledningen til å peke på den gode dialogen med arbeidstakerorganisasjonene (særlig Presteforeningen). Både gjennom skriftlige innspill og i kontaktmøtet kom det gode og konstruktive innspill. Dette bidro til at løsningen som nå er foreslått, rett og slett ble bedre, og til at den er bredt forankret.

Vi har et tjenestefellesskap i Den norske kirke, med det allmenne prestedømme og med den særskilte tjeneste. Prestetjenesten er bærer av den nødvendige tjenesten for ord og sakrament. Vi er alle døpt som med-lemmer, til medansvar og innflytelse. I vår tid er det kirkelige demokratiet den naturlige styringsform for dette fellesskapet. Og det skjer først og fremst lokalt. Vi må arbeide videre med folkevalgtes rolleforståelse, ikke minst som lokalt styringsorgan: menighetsråd, og nasjonalt: kirkemøtet. Vi skal i år diskutere KMs arbeidsform. De siste årene har det, etter oppløsningen av statskirken, vært mange saker med ulike regelverk. Dette har det vært nødvendig å få på plass. KR's utgangspunkt for saken vi har i år er å øke KMs betydning og synlighet, skape stolthet over å tilhøre fellesskapet og vise kirkens betydning og rolle i samfunnet. Blant annet kan vi drøfte kirken som en del av totalforsvaret og viktigheten av å ha bygg og kvalifiserte fagfolk over hele landet. Vi må ruste oss enda mer for kommende krisetider. KM bør sette saker på dagsorden, som for eksempel samfunnsutfordringer som psykisk uhelse, ensomhet, mangel på håp og fremtidstro. Dette må det altså jobbes bevisst med fremover. I årene fremover bør vi snakke mer om kirkens oppdrag, hva det vil si å være kirke og kirkens oppdrag i verden.

I fjor sa jeg i min tale at Vi trenger variasjon, dybde og bredde, også i liturgien. Vi trenger [...] olsokmesse [...] og høykirkelige gudstjenester med prosesjonskors. [...] Vi trenger også gudstjenester

med mer lavkirkelig eller folkelig preg. Denne bredden betyr mye for at det skal skapes levende menigheter og glede ved gå på gudstjeneste. I år følger KR opp i regler for liturgisaker, der vi foreslår å utvide biskopens myndighet til å godkjenne avvik fra gjeldende ordninger.

Den tyske filosofen Jürgen Habermas har sagt at hvis man ikke har en felles samtale, har man heller ikke noe felles samfunn. Det er grunn til å se med dyp uro på samtaleklimaet. Sterke krefter i samfunnet drar i polariserende retning. Sosiale medier har utviklet seg fra en demokratisk åpen arena, der alle kunne komme til orde, til en tidvis brutal debattarena som i stor grad fremmer ekkokammereraderi. Effekten er at samfunnsfellesskapet i systematisk grad bygges ned. Vi får mindre kunnskap om hverandre, dermed mindre forståelse for hverandre og dermed mindre fellesskap. Men samfunnet trenger mer fellesskap, ikke mindre. Og kirken er en svært viktig fellesskapsbyggende aktør. Hvis vi ikke er for opptatt av å krangle innad. Som kirke må vi levere på vår egenart, på kirkens oppdrag. Når samfunnet er så polarisert, har kirken et ansvar for å bidra til mindre polarisering. Kan vi klare det? Vi må bruke mindre energi på interne stridstema og mer tid på det å være kirke, med vårt budskap, med barmhjertighet, med åpne rom og med folk som står klar til å bidra. Kirken trengs, er beskjeden vi hører hver gang krisen inntreffer. Er vi klare?

Kirken kan ikke tilby et dopaminrush slik vi får på SoMe. Hvordan skal vi bygge fellesskap i en tid med økt polarisering og en brutalisert samfunnsdebatt? Det blir et stadig sterkere skille mellom oss og dem. Og hva med vår egen dør? Er det på tide å feie for den?

Som en stor aktør som mobiliserer 12 000 kandidater på listene i Kirkevalget den neste måneden må vi være bevisste på vår egen retorikk og hvilke ord vi velger. Kirken er ikke et meningsfellesskap, men et trosfellesskap. Det som binder oss sammen er fellesskapet rundt nattverdsbordet.

Jeg oppfordrer til et saklig debattklima, der man tar seg tid til å lytte til hverandre. Vi skal diskutere det vi er uenige om og få frem forskjeller, slik at det blir lett for kirkens medlemmer å stemme. Men vi skal ikke bidra til å skape et brutalisert debattklima. Tenk igjennom hva dine ord kan gjøre med et annet menneske. Vi har ikke lov til å trække på andres liv, frakjenne hverandre tro eller moral.

Fellesskap

Samfunnet trenger mer fellesskap, ikke mindre. Og kirken er i sitt vesen en fellesskapsbyggende aktør. Det kan jeg si med frimodighet, på tross av all uenighet og alle dogmatiske skismaer gjennom 2000 år. Kirken bygger fellesskap fordi Jesus ber oss om det.

Kirken er bærer av fortellingen om de lange linjer. I enkeltmenneskers liv og i samfunnet. Tidligere kulturminister Trine Skei Grande har ofte snakket om betydningen av å komme inn i Ranem kirke. «Alt det viktige i livene til familien min har skjedd i denne lille steinfirkanten,» sier hun. Og peker på at det gjelder også slekten hennes langt tilbake i tid. Kirken utgjør dermed også et historisk fellesskap, der mennesker gjennom århundrene har lagt igjen noe fra sitt eget liv, som sitter i veggene. Når vi døper et barn, bærer et menneske til graven, lover å elske et annet menneske til døden skiller oss, da er vi en del av denne store fellesskapsfortellingen. De kirkelige handlingene binder oss sammen, langt tilbake i tid.

Den enkelthandlingen som i seg selv skaper sterkest fellesskap er fellessangen. Gjennom å synge sammen, løfter vi i flokk. TV-serien om demenskor har latt oss gjenoppdage noe av dette, og mange kirkemusikere har kastet seg rundt og startet demenskor på stedet. Men i samfunnet som helhet er det

stadig mindre fellessang. Kirken og arbeiderbevegelsen er to av unntakene, som ikke gir slipp på nødvendigheten og verdien av å synge sammen. Det er ikke lenger en time til sang i skolen. Men jeg håper trenden vil snu, og at også fremtidens barn og unge vil få oppleve kraften og fellesskapet i å synge sammen, gleden i å lære tekster og ikke så rent lite kulturarv, og i den dirrende, dype gleden i å skape noe – sammen. Å, måtte vi som samfunn ta sangen tilbake!

I mellomtiden skal vi gjøre vår del av jobben i kirken. Og det gjør vi: Ingen annen organisasjon i sivilsamfunnet kan skryte på seg å ha over 800 barnekor. Mange kor melder om flere medlemmer enn før pandemien, og jeg har også hørt om foreldre som sender barna sine til kirkens barnekor, fordi andre fritidsaktiviteter er blitt for dyre. Som kirke må vi prioritere dette høyt, alt fra domkorene som kirkemusikkens spydspisser til kirkemusikere som deltar på konfirmantleir og sørger for at hele konfirmantkull kan stå sammen og synge.

I Spelet om Heilag Olav på Stiklestad går kong Olav i Odin Waages skikkelse hardt ut mot skikken å sette ut barn, det som ble kalt utburden. «Alle mennesker er like verdifulle for Gud», sier kongen. På spelet i år var det en gruppe med 13 synshemmede pilegrimsvandrere, på vei til Nidaros. En av dem sa da: Utburden, det ville ha vært oss. Vi ville blitt satt ut. Dette er noe å ha i bakhodet når vi skal behandle saken om Likeverdige tilgjengelighet og tilhørighet. Jeg vil gjerne også rette en takk til Ungdommens kirkemøte for å ha bidratt til retning og kraft i denne saken.

Kulturarven bærer i seg et litt undervurdert fellesskapsbyggende potensiale. Derfor er tusenårsmarkeringene vi nå er i gang med så viktige. Neste år markeres det på Moster at det er 1000 år siden innføringen av kristenretten og dermed overgangen fra maktsamfunn til rettssamfunn. Slik fortsetter det frem til markeringen av slaget på Stiklestad i 2030. Tusenårsmarkeringene er nettopp en mulighet for å bygge fellesskap og referanserammer. Kristendommen er innvevd i alle de tema som nasjonaljubileet berører – og det skal den være. Det handler om fortid, fremtid og samtid – og hvordan fortiden er en kraft for å forstå samtiden. Da må ikke kristendommens rolle usynliggjøres. Å markere jubileene i årene fremover er en anledning til å løfte frem den store samtalen. Om historie, røtter, om drømmer for fremtiden og hva vi må ta tak i dag. Norge trenger denne anledningen, som gir rammer for alle som tar ansvar for å ta den store samtalen – om hvem vi er – og hvem dette VI-et omfatter og hvem som faller utenfor.

Det er ingen grunn til å skape en motsetning mellom å markere kulturarven og at vi er et mangfoldig og flerkulturelt samfunn. Trolig er vikingtiden mye mer sammensatt og kulturåpen enn det av og til fremstilles som. Fortellingen om Norge på tusentallet er en fortelling om mangfold og kultur møte, akkurat som fortellingen om Norge i dag er det. De mange fortellingene viser at Norge alltid har vært mangfoldig, i utvikling og i tett kontakt med resten av verden. Der fortellinger møtes utvides fellesskap, der oppstår nye fellesskap. Jeg håper hele samfunnet vil se hvilke muligheter som ligger i disse jubileene, for å forstå og lære om fortiden og ha samtalen om hva slags samfunn vi skal være. Ikke minst håper jeg utdanningssektoren tar sin del av ansvaret for å markere at det er 1000 år siden kristendommen ble innført i Norge.

For 12 år siden skrev jeg en bok som heter Bibelfortellinger. Den er veldig tykk. Jeg innrømmer at jeg ikke klarte å begrense meg. Hverken i antall bibelfortellinger jeg ville ha med og antall detaljer i fortellingene. Bibelen spenner opp et univers så dyptpløyende, så mangfoldig, så menneskelig, så guddommelig – at samme hva man tror eller ikke tror er det umulig å ikke bli revet med og drevet inn. Intet menneskelig er bibelen fremmed. Kanskje fordi intet menneskelig er fremmed for Gud.

Bibelens fortellinger har til dels fått en noe ublid skjebne. Slik de er blitt brukt de siste hundre årene er mange av fortellingene blitt både temmet og lakkskodd. Fortellingene har nok til tider fremstått fremstår uten brodd og kraft, og helt uten fråde om bisselet, som Hamsun sier. I motsetning til slik en jo faktisk finner dem i bibelen.

Bibelske fortellinger og uttrykk var en tidligere en del av den kollektive forståelsen. Slik er det ikke lenger. Det er flere forfattere som påpeker at de i mindre grad kan bruke bibelske bilder og referanser, stadig færre forstår dem. Hvis jeg refererer til en politisk debatt som en kamp mellom David og Goliat eller bruker uttrykket kamelen og nåløyet, kan jeg ikke lenger ta for gitt at alle forstår referansene.

Felles referanserammer bygger fellesskap. Fordi det bygger fellesskap når vi forstår hva andre mener. Men referanserammene gjelder jo ikke bare bibelen eller kristendommen. De spenner bredt: historiske hendelser (9. april), maktfordelingsprinsippet i grunnloven, litterære klassikere (Lille Marius) og mye mer. Og de utvides stadig. De BØR stadig utvides. Fordi samfunnet endrer seg, og demografien endrer seg. Når en av mine muslimske venner refererer til Bilal, den første bønneroperen, bør jeg kjenne referansen. Når mine barn bruker uttrykk fra Karpes tekster, bør jeg forstå referansen. Felles referanserammer og kollektiv forståelse er og må være et pågående prosjekt som utfordre oss alle. Vi trenger et bredt spekter av referanserammer, som en plattform for forståelse. Og som kirke skal vi ta vår del av ansvaret for at bibel og kristendom fortsatt skal være en del av de felles referanserammene.

Tros- og livssynssamfunn er avgjørende fellesskapsbyggende arenaer – som oftest på godt, men av og til på vondt. Vi må tenke tro og livssyn som en ressurs både i lokalsamfunn og i storsamfunn. Et tros- og livssynsåpent samfunn anerkjenner at tros- og livssynssamfunn er samfunnsinstitusjoner som opprettholder, bygger og utvikler fellesskap.

Kirken må ha en trassig vilje til å holde frem det vi har. Og hva er det vi har? Vi har folk. Vi har bygg. Med hellige rom, for stillhet, bønn og fellesskap med Gud. Vi må erkjenne hvilken styrke det er at vi har folk og bygg i hver krik og krok av landet. Mennesker og bygg forkynner budskapet som har overlevd og vokst i 2000 år om en Gud som ikke gjør forskjell på folk. Tenk aldri smått om dette!!! Vi er til stede. Vi bygger fellesskap.

Og dette gjør vi på så mange måter. Gjennom husgrupper og misjonsforeninger. Gjennom kateketer og prester som lærer ungdommer å gjøre korsets tegn og sitte helt stille og lytte med hele sjela mens organisten spiller Ave Verum Corpus. Gjennom prester og diakoner som er samtalepartnere når du snubler i livet. I fjor hadde vi 32 000 sjelesorgsamtaler. Og det er helt gratis.

Kirken er en viktig aktør i sivilsamfunnet. Gjennom sosiale tilbud formidles tro, håp og kjærlighet gjennom konkrete handlinger. Utdeling av matkasser, servering av kirkemiddag og klær til barn i nabolaget. Det viser også at kirken trengs, og kirken stiller opp når det trengs.

I fjor fikk 47 menigheter støtte til aktiviteter for ukrainske flyktninger. De inviterte til ukentlige samlinger med språktrening, måltid og fellesskap. Noen hadde sommerleir, mens andre satset på turgrupper, språk- og arbeidstrening. Kirkerom ble også stilt til disposisjon for ortodokse gudstjenester. Dette er også å bygge fellesskap i verden.

Vi trenger MER fellesskap, ikke mindre. Vi trenger MER tilhørighet, ikke mindre. Trossamfunn er en del av både løsningen. Vi er arenaer for fellesskap, og vi sier nei til forestillingen om at hver av oss er alene og sin egen prestasjon.

Og la oss igjen og igjen peke på dåpen. Glem aldri dåpen, dens teologi og dens betydning. Jeg er en av dem som klorer meg fast til barnedåpen, ikke minst når jeg synes at bønnen og konsentrasjonen glipper. For hva handler barnedåpen om? Det handler om å ta imot. For barnet er det med troen som det er med livet. Spebarnet dør uten hud og melk og omsorg. Spebarnet kan en ting: i grunnleggende tillit å ta imot det som holder det i live. Slik er også dåpen. Den er ingen fortjenestemedalje for vel utført tro. For høy moral og dogmatisk klokskap. Hva du har fått til i livet. Dåpen handler om at det lille barnet er et forbilde når det kommer til tro: fordi det tar imot, i grunnleggende tillit tar det imot Guds nåde. Jesus sier i Markusevangeliet: Sannelig, jeg sier dere: Den som ikke tar imot Guds rike slik som et lite barn, skal ikke komme inn i det. Den som ikke tar imot.... Det er dåpen, og dåpen er selve grunnlaget for å være en del av kirken. Det handler om å ta imot.

Av og til tenker jeg at det er det eneste jeg får til som kristen. Å ta imot Guds nåde. Slik jeg gjorde det i dåpen. Og slik jeg tok imot omsorg, hud og mat fra min mor og far. Som kirke skal vi ikke legge vekten på vår egen prestasjon, men på å ta imot Guds nåde. For troens vesen er det motsatte av å prestere. Tro handler om det tillitsfulle mottak av Guds nåde, ikke å yte eller makte eller være flink. Gud oppfordrer oss ikke til å bli kristelige frisksportere, i full konkurranse om forstått dogmatikk eller vel utført moral. Gud ber oss om å ta imot. Det er kirkens budskap inn i en verden av dopaminrush og økt polarisering. Fordi vi alle er gitt den nåde å få lov til å ta imot.

Helsing ved opninga av Kyrkjemøtet 2023 ved preses Olav Fykse Tveit

Kjære Kyrkjemøte-medlemmer, Statsråd, andre gjester, kollegaer i sekretariatet – kjære alle sammen!

Olavsfest her i Trondheim dei siste dagane har hatt tema «tillit». Det er eit nesten for aktuelt tema, med tanke på både internasjonale kriser og nasjonale hendingar.

Det er viktige oppgåver som ventar oss denne fjerde og siste gongen vi samlast, også. Vi er kalte til å utføre dei sammen, for heile kyrkja, ut frå det kvar og ein har å bidra med og overtyding. Difor er det også viktig å møtast med respekt og tillit til at vi alle vil kyrkja vel. Denne tilliten kan vi byggje på, og byggje vidare på, også når vi ser ulikt på ein del spørsmål.

Luther får fram at tru er eit uttrykk for tillit. Å ha ein Gud er å ha nokon vi set vår lit til i all vår naud og ventar alt godt i frå. Det uttrykkjer vi til dømes når vi ber om det daglege brød, som uttrykk for det vi treng, så som mat, helse, tenleg ver, gode naboar og trufaste vener.

For oss her i nord høyrer ein god sommarferie til det vi ber om i så måte. Eg håpar mange har kome hit med energien frå gode sommaropplevingar i kropp og sinn. Det er gode grunnar til at vi i vårt velferdssamfunn har ei ferielov og dermed rett til sommarferie her i nord. I min forrige jobb med folk frå heile verda i staben, var eg stadig forundra over kor mange som ikkje gjorde noko for å planlegge sommarferie. Sommar kunne det vere på ulike tider av året, eller heile året, alt etter kvar ein kom frå på kloden. Dei forsto kvifor eg var så oppteken av det då dei kom til Trondheim på KV-møte midtsommars og skjønnte at vi må få med oss lyset og sola Skaparen gir oss akkurat på denne årstida.

Sjølv om det har vore mange skyer denne sommaren i delar av landet, som meterologane nærast har beklaga då dei har meldt dei som «dårleg ver», så har dei gjeve vatn til alt som skal gro, ikkje minst til

det som skal gi næring og mat til dyr og menneske. For det er andre slags skyer som også har skygga for oss, og som er ein del av horisonten også for oss når vi samlast til Kyrkjemøte. Vi ser klimakrisas ansikt, seier ekspertane, enten som mangel på skyer og dermed hetebølgjer og brannar i Sør-Europa og i andre verdsdelar, eller som styrtregn og jordras i vårt eige land.

Vi lever med krig i Europa, og vert nesten immune mot å ta inn over oss daglege meldingar om dei ufattelege lidingar folk har i Ukraina. Krigen fører også med øydelegging av mat, i forgårs av 40 tusen tonn korn i Odessa! Det kjem ikkje til dei som sårt treng den i andre delar av verda.

Ei av dei store og tunge bøker vi fekk før ferien, var rapporten til Stortinget frå Sannhets- og forsoningskommisjonen. Den fortel om eit voldsomt tillitsbrot mellom storsamfunnet og tre minoritetar i Noreg, samer, kvener/norskfinner og skogfinner. Vedtak frå Stortinget om fornorskning førte til neglisjering og nedbryting av identitet og respekt for foreldras verdiar og språk. Til og med forbod mot å bruke språket sitt i skule og andre samanhengar. Kyrkjias rolle i detta har vore tvetydig, dels som reidskap for å gjennomføre dette, dels som arenaer for å ivareta noko av t.d. den samiske språk og kultur. Dette set seg i kropp og sinn, og vert nedarva frå generasjon til generasjon, og vekt til live igjen med nye opplevingar og konflikhtar langs desse linjene som vi har sett i Fosen-saka. Ein av dei siste dagane såg eg her filmen Rett og urett. Ein dokumnetar frå Tysfjord som viser kvifor den bygda har eit eige kapittel i rapporten. Alt dette kulminerer der, i fortid og i notid. Og eit medlem av KM, Rolf Steffensen, er ein viktig del av historia som blir fortald. Sjølv fekk eg høve til å besøke bygda og møte folk der i juni, mellom anna saman med fung biskop i Sør-Hålogaland, Svein Valle, og generalsekretæ i Samisk Kirkeråd, Kristina Labba.

Både samtalen i kyrkjehagen med andre aktørar i samfunnet om denne tematikken like før, og samtalen mellom aktørane i filmen etter den vart vist på kino her, får fram at det trass alt er både ei forventning og ei veksande tillit at kyrkja kan bidra med å skape forandring og forsoning no. Eitt av vilkåra for det er at kyrkja som del av storsamfunnet og dets representantar innser at vi alle har tapt med det som har skjedd, og at vi lyttar oss inn i kva for synd frå storsamfunnet dette handlar om - og kva for urett og skam som er påført minoritetane. Denne gryande tilliten har sine grunnar og vi skal ta godt vare på den i det som vi skal gjere saman som kyrkje i tida som kjem.

Også kyrkja er underlagt kveitekornets lov som Jesus heldt fram: Vi vert utfordra på vår tillit til at det vert noko nytt når vi plasserer det i svarte molda. Men utan at vi gjer det, vert det ikkje noko meir. Å følge Kristus er å vere viljuge til å gi noko av oss sjølve, til og med å la noko døy, for at noko nytt skal kunne vakse fram. Men Gud vil og kan bruke kyrkja, oss, til ei forsoningsteneste i verda, til å skape noko nytt, til å gje andre mot og kraft til å sjå framover.

Vi har hatt to generalforsamlingar i våre internasjonale økumeniske organisasjonar det siste året, og ein til som kjem i september, som kvar på sitt vis tek opp temaet om tillit. Og i dei alle tre er det tilliten til at Gud kan skape forandring, forsoning og håp gjennom oss som kjem til uttrykk. Kirkenes Verdensråd (KV) samlast i tru og tillit til at «Kristi kjærleik bevegar verda mot einskap og forsoning». Det er eit ord mot straumen, slik det kristne håpet ofte er. Det lutherske verdsforbundet (LVF) samlast neste månad i Krakow i Polen om eit anna bibelsk tema «Ein kropp, èi ånd, eitt håp». Kyrkja ber ved Den Heilage Ande som eitt fellesskap, ein kropp, med eitt håp for verda Gud har skapt og elskar. Det er noko som er større enn oss og våre skilnader, og som samlar og driv oss framover. Den europeiske kyrkjekonferansen var i juni i år samla i Tallinn i Estland med temaet «Forme framtida under Guds velsigning».

Det er i tillit til at vi har Guds kall, men også i tillit til Guds Andes kraft og Guds velsigning, at vi som kyrkje skal uttrykkje vår tru på Gud - som tillit. Det er å halde fram håpet – ofte mot mange andre

stemmer og hendingar i tida. Det gjer at vi må spørre oss sjølve korleis alt vi gjer og alt vi formidlar som kyrkje kan skape håp for menneske og skaparverket.

Når vi møtest her og har krevande saker på dagsordenen, er det viktig å arbeide med dei i denne horisonten. Ikkje som ein slags bagatellisere av åre saker og det vi skal arbeide med og vedta, men for å sjå det i eit lys som kan gi oss både rette proporsjonar og progresjon i arbeidet vårt. Vi heldt på med dette i ein større samanheng og med eit større formål enn oss sjølve.

Måtte Gud velsigne oss alle sammen i dagane som kjem, og gi oss både klokskap og vilje til å fylle vår oppgåve som Kyrkjemøte for Den norske kyrkja. Denne kyrkja er det Gud har gitt oss, og som vi er sett til å representere og styre slik at ho er til velsigning og forsoning for dei mange.

Godt kyrkjemøte!

Hilsen til Kirkemøtet 2023 ved statsråd Kjersti Toppe

Kjære Kyrkjemøte,

I går var det ein gledens dag i Trondheim. I Herresalen, ved Nidarosdomen, sto eg, finansminister Vedum og statsråd Kjerkol og presenterte eit historisk milliardløft for vedlikehald av norske kyrkjer. Regjeringa vil opprette eit eige kyrkjebevaringsfond. Det vil ha perspektiv langt framover og gje midlar til vedlikehald av våre kyrkjer i generasjonar.

Dei neste 20-30 åra skal staten sikre om lag 10 mrd. kroner til istandsetjing av norske kyrkjer gjennom avkastning frå tidlegare Opplysningsvesenets fond og naudsynte tilleggsløyvingar over statsbudsjettet.

Modellen som er valgt skal sikre at verdiane er evigvarande, og at kyrkjebevaringsfondet har ei årleg ramme på 500 mill.kroner. I åra der utbytte frå Opplysningsvesenets fond er mindre enn 500 mill.kroner, vil resterande beløp bli løyvd over statsbudsjettet.

Dette gjeld fram til den statlege forpliktinga er nådd. Også etter denne perioden vil midlane som kjem frå Opplysningsvesenets fond, bli sett av til dette føremålet – eit generasjonsfond. .. Målet er at midlane i rest- OVF skal forvaltas slik at dei ikkje vert svekka og framleis har ein betydeleg verdi når den statlege forpliktinga er oppfylt.

Slik vil også neste generasjonar sikrast midlar frå kyrkjebevaringsfondet. . Dette kjem i tillegg til den kommunale ansvaret for drift og vedlikehald av kyrkjene. Ein god dag for kyrkja men også for dei mange lokalsamfunna.

Administrasjon av kyrkjebevaringsfondet og programmet skal lokalisrast her i Trondheim, og brukast til istandsetjing gav nær 1000 kulturhistoriske viktige kyrkjer i heile landet. Bevaringsprogrammet skal ha

tett kontakt med kyrkjelege organ og fagmiljø på kyrkjebygg. Administrasjonen av fondet og programmet skal også samarbeide med kulturminnefaglege miljø andre stader i landet, slik som på Røros.

Det siste året har eg vore på mange kyrkjebesøk rundt om i landet. Eg har besøkt Enebakk kyrkje, Odda kyrkje, Røvik, Våler og Vang kyrkje. Edøy gamle kyrkje, Alstadhaug, Kvinnherad, Eidsberg. Nordluskatedralen og mange fleire. Eg har òg besøkt diakonale prosjekt, som til dømes «Mat onna bronå» i Haugesund.

På mine reiser har eg møtt folk som er kjempestolte av kyrkja si. Dei viser entusiastisk fram alt ho har å by på. Av kunst og historie. Og av meining, trøyst og samhald. Reisene mine har gjort meg overtydd om to ting:

- Kyrkja kan framleis vere mykje for mange.
- Kyrkjebevaringsprogrammet er viktigare enn eg først hadde klart å førestille meg.

For å ta det siste først:

Eg hadde håpt at eg skulle stå her i dag og presentere innhaldet i kyrkjebevaringsprogrammet. Eller for å vere heilt presis: Bevaringsstrategien for kulturhistorisk verdifulle kyrkjebygg. I denne vil regjeringa leggje rammene for korleis vi skal organisere og innrette arbeidet med å bruke midlane som kjem i samband med deling av verdiar i Opplysningsvesenets fond, på istandsetting av freda og listeførte kyrkjebygg. Men, vi måtte først få på plass kyrkjebevaringsfondet og rammene for finansiering. Det har vi no klart. Bevaringsstrategien vil difor bli klar først i løpet av hausten.

Men noko kan eg jo seie.

At det aller viktigaste vil vere at dette ikkje «berre» vil vere kulturhistorisk viktige bygg. Det er våre folkekyrkjer vi snakkar om, Som skal brukast til kyrkjeleg aktivitet, trusopplæring og sosialt arbeid, mm, gjerne kvar dag. I kyrkjebevaringsstrategien vil vi tenkje breiare enn rein istandsetting. Vi må mellom anna tenkje formidling. Eg trur ikkje folk veit nok eller tenkjer over kva skattar desse bygga faktisk husar. At du kan gå inn i ei mellomalderkyrkje og oppleve kunst som kan daterast tilbake til 1100 og 1200-talet. Som til dømes krusifikset over korbuen i Mære kyrkje. Eller som at utskore helgenfigurar frå mellomalderen kan fortelje oss om helgendyrking i våre tidlegaste katolske kyrkjer.

Kvar kyrkje har ei lokal historie.

Når kyrkjene er ferdig set i stand må vi få desse historiene ut. Få barn og unge til å engasjere seg. Lære. Vaksne til å delta. Hegne om kyrkja si. Eg har stor tru på at det å investere i denne kulturarven òg kan bli eit løft for den lokale kyrkjelyden. At fleire skal hugse på og få eit forhold til kyrkja.

Skal kyrkja vere der for mange, bør både bygget og tenestene vere universelt utforma. Derfor vil eg ha dette inn i bevaringsstrategien. Ikkje at vi skal gå bort frå Stortinget sine vedtak om at det er istandsetting som skal vere førande. Men at vi også må tenke universell utforming når vi først løyver midlar til istandsetting av desse vakre, gamle bygga våre.

Sekretariatet for bevaringsarbeidet vil som sagt bli lagt til Trondheim, men den viktigaste delen av arbeidet vil gå føre seg lokalt i kyrkjene og i kommunane. Det er viktig å få til eit godt samspel mellom kyrkja, kommunane og antikvariske styresmakter. Mange meiner mykje om kyrkja i soknet sitt. Ektefølt engasjement og interesse er ei viktig kraft i alt bevaringsarbeid.

Så mi oppmoding til de som er folkevalde er: Ver med på å skape blest om kyrkjebevaringsfondet og kyrkjebevaringsstrategien når den kjem. Og når bevaringsprogramma kjem i god drift: Jobb for å skape lokalt engasjement rundt det som skjer. Ver kreative og få med dykk kommunen og frivillige. Og bruk tilgjengelege ressursar. Eg trur dette blir bra!

At vi som sit i regjering ser at kyrkja framleis kan være mykje for mange, trur og håpar eg at 2022 har vitna om. I januar fekk Den norske kyrkja 4 millionar kroner til digitale eller fysiske arrangement retta mot sårbare barn, unge og eldre. I juni fekk kyrkja ei løyving på 2,5 millionar kroner til arbeidet med å inkludere flyktningar frå Ukraina. Mot slutten av 2022 fekk kyrkja 4 millionar kroner til fattigdomstiltak retta mot sårbare barn og unge.

Kyrkja får desse midlane fordi de har eit nettverk og ein diakonal kunnskap. Kyrkja er til stades i alle lokalsamfunn. Med tilsette og frivillige har kyrkja ein struktur som gjer at midlar frå det offentlege raskt kan omsettast til aktivitet for dei som treng det. Dessutan er kyrkja ein viktig sivilsamfunnsaktør, som gjennom konkrete handlingar formidlar tru, håp og kjærleik. Det har kyrkja gjort så lenge ho har eksistert. Så de skal vite at de er ein aktør som vi set pris på at vi kan bruke til å hjelpe folk i dyrtid og i ei tid der det er krevjande å vere ung.

Tidene endrar seg. Etter koronaen har vi sett at noko av det vi håpte var midlertidige endringar, ser ut til å ha blitt permanente. Eg tenkjer då særleg på vanane våre. At kulturen slit med å få besøkstala opp igjen. Og at dette også ser ut til å gjere seg gjeldande eller få konsekvensar for kyrkja.

Sjølv om tala peiker oppover frå botnåret 2020, er vi framleis ikkje der vi var i 2019. Færre går i kyrkja på julekvelden enn dei gjorde før pandemien. Generelt går færre i gudsteneste. Færre er med i eit barnekor eller eit vaksenkor. Færre er frivillige. Færre går på konsertar. Og det blir òg arrangert færre konsertar.

Det som derimot er gledeleg, er dåpstala. Målt mot del av fødde, aukar desse. Dei er høgare enn dei var før pandemien. Eg har høyrte at ein til dels forklarar dette med ei «opphoping» av dåp gjennom pandemien. Men så langt eg forstår, kan ikkje dette vere heile forklaringa. Dåpstala er ein indikator på kva retning folkekyrkja går i. Kanskje er noko i ferd med å snu? Her blir det spanande å følge utviklinga.

Eg har elles merkt meg at Kyrkjerådet i årsrapporten skriv at det er betydeleg usikkerheit knytt til årsaker bak endring i tal og statistikk etter pandemien. I tillegg til endringar i vaner, blir det peikt på tradisjonsskifte og stigande gjennomsnittsalder som moglege forklaringsfaktorar. Uansett forklaringsfaktor, står kyrkja ovanfor same utfordring: Kva gjer vi? Korleis møter vi dette? Kyrkjerådet peiker mellom anna på at kyrkja må stille seg spørsmålet om ho skal jobbe for å byggje opp igjen gudstenestevanar frå før pandemien, eller om ho skal bruke ressursane for å møte menneske på andre måtar.

Eg skal ikkje ha meiningar om dette. Men eg er glad for at kyrkja set spørsmålet på dagsorden og opnar for debatt – eller kanskje helst samtale – om korleis ein framleis kan vere kyrkje for mange. For dette handlar også om folkekyrkjekravet. Staten si grunnlovsfesta forventning om at Den norske kyrkja skal vere folkekyrkje. Til no har ikkje vi konkretisert dette kravet til å vere folkekyrkje, ut over eit krav til å vere landsdekkande. At kvart sokn er betjent av prest. Så har ikkje vi lagt oss opp i korleis soknet skal vere betjent av prest. Kyrkja har friheit til å organisere seg som ho vil. Og leggje strategiar som ho vil. Men ho må gjere det på ein måte som bidreg til å oppfylle kravet om å vere folkekyrkje.

Kyrkja er også ein del av politiet sitt arbeid med redningstenesta, og har gjennom det eit viktig samfunnsoppdrag i heile landet. Oppgåvene er fyrst og fremst knytt til å ta del i arbeidet med å gi omsorg og krisestøtte til dei som er ramma. Ved ulukker ser vi ofte korleis kyrkja opnar eit rom for fellesskap og trøyst, og slik handsamar viktige oppgåver i krisehandteringa som ligg utanfor det meir operative redningsarbeidet. Dette er viktig og betyr mykje for dei som er ramma.

Totalberedskapskommisjonen drøftar behovet for å styrkje den psykososiale beredskapen og foreslår at det må vurderast korleis frivillige organisasjonar, trus- og livssynsorganisasjonar med meir kan inkludrast i arbeidet beredskapsplanverk og i øvingar. Eg meiner dette er viktig. Mitt syn er at relevant kompetanse og ressursar er ein grunnleggjande føresetnad for å bidra i beredskapsarbeidet. Det har Den norske kyrkja, men relevans er ein flyktig tilstand og det kan vere nyttig jamleg å tenkje gjennom korleis ein kan bidra.

Eg ser de har mange saker som skal handsamast desse dagane.

Ein av desse sakene, handlar om kyrkja si teneste i samfunnsinstitusjonar. Altså i helsesektoren, kriminalomsorga, Forsvaret og universitets- og høgskulesektoren.

Saka de skal handsame her, legg ein strategi for kyrkja sitt arbeid i desse samfunnsinstitusjonane. Eg har merkt meg at de i sakspapira skriv at de som oppfølging av Kyrkjemøtet sitt vedtak i saka, vil ta initiativ til dialog med sentrale politiske styresmakter og med leiinga i dei ulike samfunnssektorane. Dette for å kunne tematisere korleis eit relevant og tilpassa trus- og livssynstilbod kan utviklast i dei ulike institusjonane. Vidare vil de vere med å løfte samtalen om den positive verdien av tru og livssyn i det norske samfunnet. Arbeide for den enkelte sin rett til en trus- og livssynsbetjening og eit mangfaldig tilbod i institusjonane.

Dette helsar eg velkommen, då det er tema som og regjeringa er oppteken av.

Eg har bakgrunn som helsepolitikar. Eg har sett kor viktig kyrkja og dei andre trussamfunna er i helseinstitusjonane. For at alle menneske skal kunne få eksistensiell omsorg, sakramentsforvaltning, forkynning, og få ivaretatt grunnleggjande trus- og livssynsmessige behov. Etter det eg er kjend med, gjeld det same for dei andre samfunnsinstitusjonane.

I samband med arbeidet med stortingsmeldinga om trus- og livssynspolitikken i 2017, gjennomførte Helse- og omsorgsdepartementet og dåverande Kulturdepartementet ei kartlegging av trus- og livssynsbeteninga i sjukehusa. Denne viste mellom anna at alle sjukehusa i Noreg har tilbod om alternativ kost som varetek religiøse behov. Den viste òg at prestetenestene ved alle helseføretaka har lagt til rette for at trus- og livssynssamfunn som ikkje er representert i tenesta, kan kontaktast ved behov – som regel gjennom formalisert kontakt med representantar frå andre trussamfunn.

I ettertid har det likevel vore saker der trus- og livssynsbeteninga i både helseføretaka og i andre samfunnsinstitusjonar har vore omtalt som ikkje tilfredsstillande. Sist var det i vår ein diskusjon om tilrettelegginga i fengsla var god nok for innsette som hadde behov for kosher-mat. Kva vil det sei å leggje til rette?

Eg meiner det er behov for å sjå nærare på desse sakene og vil i første omgang sjå på mogleighetene for å gjenta kartlegginga frå 2017 så vi har eit oppdatert kunnskapsgrunnlag og kan sjå om det har vore ei utvikling. Så er eg som sagt glad for at kyrkja sjølv set saka på dagsorden

På dagsorden ser eg òg at det står «Forskrift om regler for valg av Kirkerådet med tilhørende endring i kirkeordningen». Det er ikkje ei sak eg har tenkt å seie mykje om. Men vi har sendt på høyring endringar i trussamfunnslova som kan få betydning for denne saka. Mellom anna sender vi på høyring forslag om at Kyrkjerådet får ei plikt til å arbeide for 40 prosent kvinner og 40 prosent menn i samansetninga av rådet. Korleis de handsamar denne saka, legg eg meg ikkje opp i. Men de gjer etter mitt skjønns klokt i å ha dette i mente når de fattar vedtak i saka.

Det er mange saker eg kunne tatt opp her i dag. De har eit tett program føre dykk. Men eg kan ikkje avslutte denne talen utan å nemne Nasjonaljubileet 2030. og alle dei flotte arrangementa knytt til det I år er tema ressursar og rikdom, med fine arrangement knytt til Tore Hunds Rike, Valdres i 1000 år, Lærdal i 1000 år. Neste år er tema ressursar og rikdom, med Moster 2024, Gulating og Frostating.

Den nasjonale komiteen leia av stortingspresidenten, har no starta sitt arbeid. Dette blir bra!

Ei utfordring til slutt:

1000 år etter innføring av kristenretten i Norge vil vere eit godt høve til også lokale markeringar og arrangement både om dette og kristninga av Norge. Her kan de og dei andre kristne trussamfunna bidra. Eg håpar det. Eg håpar også at mange av oss møtast på Moster i juni neste år.

Takk for meg.

Godt kyrkjemøte!

Festgudstjeneste i Nidaros domkirke: Preken ved preses Olav Fykse Tveit

Preike ved Olav Fykse Tveit

10 s i treeiningstida

Tekst: Luk 5, 27-32

Det er ikkje så triveleg å snakke om synd.

Det er ikkje alltid så lett, heller.

Kvifor skal vi likevel gjere det?

Det er i alle fall tre grunnar til at det må til. Og denne episoden med at Jesus kallar tollaren Levi til å verte hans disippel, kan vise oss litt kvifor og kva det handlar om.

1. FORDI SYND ER EIN REALITET VI MÅ GJERE NOKO MED

Først og fremst fordi synd er ein realitet i livet som handlar om det verste, vrangsida av livet kunne vi nesten seie. Det er store, dramatiske, forferdelege opplevingar for mange det handlar om, eller dei mindre synlege, men vonde handlingar gjer og haldningar vi menneske har overfor kvarandre.

Det er som ei makt i tilveret. Ho gjer seg gjeldande hjå oss, i meg, men også i strukturar, i samanhengar, i politiske og økonomiske realitetar.

Er det noko i trua som ingen treng tvile på, er det vel at synda finst. Media fortel oss heile tida om følgjer av menneskeleg svikt, mangel på kjærleik, undertrykking, skader på liv og helse, relasjonar som vert brotne. Skader på miljø og natur som rammer menneske i dag, og endå verre kan det bli.

Det er personlege mistak, det er fellesskap som har svikta, og det er strukturar som gjer at menneske opplever urettferd, matmangel og meir til.

Levi var ein tollar. Det er i dag eit ærleg yrke, og sjølv om ein ikkje er populær for alle, eit heilt nødvendig yrke i ein rettsstat. Kven som helst kan ikkje importere inn i landet kva som helst. Særleg ikkje det som kan øydeleggje andres liv. På Jesu tid var tollaren ein som krevde avgifter av folk som reiste på dei store ferdeselsårene. Levi sat i tollbua på vegen mellom austen og middelhavet som gjekk gjennom Galilæa-områda. Han vart rekna for urein, ein som tok pengar får folk på vegner av imperiet, okkupasjonsmakta, og attpå til ein som var kjent for å ta for mykje og stikke ein god del i eiga lomme. Sakkeus var ein annan av dette lauget, som måtte gjere opp den slags då Jesus kalte også han ut av dette mønsteret.

Jesus er ikkje atterhalden med å utfordre til endring, til omvending, og til etterfølging, og omtale dei som treng det «syndarar». Men han er heller ikkje atterhalden med å vise at dei ikkje skal støytast ut, ekskluderast, eller påførast skam. Han blir med på festen med tidlegare kollegaer.

Det er ein konkret realisme i begrepet «synd» som dessverre er sann, alt for sann. Det er ikkje noko vi skal vere glade for å kunne slå fast, for å få rett, eller endå til makt over andre menneske, gjennom å påføre dei skam eller utanforskap, eller eit slags politisk maktmiddel til å få det som vi vil.

Det er jo nettopp faren for at religion kjem til uttrykk i denne sjølvrettferdige haldninga som Jesus kritiserer så ofte. Også når han kalte tollaren Levi til disippel.

Levis fortid var noko å ta eit oppgjør med. Men også den spegelen Jesus set opp for dei som murrar, er viktig. Dei meiner at Jesus undergrev den moral og dei standardar som ein skulle byggje opp som rettferdige, religiøse leiarar. Kven er rettferdig? Ja, det var det då...

Det trengst definisjonar av kva som er galt. Eit rettssamfunn treng det. For å setje grenser for vondskapen og dei vonde handlingar, også for den som gjer dei. Også i eit internasjonalt samfunn. Det er behov for internasjonal lov, ein krigsforbrytardomstol, som skal byggje på krigens folkerett.

Vi treng speglar som gir nokon kvar ein mulighet til å sjå sanninga i augene om seg sjølv og sitt system, kanskje også det som gjeld ein institusjons eller nasjons handlingar.

Kirkenes Verdensråd sa samla i 1948: «Krig er synd mot Gud og menneske.» Så alvorlig er det. Sjølv om vi

Vi må snakke om synd. Om vondskap. Om det gale vi gjer, seier, tenkjer. For vi må gjere noko med det. Vi må bidra til å stoppe syndas verknader. Det hjelper ikkje å berre ignorere det heile, fordi det er så utriveleg.

Difor har krigens folkerett også definert ein rett til å forsvare seg. Men ikkje på kva som helst måte og med kva som helst av middel.

Så alvorleg desse spørsmåla enn er, så har ein vore djupt usamde om krigsteneste er rett i fleire periodar av kyrkjias historie. Eller kanskje nettopp fordi det er så alvorleg og viktig, er det noko ein kan vere usamde om.

2. DET ER VANSKELEG Å SNAKKE OM SYND – FORDI VI KAN VERE USAMDE OM KVA DET ER

Eg hadde ein kollega som spurte i ei preike om ein tekst som dette: Kva slags farge har synd? Kva slags farge brukar du for å referere til det vonde?

For mange er det svart. I mange slags biletspråk, i daglegtale og i bibelske tekstar, blir gjerne det mørke eller endå til det svarte uttrykk for det vonde.

Robina, som spurte, var ein afro-amerikansk kyrkjeleiar. Ho ba oss tenke på kva det kan bety for dei som er mørke, nokre svært mørke i huden, at deira identitet blir forbunde med det motsette av lys, det gode - det kvite. Ja, det som er mykje verre: Det er jo nettopp fargen som er brukt til å stigmatisere og undertrykkje så mange. Sjølv om det er aldri så forstålege, kjende eller bibelske bilete, kan dei nettopp brukast til å ta makt over andre. Eller for å seie det med bibelsk språkbruk: Det blir synd. Stor synd. Stadige synder. Strukturar og hendingar. I generasjonar.

Ein annan kollega skreiv ei bok om dette for nokre år sidan – nettopp ut frå syndsbegrepet, og kalte den «America's Original Sin». Amerikas arvesynd, ursynd. Og kva er det: «White Supremacy». Kvit overlegenhet. Tanken, trua, vissa om at den kvite, med europeisk avstamming har rett til å ta makta, jorda, arbeidskreftene, æra – livet.

Majoritetsblindhet er ofte ein slags fargeblindheit.

Men det er krevjande å snakke om synd av ein annan grunn. Det handlar om kva som er rett og galt. Og vi vert ikkje samde om kva det er, alltid. Og sjølv når ein trur at ein har klare retningslinjer – itl og med i det ti bud – så ser vi at dei kan brukast på så ulike måtar. Buda kan bli brukt til å stengje menneske ute, til å påføre skam, eller drive menneske til fortvilning. Til synd.

«Moral discernment» – moralsk vurdering om kva som er rett og gale - korleis gjer kyrkjene det? Dette har dei siste åra vore eit stort og svært interessant økumenisk tema og studium. Det er faktisk ganske forskjellige måtar ein gjer det rundt omkring i verda. Og det er ulike konklusjonar om fleire ulike del spørsmål om kva som er rett og gale.

Einevaldstida og statspietismen i Danmark/Norge definerte ein god del av kva som var rett og gale, i samfunn og individens liv, langt ut over det vi i vår tid synest er rimeleg at lovgjeving skulle styre. Det var også spørsmål om eit korleis buda skal tolkast og brukast.

Pontoppidans katekisme lærte folk å spørre: Er det synd å? Og definerte det – for å gi hjelp til å leve rett – men også med den verknad at ein trudde at alt kunne besvarast slik. Og så vart svara utdaterte, eller rett og slett feil.

Ofte høyrer ein om Pontippidans svar på om det er synd å spele kort på sundag. Og svaret er at det er dobbel synd. Kortspel i seg sjølv sr synd, på ein sundag dobbelt synd. Og vi kan smile av det. Det var meint for å ivareta både det tredje budet om heilagdagen og det sjuande bodet at ein ikkje kan stele – folk kunne spele frå seg eller til seg store verdiar.

Atskillig meir dramatisk var korleis det 4.budet vart tolka og brukt. Å heidre far og mor vart av Luther utvida til å gjelde all øvrigheit. Det vart brukt for å begrunne lovver om at ein skulle lyde øvrigheita. Det vart dermed middel for å tvinge barn til å gjere det motsette av det budet seier, nemleg til å ikkje ære dei verdiar, den kultur, det språk som samiske foreldre barn hadde. Tvert om, ein vart tvungen og opplært til å vanære det. Det same gjaldt for kvenar og skogfinnar.

Det er ikkje rett å flykte frå heile spørsmålet om kva som er synd, kva som godt og vondt, fordi det er mogeleg å vere usamde, eller endå til gjere store feil. Men nettopp i møte med kvarandre, med ei djupare forståing av den realitet andre menneske lever i, kven dei er, og kva som tener fellesskap og kva som bryt dei ned. I alle tider må gå inn i desse viktige, men krevjande spørsmåla i ei gjensidig forplikting på å ta kvarandre på alvor.

Og adet må skje med både gode reglar som i dei ti buda, men alltid også med ein spegel – slik som Jesus sette opp for både Levi og dei som murra mot at han åt med tollarar og syndarar.

3. VI SKAL TALE OM SYND FORDI DET KAN FØRE TIL FRIGJERING OG FORANDRING

I kyrkja har ein ei oppgåve i å formidle det Jesus kom med – tilgjeving og frelse frå synd.

Det er meir enn ein mekanisme. Det er livets ord, Guds ord.

Det er difor også ein livssamanheng – overfor Gud, med Gud – som kan frigjere oss til å leve det livet som er betre for vår neste og for skaparverket.

Dette kjem til uttrykk blant anna i tankane om dei sju dødssynder. Det er ein tradisjon som ikkje berre går inn i den enkelte handling, for å forenkle det til eit ja/nei spørsmål på detaljar, men som går djupare inn i kva som bryt ned fellesskap og liv og set det saman med dei sju dyder – haldningar som skaper nye muligheiter.

Det går an å gjere det for enkelt for seg i oppgjeret med synda. Og det var stridens kjerne i det som vart reformasjonen. Dei 95 tesene Luther ville diskutere, var om dette. Og det var ikkje om kyrkja skulle formidle tilgjeving for syndene. Det var heller ikkje om den enkelte skulle gjere botsøvingar, altså noko for å skape forandring: «Når Vår Herre Jesus sa «Gjer bot!» ville han at heile den kristnes liv skulle vere bot.» Problemet var at det var skapt eit inntrykk og ei ordning for at ein kunne kjøpe seg ut av botsøvelsane, at ein rett og slett kunne betale seg ut av Alvoret og kallet til endring. Misbruk av kyrkjas makt, freisting til å misbruke sine økonomiske midlar til å forstille seg.

Frigjering, tilgjeving, forsoning er ei gåve frå Gud. Kyrkjas mest kostbare skatt er evangeliet om Guds nåde.

Denne gåva er fri. I den forstand at vi ikkje fortener den eller kan gjere oss fortente til den.

Men det er ei gåve som vert ei oppgåve.

Å snakke om synd er ikkje for å halde andre nede, ute, eller å setje oss sjølv fast i mismot eller skam. Når vi gjer det, må det vere for å skape frigjering til forandring, til liv i fellesskap. Eit fellesskap vi tar livets vanskelege sider på alvor. Der vi tar på alvor at vi kan ta feil, også når vi trur vi gjer det som er rett.

Men der vi kvar dag reiser oss opp, som Levi, og går vidare i Jesu følge, inn i fellesskap, inn til måltid med han og andre, alltid i og av Guds nåde.

Ære vere Faderen, Sonen og Den Heilage Ande, vår skapar, frigjerar og livgjevar, som var, er og vere skal, ein sann Gud frå æve og til æve. Amen